

"Går det bra med grønnsakene dine?"

Parsellhager som flerkulturelt samlingspunkt og integreringsarena

Ingvild Marie Kavli

Masteroppgave ved institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

1. September 2013

Copyright

År: 2013

Tittel: "Går det bra med grønnsakene dine?" Parsellhager som flerkulturelt samlingspunkt og integreringsarena.

Forfatter: Ingvild Marie Kavli

<http://www.duo.uio.no>

Sammendrag

Oppgaven tar for seg betydningen av parsellhager som en potensiell møteplass og integreringsarena mellom etniske grupper i områder som preges av stort etnisk mangfold. Det er en kvalitativ studie basert på intervjuer og deltagende observasjon, med fokus på samhandling og kontakt mellom parselldyrkerne. Dette analyseres i lys av kontaktteori, som antar at visse former for kontakt og samhandling mellom grupper kan resultere i mer positive holdninger og redusere fordommer mellom dem. Teorien går ut fra at visse rammer rundt kontakten øker potensialet for slike kontakteffekter. I tillegg belyses samhandlingen gjennom urbanteori og undersøker hvordan den urbane rammen rundt parsellhagene kan tenkes å påvirke samhandling og relasjoner som utvikler seg der.

Forord

Først av alt vil jeg takke min veileder Terje Wessel for god oppfølging og gode råd. Masterprosjektet ble alltid ekstra interessant etter samtaler med deg.

Like viktige er alle mine informanter som har stilt opp til intervjuer, hjulpet meg og gitt meg god innsikt og kunnskap om livet i parsellhagene. Takk til dere og alle som tok så godt i mot meg ved mine besøk i hagen deres!

Tusen takk til alle medstudenter som har bidratt til at jeg vil tenke tilbake på tiden som masterstudent med et smil. Spesielt takk til dere som har holdt tritt sammen med meg hele sommeren gjennom!

Til mine venner som jeg er så glad i; takk for oppmuntrende motivasjonsbooster i hverdagen! En spesiell takk til Eline, Marthe og Veronica for god gjennomlesning og verdifulle tilbakemeldinger. Tusen takk til Kofi for all inspirasjon og innsikt du har gitt meg, og for at du ser en verdi i arbeidet mitt.

Tusen takk til familien min som har tro på meg og gir meg trygghet og støtte. En spesiell takk til slutt til mamma og pappa for deres ubegrensede engasjement og interesse for alt jeg driver med, for gode råd, lesing og nyttige kommentarer. Det verdsettes mer enn dere aner!

Til min kjære leser; jeg håper parsellhagene kan vekke din interesse! Det har vært et spennende prosjekt å jobbe med og nå er tiden inne for å vise fram resultatet. God lesing!

Oslo, august 2013
Ingvild Marie Kavli

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	III
FORORD	V
1 INNLEDNING.....	1
1.1 PROBLEMSTILLINGER.....	2
1.2 PRESISERING AV STUDIEN OG BEGREPSAVKLARINGER.....	2
1.2.1 <i>Etnisk minoritet</i>	3
1.2.2 <i>Mangfold, integrasjon og segregasjon</i>	4
1.3 OPPBYGNING AV OPPGAVEN	5
2 PARSELLHAGENES LOKALISERING- EN MØTEPLASS I EN SEGREGERT BY	7
2.1 PARSELLHAGENES HISTORIE	7
2.1.1 <i>Parsellhagenes røtter og posisjon i samfunnet</i>	7
2.1.2 <i>Parsellhagenes betydning og formål – noen utviklingslinjer</i>	8
2.2 BEFOLKNINGSSAMMENSETNING OG BOSETTINGSMØNSTRE I OSLO.....	9
2.2.1 <i>En segregert og mangfoldig by</i>	9
2.2.2 <i>Bydeler og nabolag</i>	10
2.3 PARSELLHAGENES UTFORMING OG ORGANISERING	13
2.3.1 <i>Tveita parsellhagelag</i>	14
2.3.2 <i>Nedre Stovner parsellhagelag</i>	14
2.3.3 <i>Fellestrekk og forskjeller</i>	15
2.4 PARSELLHAGEN SOM FLERKULTURELL MØTEPLASS	16
2.5 OPPSUMMERING	17
3 TEORETISK RAMMEVERK.....	18
3.1 KONTAKTTEORI	18
3.1.1 <i>Nivåer av kontakt og relasjoner på tvers av etniske grupper</i>	19
3.1.2 <i>Tilretteleggende faktorer for positive kontakteffekter</i>	21
3.1.3 <i>Mekanismene bak positive kontakteffekter</i>	23
3.1.4 <i>Generalisering av holdningsendringer</i>	24
3.2 PERSPEKTIVER FRA URBAN TEORI	25
3.2.1 <i>Teorier om trekk ved samfunn og atferd i byer</i>	26
3.2.2 <i>Drabantbyenes spesielle karakter</i>	27
3.2.3 <i>Potensialet for kontakt mellom grupper i urbane miljøer</i>	28
3.3 KRITISKE PERSPEKTIVER PÅ KONTAKTFORSKNINGEN	29
3.4 FORHOLDET MELLOM KONTAKT, HOLDNINGSENDRINGER OG INTEGRASJON.....	31

3.5	TIDLIGERE FORSKNING OG PARSELLHAGENES RELEVANS	32
3.5.1	<i>Tidligere studier av fritidsaktiviteter.....</i>	32
3.5.2	<i>Parsellhagenes samlede egenskaper.....</i>	33
3.6	OPPSUMMERING	35
4	METODEVALG	37
4.1	ET KVALITATIVT FORSKNINGSPROSJEKT	37
4.1.1	<i>Hva slags kunnskap får jeg?.....</i>	37
4.1.2	<i>Vitenskapsteoretisk utgangspunkt.....</i>	38
4.2	EGEN ROLLE OG FORFORSTÅELSE.....	39
4.3	ETISKE FORSKNINGSPRINSIPPER.....	39
4.4	VALG AV CASE	41
4.5	STRATEGISK UTVALG OG REKRUTTERING AV INFORMANTER.....	41
4.6	METODER FOR INNSAMLING AV DATA.....	42
4.6.1	<i>Semi-strukturerte intervjuer.....</i>	42
4.6.2	<i>Deltakende observasjon</i>	45
4.7	METODE OR BEARBEIDING, ANALYSE OG TOLKNING	47
4.8	STUDIENS GYLDIGHET, TROVERDIGHET OG OVERFØRBARHET	48
4.8.1	<i>Sammenheng mellom empiri og teori.....</i>	49
4.8.2	<i>Overførbarhet.....</i>	49
4.9	OPPSUMMERING	50
5	PARSELLHAGENE I LYS AV ALLPORTS SENTRALE PREMISER.....	51
5.1	ALLPORTS FIRE GRUNNLEGGENDE PREMISER.....	51
5.1.1	<i>Lik status mellom gruppene i konteksten.....</i>	51
5.1.2	<i>Interaksjon rettet mot felles mål.....</i>	55
5.1.3	<i>Samarbeid og frihet fra konkurranse mellom gruppene.....</i>	57
5.1.4	<i>Støtte hos myndigheter, i normer og regler</i>	59
5.2	OPPSUMMERING	60
6	EN ARENA FOR INTERAKSJON OG RELASJONER PÅ TVERS AV ETNISITET	62
6.1	SAMHANDLINGSNORMENE OG INTERAKSJON I PARSELLHAGENE	62
6.2	UTVIKLING AV RELASJONER OG KONTAKTFORMER I KONTEKSTEN	66
6.2.1	<i>Dugnadens innvirkning på relasjoner og samhold</i>	71
6.2.2	<i>Vennskapspotensiale og kontakt på tvers av etniske tilhørigheter</i>	73
6.3	BARRIERER FOR KONTAKT PÅ TVERS AV ETNISITET.....	74
6.3.1	<i>Språklige barrierer.....</i>	75
6.3.2	<i>Kulturelle barrierer; ulike forventninger, forståelse og motivasjon.....</i>	77

6.3.3	<i>Nabokrangler og uenigheter</i>	80
6.4	PARSELLHAGEN SOM EN FLERKULTURELL MØTEPlass	82
6.5	OPPSUMMERING	85
7	ROM FOR INDIVIDUALITET, FELLESSKAP OG INTEGRASJON	87
7.1	OPPFATNINGER AV MANGFOLD OG SELEKSJONSFAKTORER I PARSELLHAGENE.....	87
7.1.1	<i>Oppfatninger om mangfoldet i parsellhagen</i>	87
7.1.2	<i>Seleksjonsfaktorer i parsellhagene</i>	88
7.2	ER DE SENTRALE MEKANISMENE BAK HOLDNINGSENDRINGER TIL STEDE?	90
7.2.1	<i>Økt kunnskap om de etniske gruppene i konteksten</i>	90
7.2.2	<i>Redusert angst for kontakt med ulike grupper</i>	92
7.2.3	<i>Større empati og forståelse for hverandres posisjoner og perspektiv</i>	95
7.3	POTENSIALET FOR GENERALISERING AV KONTAKTEFFEKTER.....	97
7.3.1	<i>Fokus på aktivitet framfor person</i>	97
7.3.2	<i>Fokus på individ over gruppe</i>	98
7.3.3	<i>Oppdages likheter og fellestrekk?</i>	101
7.3.4	<i>Sosialt fellesskap og individuell frihet</i>	102
7.4	OPPSUMMERING	106
8	KONKLUSJON	108
8.1	NATURLIG SAMHANDLING OG INTEGRERING.....	110
	REFERANSER	112
	VEDLEGG 1. LISTE OVER INFORMANTER.....	116
	VEDLEGG 2. INTERVJUGUIDE.....	117
	VEDLEGG 3. INFORMASJON OM MASTERPROSJEKT VED PARSELLHAGENE	119

1 Innledning

Denne oppgaven handler om hvilken betydning parsellhager har for samhandling og integrering i etnisk mangfoldige områder. Norsk integreringspolitikk har lenge bygget på en antagelse om at møter og interaksjon mellom nordmenn og nye innvandrergrepper bidrar integrering ved å øke tillit, solidaritet og forståelse mellom dem (NOU 2011). De viktigste møteplassene mellom etniske grupper er gjerne regnet for å være skoler og arbeidsplasser. I områdeplanlegging har det blitt lagt vekt på uformelle møteplasser i nærmiljøet som torg, kafeer, biblioteker, parker og lignende. Slike arenaer kan tenkes å skape ulike former for møter og relasjoner i befolkningen (Ruud og Søholt 2006). Etter hvert har fokus på fritidsforeninger og idrettsorganisasjoner blitt mer inkludert (Ødegård 2010). Parsellhager kan beskrives som en fritidsarena, og krysser over grensene mellom sivilsamfunn, foreningsliv og offentlig rom. En parsellhage er både en sivil organisasjon og et fysisk avgrenset område med formål om dyrkingsaktiviteter og hagestell blant byens innbyggere.

Et fokus på parsellhager kan sies å være "i tiden" nesten uansett hvilken vinkling en velger å se disse små, urbane kjøkkenhagene i. Dagens trender viser en sterkt økende popularitet for selvdyrkede råvarer, mer helsebevisste forbrukere og fokus på miljøgevinster ved lokal og økologisk dyrket mat (Dæhlen & Ortiz 2011). Det er økende politisk bevissthet rundt betydningen av møteplasser i mer og mer mangfoldige lokalsamfunn, og ikke minst rundt de sosiale og helsemessige effektene av grønne lunger i byen (Plan- og bygningsetaten 2010). Parsellhagene kan sees som et av mange små, svært lokale prosjekter, som kan bidra til å dreie samfunnsutviklingen i ønsket retning. Selv om man skal være forsiktig med å overdrive slike små tiltaks potensielle effekter, mener jeg at man skal være like forsiktig med å undergrave dem.

Studien bruker kontaktteori som overordnet teoretisk rammeverk. Kontaktperspektivet bygger på en hypotese om at personlig kontakt og samhandling på tvers av ulike grupper kan bidra til mer positive holdninger, empati og reduksjon i negative fordommer mellom gruppene. Hypotesen går ut fra at visse rammer rundt kontakten øker sannsynlighet for slike effekter skal oppstå. Videre er det lagt vekt potensialet fore effektene øker jo dypere relasjoner som utvikler seg (Allport 1954, Pettigrew & Tropp 2005). Kontaktperspektivet kobles til en urban makrokontekst hvor jeg belyser denne rammens spesielle karakter med innsikt fra urban teori. Dette er et kvalitativt casestudie med Tveita og Stovner parsellhage som case. Parsellhagene forstås som potensielle møteplasser mellom ulike etniske grupper i

en segregert by, med gode rammer for kontakt og samhandling mellom gruppene. Hensikten med denne studien er å undersøke nærmere hva som kjennetegner rammene for kontakt, omgangsformene og relasjonene i denne konteksten, og potensialet for at de ovennevnte kontakteffektene skal oppstå. Dette er imidlertid bare en av mange sider ved parsellhagenes rolle og tenkelige ringvirkninger i urbane samfunn.

1.1 Problemstillinger

Den overordnede problemstillingen for masteroppgaven er:

Hvordan fungerer parsellhager som en arena for samhandling og integrering i et etnisk mangfoldig samfunn?

Videre har jeg tre spesifikke forskningsspørsmål:

- 1. Hva kjennetegner parsellhagene som ytre ramme for kontakt og samhandling?*
- 2. Hva slags kontakt og relasjoner utvikler seg mellom ulike etniske grupper i parsellhagene?*
- 3. Hvordan kan kontakten og relasjonene i parsellhagene påvirke holdninger og toleranse overfor ulike etniske grupper i samfunnet?*

1.2 Presisering av studien og begrepsavklaringer

Den overordnede problemstillingen min danner rammen for hele oppgaven. Med utgangspunkt i kontaktteori antar jeg at kontakt og samhandling kan være grunnleggende for positive holdninger og integrering i etnisk mangfoldige samfunn. Kontaktteori har hovedsakelig fokusert på kontakt og holdninger mellom to grupper, men har også relevans for studier av kontakt og holdninger til etnisk mangfold (Brown & Hewstone 2005). I denne studien fokuserer jeg både på kontakt og holdninger mellom individer med ulik etnisitet, og på samhandling og oppfatninger i en kontekst preget av etniske mangfold. De tre spesifikke forskningsspørsmålene mine danner rammene rundt hvert sitt av de tre analysekapitlene i oppgaven.

For å kunne gi en god drøfting og diskusjon rundt problemstillingene er det nødvendig å redegjøre for noen sentrale begreper i oppgaven. Dette gjelder begrepene *etnisk minoritet*, *mangfold*, *integrasjon* og *segregasjon*. En grundigere diskusjon rundt kontakt og relasjoner kommer frem i teorigapittelet.

1.2.1 Etnisk minoritet

En minoritetsgruppe kjennetegnes av at den oppfattes som en adskilt gruppe i egne og/eller andres øyene i forhold til andre grupper. Kategoriseringen kan være basert på visse særtrekk, som etnisitet, legning, funksjonshemming eller lignende. Minoritetsgruppen står i en maktmessig underlegen stilling i forhold til en majoritetsgruppe, slik at gruppen er utsatt for diskriminering og undertrykkelse (Kjeldstadli 2008). Ofte er minoritetsgruppen i mindretall, men det er eksempler på grupper er i flertall og likevel står i en maktmessig underlegen posisjon¹.

Denne oppgaven dreier seg om etniske minoritetsgrupper, som krever en videre redegjørelse for etnisitetsbegrepet. Etnisitet blir ofte koblet til det ganske negativt ladde begrepet "rase". Rasekonseptet baserer seg på å kategorisere mennesker ut fra biologiske forskjeller. Det er i dag bred enighet om at det ikke finnes biologisk grunnlag for å skille ut menneskeraser². Et grunnleggende skille mellom etnisitet og rase er at etnisitetsbegrepet i større grad tydeliggjør betydningen av at kategoriene er sosialt konstruert. Etniske kategorier er basert på hvordan en oppfatter og definerer seg selv, i tillegg til hvordan man blir oppfattet og definert av andre og samfunnet rundt (Eriksen 2010). Etnisitet inkluderer i større grad aspekter som kultur og religiøs tilhørighet, i kombinasjon med utseende og regional avstamning. Begrepet etnisk minoritet brukes for å referere til hverdagslige klassifiseringer av grupper basert på disse elementene. Etnisitetsbegrepet kan være problematisk på grunn av diffuse skiller mellom gruppene, og en fare for overgeneralisering til gruppenivå av egenskaper som burde knyttes til enkeltindividet (Brubaker 2009). De fleste vestlige samfunn i dag er preget av et mangfold av etniske grupper. Det er problematisk å definere alle etniske grupper som tilhørende én minoritetsbefolkning.

Innvandrere fra andre vestlige land oppfattes sjeldent som minoritetsgrupper, fordi de kulturelt og utseendemessig ikke er tilstrekkelig forskjellige fra den norske

¹ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/384500/minority>. Lest 8. April 2013.

² <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/dok/regpubl/otprp/20042005/otprp-nr-33-2004-2005-/10.html?id=395123>

majoritetsbefolkningen. Tredjegerasjons innvandrere fra ikke-vestlige land kan derimot oppfattes som etniske minoriteter på grunnlag av utseende og fremtoning, selv om de i stor grad har tatt opp i seg den norske kulturen. Noen klassifiseringstrekk er dermed vanskeligere å unngå enn andre (Brubaker 2009). I oppgaven brukes hovedsakelig begrepet etnisk minoritet i stedet for innvandrere fordi fordommer ofte rettes mot det som oppfattes som distinkte grupper, uavhengig av statsborgerskap eller hvilken innvandrer generasjon man kan knyttes til (Allport 1954, Fiske 2005). Under intervjuene har jeg prøvd å forholde meg til de begrepene som informantene viser størst fortrolighet med. Det vil si at begreper som etnisitet, innvandrere, utlending og kultur har blitt brukt om hverandre, etter hva som var naturlig i samtalen.

1.2.2 Mangfold, integrasjon og segregasjon

Begrepet mangfold refererer i seg selv kun til stor variasjon, sammensatt av flere ulike elementer³. Denne oppgaven har fokus på kulturelt eller etnisk mangfold i de områdene som studeres. Det vil si en kontekst som er sammensatt av ulike etniske grupper. I by- og planleggingsteori blir ofte mangfold i urbane miljøer fremmet som et positivt element i seg selv og en målsetting i områdeplanleggingen. Dersom man klarer å fremme mangfold i bymiljøer viser det til at man har oppnådd lik tilgang og rett til byrommet. Samtidig er det tvilsomt hvorvidt et slikt mangfold er mulig å planlegge (Fainstein 2005). Mangfold er også regnet som et tegn på sunne byrom, som preges av fredelig samhandling og toleranse mellom de mange ulike individene og befolkningsgruppene (Jacobs 1961). I oppgaven brukes begrepet mangfold med tanke på pluralitet, uten verdiladet betydning. Det viser til en kontekst med stor etnisk variasjon i befolkningen, hvor integrasjon kan oppstå. Etnisk mangfold innebærer ikke nødvendigvis integrasjonsprosesser i seg selv.

Integrasjon innebærer ifølge IMDi (2012) en tosidig prosess hvor majoritetskulturen og minoritetskulturene møtes, inkluderer og tilpasser seg hverandre. I denne oppgaven brukes begrepet integrering om møtet mellom ulike kulturer, og dreier seg om hvordan kulturer og grupper smeltes inn i hverandre, en prosess som også kalles akkulturasjon.

"Akkulturasjon er en den prosessen enkeltindivider og grupper gjennomgår for å tilpasse seg sitt nye miljø. Akkulturasjon er altså en lang og flytende prosess der individene beveger seg parallelt langs to kulturelle dimensjoner: I den ene

³ <http://definisjoner.no/mangfold> [Lest 27.08.13].

dimensjonen tar individet inn over seg aspekter ved den nye kulturen – mens den andre dimensjonen handler om at visse deler av opprinnelseskulturen modifiseres" (Ødegård 2010, s. 30).

Integrasjon kjennetegnes av at flere trekk fra opprinnelseskulturen ivaretas, samtidig som man tilpasser seg og tar opp elementer fra den nye kulturen. Integrasjon i denne formen har vært målsetningen i norsk innvandrings- og integreringspolitikk. Hva som er det ønskede forholdet mellom ivaretagelse av egen kultur og tilpasning til majoritetskulturen og det nye samfunnet, er likevel et stadig sentralt tema i den politiske debatten (NOU 2011). Det er vanlig å skille mellom integrering som en tilstand, og som en prosess i retning av denne tilstanden (Kjeldstadli 2008). I denne oppgaven brukes de to begrepene integrering og integrasjon synonymt og hovedsakelig positivt verdiladet. Jeg tar utgangspunkt i at både integrasjonsprosesser og et integrert samfunn er en målsetting i den norske samfunnsutviklingen.

Begrepet integrasjon blir ofte brukt i sammenheng med segregasjonsbegrepet. Da handler det om fysisk nærhet eller adskillelse mellom de ulike gruppene. Geografisk integrasjon blir den logiske kontrasten til segregasjon. Etnisk segregasjon vil si at de ulike etniske gruppene lever adskilt, til hinder for integrasjonsprosesser. Bostedssegregasjon innebærer ujevn fordeling av grupper over et større område, slik at en etnisk gruppe konsentreres innenfor mindre områder i byen. En etnisk gruppe eller flere minoritetsgrupper kan dermed utgjøre en stor andel av befolkningen i visse områder, og være fraværende i andre (Blom 2012). Noen etniske grupper innenfor disse områdene kan være integrert med hverandre, mens de er segregert i forhold til andre etniske grupper. Schnell og Benjamini (2005) påpeker at det er relevant å undersøke integrasjon og segregasjon langs ulike dimensjoner. Dette kommer jeg tilbake til i teorikapittelet.

1.3 Oppbygning av oppgaven

Kapittel 2 gir en beskrivelse av de to parsellhagene jeg har valgt som case for studien og sentrale trekk ved konteksten de er knyttet til. I tredje kapittel legger jeg frem og diskuterer det teoretiske rammeverket for oppgaven. Som nevnt er studien basert på kontaktteori, men trekker også inn en del perspektiver fra urban teori. I dette kapittelet vil jeg også presentere tidligere forskning på parsellhager og redegjøre for hagenes relevans i kontaktforskningen. I kapittel 4 redegjør jeg for de metodologiske valgene i forskningsprosjektet, som

gjennomføringen av feltarbeid og analyseprosessen. Dette er en kvalitativ studie basert på semi-strukturerte intervjuer og deltakende observasjon.

Jeg har delt analysen inn i tre kapitler, med utgangspunkt i hvert av de tre forskningsspørsmålene. Kapittel 5 tar for seg parsellhagene som ramme rundt kontakt og samhandling på tvers av etniske grupper. Diskusjonen er sterkt knyttet opp til de sentrale rammefaktorene for gode kontaktsituasjoner, fra den opprinnelige kontakthypotesen. Kapittel 6 diskuterer omgangsformene i parsellhagen og hva slags relasjoner som utvikler seg mellom de ulike parselldyrkerne. Her kobles diskusjonen seg i stor grad til en skala for ulike nivåer av kontakt og relasjoner, som presenteres i teorikapittelet. Kapittel 7 drøfter hvorvidt parsellhagene kan regnes som arenaer med potensiale for positive holdningsendringer og integrering mellom de ulike etniske gruppene i konteksten. Datamaterialet diskuteres opp mot sentrale mekanismer og prosesser fra kontaktteorien. Avslutningsvis trekkes oppgavens tråder sammen, og den overordnede problemstillingen løftes frem og diskuteres i lys av funnene fra analysen.

2 Parsellhagenes lokalisering- en møteplass i en segregert by

I nyere tid har byer i vestlige land opplevd stor befolkningsvekst og økende etnisk mangfold. Oslo er intet unntak. Dette har bidratt til nye bosettingsmønstre og nye kjennetegn ved det gamle øst-vest skillet i byen (Blom 2006a). Parsellhagenes rolle og betydning endres kontinuerlig i forhold til utvikling i nærmiljøene og generelle samfunnsendringer. Det er dermed relevant å se på sosiale og geografiske trekk ved områdene som danner rammen rundt parsellhagene.

2.1 Parsellhagenes historie

2.1.1 Parsellhagenes røtter og posisjon i samfunnet

Parsellhagenes opprinnelse er noe uvisst, men antas å stamme fra den engelske landsbygda i det 18. og 19. århundre (Acton 2011). På denne tiden ble store allmenninger og landarealer gjerdet inn av velstående godsherrer og gjort utilgjengelige for tidligere småbønder. Stor befolkningsvekst og urbanisering bidro til økt fattigdom og matbehov, spesielt i byene. Det er dermed antatt at den voksende parsellhagebevegelsen på 1800- tallet kom som følge av et behov for matauk i den fattige delen av befolkningen. Parsellhagene ble delvis sett på som en kompensasjon for tapt tilgang til allmenninger, og som et sosialt tiltak rettet mot fattigdom og matmangel. Parsellhagene har fra begynnelsen av både hatt økonomisk betydning, og fungert om et tilfluktssted for rekreasjon. (Crouch 2003). Acton (2011) påpeker at motivasjonen bak, og etterspørselen etter, parsellhager har variert oppgjennom historien. Det er ikke bare den fattige delen av arbeiderklassen som har vært aktive parselldyrkere. Middelklassen har dyrket i parsellhager, med hovedsakelig rekreasjons- og fritidsformål, gjennom store deler av hagenes historie.

I Norge kan parsellhagenes begynnelse tenkes å henge sammen med kolonihagenes historie, men at de har utviklet seg i hver sine retninger. Mange forbinder parsellhager og dyrking i byen med nedgangstider, krig og trange kår, men også i Norge ser det ut til at rekreasjon og videreføring av dyrkingstradisjoner har vært sentralt. Flere av parsellhagene i Oslo har tidligere vært skolehager, hvor enkelte delvis har en slik undervisningsfunksjon fortsatt (Haavie 2001). Flere har fått øynene opp for parsellhagenes eksistens og betydning de

siste årene. De har dukket opp i mediene med fokus på blant annet integreringspotensialet⁴, eller økologisk, lokaldyrket mat⁵. Siri Haavie har vært en ivrig forkjemper for og forsker på parsellhagenes rolle i byen. Hun uttrykker bekymring for hagenes usikre framtid:

"Parsellhagene er sjelden tegnet inn på kommunens kart, og ingen kommunale etater har i dag det overordnede ansvaret for deres fremtid. Leiekontraktene er korte, og byen trenger stadig flere utbyggingstomter til "gode formål" i grønne omgivelser" (Haavie 2001, s. 6).

2.1.2 Parsellhagenes betydning og formål – noen utviklingslinjer

Forståelsen av parsellhagenes betydning og formål har altså endret seg over tid. Mye forskning på parsellhager er gjort i USA og Storbritannia (Guitart et al. 2012), og kan ikke direkte sammenlignes med norske parsellhager. I den engelskspråklige litteraturen brukes hovedsakelig to begreper om hagene. "Community garden" er det mest brukte uttrykket, og som begrepet "community" tilsier er det sosiale elementet ved hagene i fokus. Tanken om fellesskapet kommer blant annet fram i Shinew et al. (2004) sin beskrivelse av hagenes formål: *"As its name suggests, a community garden is meant to foster a sense of community among the residents of the neighborhood in which it is located"* (s. 339). Community gardens kan også inkludere en annen måte å organisere hagene på, der de kan karakteriseres mer som et felles prosjekt. Castell (2006) har forsket på slike prosjekter med fokus på lokal samfunnsutvikling og oppgradering av urbane områder. Prosjektene er ofte initiert av engasjerte enkeltpersoner i nabolagene, eller borettslag med sikte på å oppgradere nærmiljøet og fellesarealer. Her er det lagt opp til større grad av samarbeid mellom medlemmene, noe som fremmer fellesskap og samhold i lokalbefolkningen.

Det andre begrepet, "allotment gardens", er mer brukt i britisk litteratur og fremhever i større grad strukturen i hagene. Her tydeliggjøres det at hagen er satt sammen av individuelt tildelte jordstykker. Det sosiale fellesskapet synliggjøres ikke i like stor grad. En slik form for organisering tilrettelegger for større individuell frihet, med tanke på at hvert medlem har sitt jordstykke som de kan dyrke slik de selv vil. Det norske ordet parsellhager sier mest om den praktiske organiseringen og aktiviteten, og mindre om det sosiale miljøet, i samsvar med begrepet "allotment gardens". Begrepet "allotment" er kritisert for å trekke linjer til britisk inngjerding av allmenninger, slik at tildeling av parseller blir et bilde på et ujevnt maktforhold

⁴ <http://www.nrk.no/ostlandssendingen/parsellhage-integrerer-1.8239144> [Lest 05.08.2012]

⁵ <http://gaia-agenda.no/gronnlivsstil/index.html> [Lest 05.08.2012]

mellom landeier og parselldyrker. Tilsvarende assosiasjoner finnes ikke i Norge, hvor vi har en helt annen historie i organiseringen av landbruket. Crouch (2003) påpeker at "community gardens" er et voksende begrep i Storbritannia, og hevder at det er mer egnet for forståelsen av parsellhagenes rolle i dag.

2.2 Befolkningssammensetning og bosettingsmønstre i Oslo

Dette avsnittet baserer seg på Statistisk sentralbyrås definisjoner av innvandrerbefolkningen. Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen innebærer personer som har to utenlandsfødte foreldre, fra land i Asia (inkludert Tyrkia), Afrika og Sør- og Mellom- Amerika. Både personer som selv har innvandret til Norge og personer som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er inkludert i datamaterialet⁶. Ikke-vestlige innvandrere utgjør mesteparten av befolkningsveksten i Oslo i dag. Dette gjelder total tilvekst i befolkningen fra både innflytting utenfra og barnefødsler hos bofaste familier med ikke-vestlig bakgrunn (Bråthen et al. 2007). Per 01.01.2013 var det i overkant av 180 000 innbyggere med innvandrerbakgrunn i Oslo, noe som tilsvarer 30,4% av den totale befolkningen i byen. Samtidig er det stor flytteaktivitet mellom Oslo og resten av landet, og innad i byen mellom bydeler. Dette bidrar til å danne en spesiell geografisk fordeling og sammensetning av befolkningen i de ulike bydelene.

2.2.1 En segregert og mangfoldig by

Oslo kjennetegnes av et tydelig skille mellom øst og vest, og mellom indre og ytre by. Det er betydelige forskjeller i befolkningssammensetningen i de ulike områdene, basert på blant annet alderssammensetning, inntektsnivå og etnisitet. I tillegg kan man se typiske forskjeller i boligmassen, som påvirker spesielt den demografiske sammensetningen i bydelene. I indre by er boligene mindre enn i ytre by, noe som reflekteres i færre individer per husholdning og mer trangboddhet blant større familier. I ytre by er det større forskjeller i boligmassen mellom øst og vest. Ytre vest har mange store eneboliger og rekkehus, mens ytre øst og sør i større grad kjennetegnes av nye drabantbyer fra 70- og 80-tallet, med store blokkleiligheter. Det er også en del eldre drabantbyer fra 50- og 60-tallet i de ytre bydelene med noe mindre boliger. Et

⁶ <http://www.utviklings-og-kompetanseetaten.oslo.kommune.no/oslostatistikken/innvandring/> [lest 10.01.2013].

generelt trekk er at personer med ikke-vestlig bakgrunn i større grad bosetter seg på østkanten, mens vestlige innvandrere og nordmenn dominerer i vest (Blom 2006a). De siste årene har det vært netto utflytting blant personer med ikke-vestlig bakgrunn i de indre bydelene, noe som fører til en lavere andel ikke-vestlige personer i dette området. Det er altså en forflytning av tyngdepunktet med ikke-vestlige innvandrere fra indre øst mot de ytre bydelene i øst og sør. Dette har nok sammenheng med en økning i barnefamilier i den ikke-vestlige befolkningen, som trekkes mot større boliger i drabantbyene (Aalandslid 2009).

Blom (2012) viser gjennom statistiske målinger at Oslo er en moderat segregert by. Disse målingene tar utgangspunkt i hver enkelt minoritetsgruppe og i hvilken grad de er konsentrert i bestemte områder. Det er altså ikke aktuelt å snakke om ghettos i Oslo, i form av at en minoritetsgruppe dominerer i enkelte bydeler. Flere minoritetsgrupper kan være konsentrert i de samme områdene slik at den totale innvandrерandelen blir større. Vi kan altså si at innvandrerbefolkningen til en viss grad er konsentrert i de østlige delene av Oslo, og det er et stort etnisk mangfold i disse områdene. Segregasjon oppleves ofte som mer problematisk jo større gruppene er. Stor innvandrertetthet fører til at eksponeringen øker, slik at sannsynligheten for kontakt med minoritetspersoner blir større (Massey & Denton 1988).

2.2.2 Bydeler og nabolag

Begge de to parsellhagene i denne studien er lokalisert i drabantbyer i ytre øst, henholdsvis bydelene Alna og Stovner⁷. Parsellhagene er valgt nettopp på grunn av utviklingstrekk ved befolkningssammensetningen i disse områdene de siste årene. Disse bydelene er regnet for å omfatte de nye drabantbyene fra 70- og 80- tallet og kjennetegnes av flere store blokker som er organisert i større borettslag (Blom 2006a). Alna og Stovner er blant de mest innvandrertette bydelene i Oslo, med en innvandrерandel på henholdsvis 48,6 og 49,5 prosent. Tallene i dette kapittelet er hentet fra "Oslostatistikken" på Oslo kommunes nettside⁷.

⁷<http://www.utviklings-og-kompetanseetaten.oslo.kommune.no/oslostatistikken/innvandring/> [Lest 14.01.2012].

Tabell 1 Befolkningen i bydelene etter landbakgrunn

Bydel Stovner			Bydel Alna		Hele Oslo	
	Innvandrer-befolkning	Andel av befolkningen	Innvandrer-befolkning	Andel av befolkningen	Innvandrer-befolkning	Andel av befolkningen
Befolkningen totalt	15 232	49,5	23 365	48,6	189 401	30,4
Vestlig bakgrunn	1 666	5,4	2 727	5,7	57 189	9,2
Ikke-vestlig bakgrunn	13 566	44,1	20 638	42,9	132 212	21,2
Fra Europa	2 329	7,5	4847	10,1	68 663	11,0
Norden	362	1,2	590	1,2	19 657	3,2
Øvrige Vest-Europa	291	0,9	562	1,2	13 275	2,1
Polen	701	2,3	916	1,9	13 499	2,2
Tidligere Jugoslavia	585	1,9	1 838	3,8	9 922	1,6
Øvrige Øst-Europa	390	1,2	941	2,0	12 310	2,0
Fra Afrika	2 506	8,1	4163	8,7	32 807	5,3
Nord for Sahara	615	2,0	1338	2,8	7 853	1,3
Etiopia og Eritrea	448	1,5	917	1,9	4 792	0,8
Somalia	1 005	3,3	985	2,0	13 184	2,1
Øvrige sør for Sahara	438	1,4	923	1,9	6 978	1,1
Fra Asia	10 164	33,1	13 725	28,6	79 215	12,7
Tyrkia	707	2,3	1658	3,4	6 258	1,0
Afghanistan	518	1,7	779	1,6	3 195	0,5
Sri Lanka	1600	5,2	1173	2,4	7 307	1,2
India	512	1,7	451	0,9	4 252	0,7
Irak	665	2,2	1089	2,3	7 533	1,2
Iran	461	1,5	933	1,9	5 944	1,0
Pakistan	3870	12,6	4962	10,3	22 415	3,6
Vietnam	846	2,8	851	1,8	5 943	1,0
Øvrige Asia	985	3,2	1829	3,8	16 368	2,5
Canada, USA, Australia og New Zealand	25	0,1	89	0,2	2 757	0,4
Sør- og Mellom-Amerika	208	0,7	541	1,1	5 959	1,0

I tabell 1 ser vi at befolkningen i de to bydelene er ganske samsvarende, hvor en relativt stor andel har innvandringsbakgrunn fra ikke-vestlige land. ”I motsetning til Stovner har en noe høyere andel av befolkningen i bydel Alna bakgrunn fra EU, og en lavere andel har bakgrunn fra ikke-vestlige land utenfor EU”. Likevel utgjør den ikke-vestlige gruppen den største andelen på henholdsvis 44,1 og 42,9 prosent av bydelenes befolkning. Dette er personer som i stor grad kan regnes for å være synlige minoritetsgrupper basert på hudfarge, minoritetskulturell klesstil eller lignende og er kanskje derfor de gruppene som er mest utsatt for negative fordommer og mistenksomhet. Til sammenligning utgjør disse gruppene 21,2% av Oslos totale befolkning.

De største etniske gruppene i bydel Stovner har bakgrunn fra Pakistan, Sri Lanka og Somalia. I bydel Alna er de største gruppene fra Pakistan, tidligere Jugoslavia og Tyrkia. Den Pakistanske befolkningen er desidert størst i begge bydelene. Dette har sammenheng med at denne gruppen har en lang innvandringshistorie i Norge, og en større andel 2. generasjons

innvandrere. Befolkningen fra Sri Lanka er mest segregert, og er ganske sterkt konsentrert rundt Grorud og Bjerke (Blom 2012). Dermed utgjør de en stor gruppe i bydel Stovner på tross av at gruppen kun svarer til 1,2% av Oslos befolkning. Det generelle bildet viser at Alna har noe større innslag av innbyggere med bakgrunn fra Europa, enn Stovner, hvor befolkningen fra Asia dominerer.

Tabell 2 Befolkningssammensetning i delbydeler

	Total befolkning	Norsk bakgrunn		Innvandrerbefolkning, vestlig bakgrunn		Innvandrerbefolkning, ikke-vestlig bakgrunn	
		Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Bydel Stovner	30 752	15 520	50,5	1 666	5,4	13 566	44,1
Vestli	6 249	3 005	48,1	266	4,3	2 978	47,7
Fossum	4 777	1 648	34,5	308	6,4	2 821	59,1
Rommen	3 486	1 127	32,3	158	4,5	2 201	63,1
Smedstua	3 900	1 251	32,1	151	3,9	2 498	64,1
Stovner	5 406	3 635	67,2	301	5,6	1 470	27,2
Høybråten	6 934	4 854	70,0	482	7,0	1 598	23,0
Bydel Alna	9 630	24 697	51,4	2 727	5,7	20 638	42,9
Furuset	9 630	3 251	33,8	580	6,0	5 799	60,2
Ellingsrud	7 328	4 421	60,3	323	4,4	2 584	35,3
Lindeberg	7 966	3 715	46,6	349	4,4	3 902	49,0
Trosterud	8 655	3 721	43,0	473	5,5	4 461	51,5
Hellerudtoppen	3 416	2 835	83,0	219	6,4	362	10,6
Tveita	5 405	3 372	62,4	386	7,1	1 647	30,5
Teisen	5 662	3 382	59,7	397	7,0	1 883	33,3

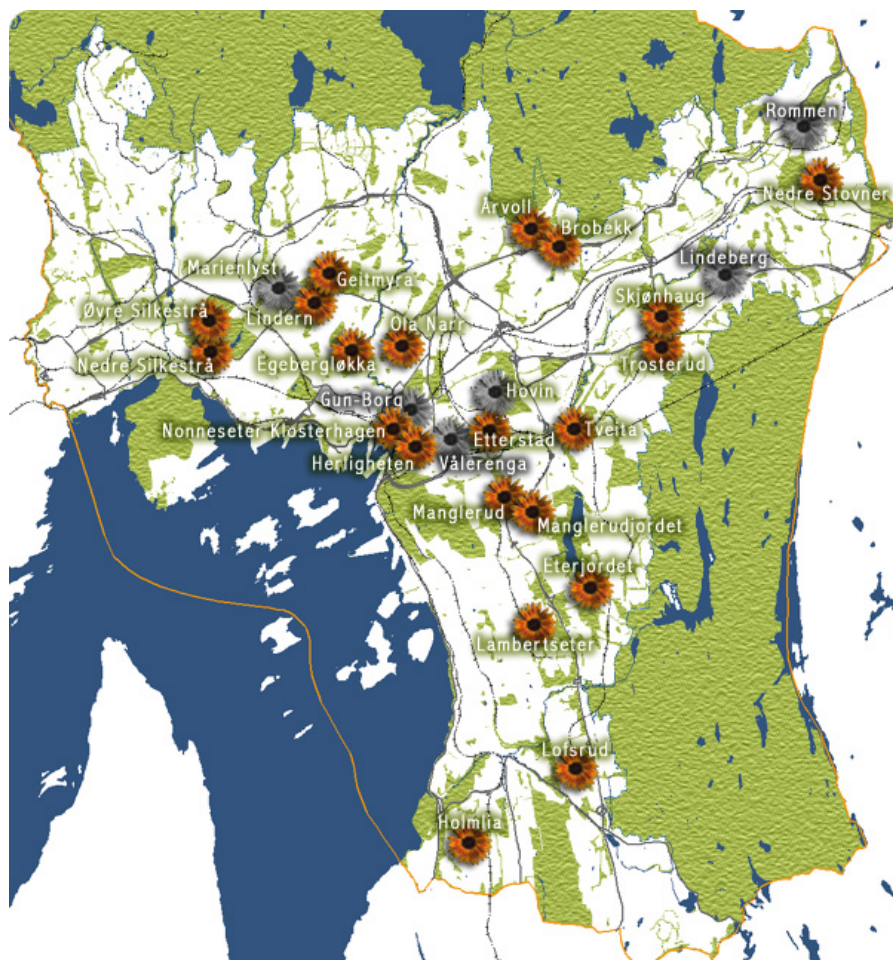
Når vi går nærmere inn på de ulike delbydelene i tabell 2 kommer det frem at den ikke-vestlige befolkningen er ujevnt fordelt og har høyere konsentrasjon innenfor enkelte delbydeler. Parsellhagen i Stovner er tilknyttet nærområdet Smedstua, hvor det er en ikke-vestlig innvandrerandel på over 60 prosent, mens på Tveita er andelen 30,5%. Det er ikke gitt at personene i parsellhagen bor innenfor disse nabolagene, men det kan gi en liten pekepinn på det etniske mangfoldet parselldyrkerne vanligvis forholder seg til.

Andelen ikke-vestlige minoriteter har steget mye de siste årene. Som nevnt har ikke de nye drabantbyene i disse bydelene noe særlig lengre historie enn fra 70- og 80 -tallet. Det tilsier at de fleste som bor i disse områdene er tilflyttere. De raske befolkningsendringene i et nabolag er regnet for å ha innvirkning på det sosiale samholdet og miljøet som utvikler seg der. Det er en tendens til at sosiale problemer som arbeidsledighet, kriminalitet og lavere utdannings- og inntektsnivå er større disse områdene (Eriksen & Vestel 2012).

2.3 Parsellhagenes utforming og organisering

Mye av informasjonen om parsellhagene er hentet fra Siri Haavies nettside⁸, og fra samtaler med styremedlemmer i de to parsellhagene.

Figur 1 Oversiktskart over parsellhager i Oslo⁹

Det kommer tydelig fram i Haavies oversiktskart over nåværende og tidligere parsellhager i Oslo at de fleste hagene ligger i sentrum eller ytre øst og sør. Dette har sannsynligvis sammenheng med at det er en større andel eneboliger med private hager i ytre vest. Manglende privat hage er et krav for å kunne leie parsell. Med tanke på parsellhagenes rolle i lokalsamfunnet er det relevant å spørre om personene i parsellhagene gjenspeiler

⁸ www.parsellhager.no [Lest 05.08.2013]

⁹ Kilde: www.parsellhager.no

lokalbefolkningen. Hva kjennetegner dem som dyrker i parsellhagene? Hvilke likheter og forskjeller er det mellom de to parsellhagene og områdene de befinner seg i?

2.3.1 Tveita parsellhagelag

Parsellhagen på Tveita er en ganske liten hage lokalisert inni et større friområde med idrettsplass, barnehager og grøntareal i umiddelbar nærhet. Den har også kort avstand til t-bane, slik at den er lett tilgjengelig. Bebyggelsen i området består hovedsakelig av blokker og borettslag. Parsellhagen er avgrenset med hekk og gjerde rundt, og en lukket, men ulåst port. I utgangspunktet skal parsellhagen være åpen så forbipasserende kan komme inn i hagen og kikke. Parsellhagen organiserer åpen dag hvert år hvor de aktivt jobber for å synliggjøre hagen i nabolaget. Hagen består av 40 parseller hvor de fleste er på 40 kvadratmeter og noen er på 20. De har i tillegg holdt av to parseller til fellesområde med en ny redskapsbod, bord og benker under tak, felles frukttrær og kompost.

Tildelingen av parseller skjer ved at nye leietakere alltid må begynne i den minst solrike delen av hagen. De kan søke om interne bytter dersom andre parseller skulle bli ledig til neste sesong, før nye leietakere kommer inn. Per 2013 hadde de 21 personer på venteliste. Det hevdes at det i hovedsak er høy alder eller flytting til enebolig som er årsakene til at folk slutter, og at det kun er et fåtall som skiftes ut hver sesong. Det er ingen parseller som leies av grupper som for eksempel skoleklasser, barnehager eller lignende. Området er eid av kommunen og regulert til friområde, med fem-årig leiekontrakt hos friluftsetaten. Hagen ble etablert i 1994 og har fortsatt medlemmer som har vært med helt fra oppstarten. Den er organisert med et styre på 5 medlemmer og årlige styrevalg. Nye medlemmer får skriftlig leiekontrakt med regler for plikter og bruk av parsellhagen.

2.3.2 Nedre Stovner parsellhagelag

Parsellhagen på Stovner ligger på en slette på nedsiden av en skole og på oversiden av en stor vei. Avstanden fra veien er tilstrekkelig til at den ikke oppfattes som sjenerende. Området var tidligere drevet som skolehage og det er fortsatt skolen som er grunneier og forvalter. Området er i dag regulert til offentlige formål, men også her er kontrakten relativt kortvarig. Flere av de som dyrker her har flyttet over etter at den gamle skolehagen på Rommen ble lagt ned. Parsellhagen ble startet gjennom groruddalssatsingen i samarbeid med lokale innbyggere. Bebyggelsen i dette området består hovedsakelig av boligblokker som er

organisert i større borettslag. Denne parsellhagen er delt i to deler, der den opprinnelige skolehagen ble videreført og etablert som parsellhage i 2008. Denne omtales i dag som "den gamle hagen". Her er det ganske store parseller på 78 kvadratmeter hver. Hagen har en felles redskapsbod og langbord med benker. Enkelte av parselldyrkerne har satt opp egne partytelt på sine parseller med noen sittegrupper under. Parsellene er altså ikke utelukkende benyttet til dyrking, men en liten del er gjerne holdt av til andre formål.

På den andre siden av en liten gangvei ble det etablert en utvidelse av parsellhagen. Denne omtales som "den nye hagen". Her er parsellene på 42 kvadratmeter hver. Også "den nye hagen" har noen felles langbord, benker og egen redskapsbod. Til sammen har parsellhagen på Stovner 97 parseller, men enkelte er for tiden ikke i bruk på grunn av dårlig jordsmonn. Parsellhagen per 2012 hadde ingen venteliste. Noen familier leide flere parseller samtidig fordelt på ulike familiemedlemmer. For sesongen i 2013 er det en kort venteliste i hagen. Leietakerne kan komme med ønsker om hvilken parsell de vil ha, under forutsetning av at denne parsellen er ledig ved det aktuelle tidspunktet. Hagen er lett tilgjengelig for personer som bor i blokkene i nærheten, eller man kan komme dit med buss eller bil. Den ligger heller ikke langt unna nærmiljøsentret med butikker og bensinstasjon. Også denne hagen er avgrenset med et gjerde rundt, som står ulåst mesteparten av tiden. Det er uttrykt et ønske om å pynte på omgivelsene med frukttrær og lignende. Parsellhagen har et styre på fem medlemmer og holder årsmøte med styrevalg på begynnelsen av hver sesong.

2.3.3 Fellestrekk og forskjeller

Begge parsellhagene har tilgang til vann, men ikke toaletter. Anskaffelse av toaletter har vært ønskelig blant parselldyrkerne. Ved behov kan man gå på toalett på bensinstasjonen eller senteret i nærheten, dersom man er for langt hjemmefra. Problemet blir større på kveldstid eller i helgene når disse stedene holder stengt. Toaletter skaper imidlertid høye kostnader, ekstra vedlikeholdsarbeid, samt risiko for at hagene skal bli et bosted for hjemløse. Begge hagene holder dugnader to ganger i året, én ved sesongstart om våren og én ved stenging om høsten. Tveita har i tillegg fire kompostdugnader i sesongen hvor hvert medlem er pliktet til å møte på en av dem. Videre stiller begge hagene noen krav til oppfølging av parsellene for å kunne beholde den til neste sesong. Dette står i de respektive leiekontraktene. Parsellhagen på Tveita har lengre historie enn den på Stovner og styret har sannsynligvis mer oppsamlet erfaring i forhold til praktiske problemstillinger, som håndtering av parsellbytter, organisering av kompost og lignende. Den nye hagen på Stovner ble organisert og drevet av bydelen de

første årene og et uavhengig styre ble først valgt i 2011. Samtidig er hagen på Tveita under halvparten så stor som den på Stovner. De to hagene er derfor ikke direkte sammenlignbare og byr på ulike fordeler og ulemper.

2.4 Parsellhagen som flerkulturell møteplass

Gjennom et større prosjekt om urban dyrking i regi av Senter for Byøkologi, beskriver Dælen & Ortiz sitt møte med parselldyrkere og inntrykk av parsellhager i Oslo på følgende måte:

"Noe av det som har fascinert oss mest er mangfoldet blant de urbane parselldyrkerne. De er både voksne og barn, studenter og pensjonister, kunstnere, forskere, håndverkere og sykepleiere. De representerer mange ulike nasjonaliteter og kulturer. Møtene med disse menneskene har gitt oss mye inspirasjon, og vekket flere tanker om betydningen parsellhagene har som møteplass for folk i et flerkulturelt Oslo. Gjennom arbeidet i hagen får man muligheten til å treffe mennesker man kanskje ellers ikke omgås i en travel urban hverdag" (Dæhlen & Ortiz 2011, s. 33).

Begge hagene representerer et stort etnisk mangfold blant leietakerne. Tveita har et lite flertall av etniske nordmenn i hagen, mens nordmennene er i klart mindretall på Stovner. Dette er også i tråd med befolkningssammensetningen vi så i de to nabolagene. Tveita har ingen større etniske grupper i hagen utenom de norske. Det vil si at det kun er et fåtall personer fra hvert land utenom Norge. Et interessant trekk er at de har mange medlemmer som er gift på tvers av etnisitet, slik at flere av minoritetspersonene i hagen er sammen med en etnisk norsk person. Blant medlemmene på Tveita er både vestlige og ikke-vestlige innvandrere representert. Styremedlemmer uttrykte at det er et stort mangfold av personligheter i hagen. Det er vanskelig å finne generelle fellestrekk for hva som er den typiske parselldyrker ved Tveita. Det finnes unge, eldre, par, venner, enslige og familier, selv om kanskje de eldre er i noe flertall. Både yrkesaktive, arbeidsledige, barnefamilier og pensjonister er aktive i hagen. Det er stor variasjon i hva som dyrkes på parsellen og hvordan den er organisert og stelt.

I parsellhagen på Stovner er det en mye større andel etniske minoriteter. Her finnes personer fra mange ulike land, men noen etniske grupper er bedre representert enn andre. Dette gjelder for eksempel kurdere og tyrkere. Det er verdt å merke seg at kurdere er en sammensatt etnisk gruppe fra ulike land. Alderssammensetningen i denne hagen er ganske tilsvarende hagen på Tveita. En interessant observasjon er at flere av de største minoritetsgruppene i byen ikke er representert i parsellhagene, som for eksempel innbyggere med bakgrunn fra Pakistan, Sri Lanka eller Somalia.

Parsellhagene har blitt lagt merke til i norske områdesatsinger og politiske strategier for integrering og gode nærmiljøer:

"Gjennom bruk av parsellhagene vil økt kjennskap til naboer og bedre naboskap på tvers av etnisk bakgrunn være et utfall. Etablering av sosiale og inkluderende møteplasser vil også kunne føre til økt trygghet i nærmiljøet fordi beboere vil kjenne til hverandre og gjennom aktiviteter dominere uterommet" (Ruud et al. 2011, s. 135).

Ruud og Søholt (2006) har tidligere trukket frem parsellhagenes rolle som aktuelle møteplasser mellom ulike kulturer for kommunestyret i Oslo: *"Erfaringer fra blant annet Holmlia, Lindeberg, Tveita, Geitemyra og Egeberggløkka viser at parsellhager bidrar til at voksne folk som har interesse av å dyrke jorda i by, møtes rundt denne interessen på tvers av etnisitet"* (s. 47). Siri Haavie (2009) hevder imidlertid at parsellhagene i stor grad har vært en oversett aktivitet og prioritering i kommuneplanleggingen, og at de byr på mange interessante og aktuelle kvaliteter som burde tas mer i betraktning. *"Kommunenes ledelse har ikke forstått at hagebruk i byen er en del av det urbane livet og et viktig miljøtiltak- som må forsvares"* (s.21). Dette kommer blant annet frem i den manglende viljen til å gjøre langsiktige leiekontrakter og anerkjenne aktiviteten som et regulert formål i kommuneplanene.

2.5 Oppsummering

Parsellhager har fra begynnelsen vært forbundet med matauk i fattige deler av befolkningen, men har i dag fått en tydeligere funksjon som rekreasjonsarena. Norske parsellhager har en lite synlig og anerkjent posisjon i samfunnet. Denne studien har tatt utgangspunkt i parsellhager som er lokalisert i bydelene Alna og Stovner. Det er relativt høy innvandreretthet og stort etnisk mangfold i disse bydelene, sammenlignet med Oslo som helhet. Områdene rundt begge parsellhagene karakteriseres som drabantbyer fra 70- og 80-tallet med mye blokkbebyggelse og større borettslag. I nærområdene rundt de aktuelle parsellhagene viser det seg at området rundt Stovner parsellhagelag har en mye større andel etniske minoriteter enn området rundt parsellhagen på Tveita. Dette gjenspeiler medlemssammensetningen i de to parsellhagene. Medlemmene i parsellhagene kan likevel ikke regnes som representative for nærmiljøet, og bor ikke utelukkende i disse delbydelene. Med utgangspunkt i den etniske sammensetningen blant medlemmene i parsellhagene, kan de sies å ha fått betydning som møteplass mellom innvandrere og nordmenn i to svært etnisk mangfoldige bydeler.

3 Teoretisk rammeverk

Dette kapittelet legger frem og drøfter de teoretiske perspektivene som danner rammene for oppgaven. Hovedteorien i oppgaven er kontaktteori, som i utgangpunktet har forsket på innvirkningen av kontakt mellom to grupper på deres holdninger mot hverandre.

Kontaktperspektivet antar at slik kontakt har et potensiale for å skape mer positive holdninger mellom gruppene, påvirket av kvaliteten på kontakten og sentrale rammefaktorer rundt møtene. Ved å kombinere perspektiver fra kontaktforskningen og urban teori kan jeg få frem hvilke muligheter og begrensninger den urbane konteksten legger for at de positive effektene i kontaktperspektivet skal oppstå. I denne oppgaven har jeg utvidet kontaktperspektivet til å inkludere kontakt med et mangfold av etniske grupper. Kapittelet gir til slutt en kort gjennomgang av tidligere forskning på fritidsaktiviteter og parsellhager som ramme for samhandling og integrering mellom etniske grupper.

3.1 Kontaktteori

I dag er det i stor grad Gordon Allport som blir kreditert for utviklingen av kontakthypotesen i sin bok *"The Nature of Prejudice"* fra 1954 (Dovidio et al. 2003). Den går ut på at kontakt mellom personer på tvers av gruppetilhørighet vil bidra til å redusere fordommer mellom gruppene dersom visse betingelser i kontaktsituasjonen er oppfylt.

"Prejudice (unless deeply rooted in the character structure of the individual) may be reduced by equal status contact between majority and minority groups in the pursuit of common goals. The effect is greatly enhanced if this contact is sanctioned by institutional supports (i.e., by law, custom or local atmosphere), and if it is of a sort that leads to the perception of common humanity between members of the two groups" (Allport 1954, s. 267).

I Allports hypotese er det altså fire sentrale betingelser for at kontakt mellom grupper skal resultere i reduksjon av fordommer: 1. lik status mellom personene, 2. Interaksjonen er rettet mot et felles mål, 3. samarbeid på tvers av gruppene uten konkurranse mellom dem, 4. institusjonell støtte hos myndighetene. Videre påpeker han at jo dypere og sterkere forholdet mellom individene er, desto større er effekten. Tankegangen i teorien er at økt kunnskap om minoritetsgruppene vil føre til et riktigere bilde av og forventinger til disse gruppene. Allport antok at overfladisk kontakt ville ha motsatt effekt og forsterke fordommer, med

utgangspunkt i at individer leter etter tegn på adferd som bekrefter våre stereotypier, snarere enn å motbevise dem. (Allport 1954, Kenworthy et al. 2005). Senere utvikling og kritikk av den opprinnelige kontaktteorien har blant annet påvist at også overfladisk kontakt kan ha positive effekter. De fire premissene til Allport er fortsatt regnet for å være sentrale, men har fått en ny betydning som tilretteleggende i stedet for betingende faktorer. Faktorene påvirker hverandre og potensialet for positive holdningsendringer øker, jo flere av dem som er til stede. Kun støtte fra myndighetene har vist seg å ha en viss kontakteffekt uavhengig av de andre (Pettigrew 1998, Pettigrew & Tropp 2006, Wessel 2009).

Senere kontaktforskning er utvidet til å fokusere på mekanismene bak de eventuelle positive effektene og om holdningsendringer mot enkeltindivider generaliseres til holdninger mot etniske grupper som helhet (Dovidio et al. 2003). Arenaer som legger til rette for at kontakt på tvers av grupper er blitt mer inkludert i nyere kontaktforskning (Dixon et al. 2005, Wessel 2009). Kontaktteori kan dermed oppsummeres ved hjelp av fire sentrale spørsmål. Hva slags type kontakt og relasjoner bidrar til positive holdningsendringer til andre grupper enn sin egen? I hvilke kontekster oppstår slik kontakt og dannes slike relasjoner? Gjennom hvilke prosesser og mekanismer bidrar slik kontakt til de positive holdningsendringene? Generaliseres holdningsendringene utover enkeltindividene?

3.1.1 Nivåer av kontakt og relasjoner på tvers av etniske grupper

For å belyse disse spørsmålene har jeg konstruert en skala over kontaktnivåer. Graden av kontakt tar utgangspunkt i det enkelte individ og dennes kontakt med individer fra andre etniske grupper enn sin egen.

Nivå 1. *Eksponering*: På dette nivået er det ikke gitt at det oppstår faktisk interaksjon mellom individer på tvers av de etniske grupperingene, på tross av at mange ulike etniske grupper er til stede i konteksten. Individet blir kun eksponert for ulike grupper, gjennom å bevege seg i slike etnisk mangfoldige områder. Slik eksponering kan også skje gjennom bilder og kulturuttrykk i media, men i denne studien dreier det seg hovedsakelig om å fysisk oppholde seg i etnisk mangfoldige kontekster. Et eksempel kan være å gå nedover en gate, eller ta bussen i byens sentrum.

Nivå 2. *Flyktige møter og overfladisk interaksjon*: Denne formen for kontakt innebærer mer formell og høflig interaksjon i hverdagslige situasjoner, som å hilse på personen som sitter i kassa på butikken. Man har ingen personlig relasjon til de man samhandler med og oppfører seg i henhold til generelle normer for offentlig adferd.

Det kan også dreie seg om en kort og tilfeldig samtale eller henvendelse til forbigående, andre som venter på bussen, står i kø eller lignende.

Nivå 3. *Gjenkjennelse, kortere samtaler*: Dette kan forstås som videreførelse av nivå to, der man begynner å kjenne igjen de personene som man ofte møter på i slike settinger. Det kan for eksempel være de som jobber i nærbutikken, naboer eller andre foreldre på lekeplassen. Man kan føre kortere samtaler om relativt nøytrale og upersonlige temaer.

Nivå 4. *Bekjente*: Dette viser til en type kontakt der man vet godt hvem den andre er, hva han eller hun heter, driver med og har en viss kjennskap til flere sider ved den andres liv utover konteksten som man pleier å møtes i. Kolleger som man treffes regelmessig kan for eksempel anses som bekjente, uten at man deler et sosialt liv i andre settinger. Relasjonen er i stor grad bundet til den bestemte konteksten, selv om samtalene kan dreie seg om andre ting.

Nivå 5. *Vennskap*: Det siste nivået i denne skalaen innebærer nære vennskspsrelasjoner mellom individene. Man har langvarige og gjentakende møter på ulike arenaer. Relasjonene er ikke lenger avgrenset til en bestemt kontekst og samtalene kan flyte fritt mellom alt fra diskusjoner om været til personlige betroelser. Det vil selvfølgelig kunne variere mellom ulike typer vennskap, som avhenger av hvordan ulike personer definerer venner. En sentral forskjell til nivå fire er at møtene ofte er avtalt fordi man ønsker å tilbringe tid med den bestemte personen. Møtene er ikke tilfeldige med tanke på at man har et praktisk formål eller plikt som bringer en inn i situasjonen, uavhengig av hvilke andre som inkluderes i dette.

I de ulike nivåene for kontakt vil det altså være preg av ulike typer relasjoner mellom individene, fra totalt fremmede, til gjenkjennelse, til bekjente og til slutt nære vennskspsrelasjoner. Denne graderingen av ulike kontaktformer skiller seg noe fra den opprinnelige kontaktforskningen til Allport (1954), som i større grad definerer kontakt ut fra konteksten rundt møtene. Allport skildret fire kontaktformer, som på flere måter samsvarer med de nivåene jeg har skissert overfor: tilfeldig og overfladisk kontakt, bekjentskaper, nabolagskontakt og yrkesbasert kontakt. Allports inndeling har imidlertid ikke like tydelige hierarkiske stadier. Vektleggingen av relasjonene som dannes gjennom kontaktformene over tid og spesielt betydningen av vennskspsrelasjoner har kommet frem gjennom senere kontaktforskning (Pettigrew 1998, Tropp & Pettigrew 2005). Siden det siste nivået for kontakt viser seg å ha størst positiv effekt på holdninger og fordommer, er det interessant å

undersøke om kontakten og relasjonene i parsellhagen utvikler seg over tid gjennom de ulike nivåene, eller om de stagnerer på bestemte stadier. I mye integrasjonsforskning regnes ekteskap som det øverste nivået for integrasjon mellom gruppene, men dette nivået blir ikke inkludert i min analyse.

De ulike nivåene for kontakt kan med fordel sees i sammenheng med grader av tillit som preger relasjonene i de ulike kontaktformene. Sterkere relasjoner kan tenkes å bære preg av mer tillit og solidaritet mellom individene. Kvaliteten på relasjonene henger videre sammen med solidaritet og empati rettet mot den andre personen og kanskje mot den andre personens etniske gruppe som helhet. I en studie av amerikanske lokalsamfunn vektla Putnam (2001) betydningen av organisasjonsdeltakelse og sosial kapital for samhold og tillit i samfunnet. Høy sosial kapital i et samfunn kobles mot sosiale nettverk og organisasjonsdeltakelse i lokalbefolkningen, med en antagelse om at tillit og solidaritet dannes gjennom slike nettverksrelasjoner. Putnam skiller mellom "bonding" og "bridging" egenskaper i nettverkene, der "bonding" baserer seg på relasjoner innad i en gruppe, og "bridging" på relasjoner som strekkes på tvers av gruppene. "Bonding" relasjoner regnes får å være sterkere og ha høyere nivå solidaritet og samhold mellom individene. Samtidig anerkjenner Putnam betydningen av "bridging" relasjoner for å styrke tillit på tvers av gruppene i befolkningen. Dette kan være avgjørende for blant annet holdninger til innvandring- og integreringspolitikk (NOU 2011), og til omfordelingsprinsippene i velferdsstaten (Bay et al. 2007). Dette er anerkjent i politiske strategier for integrering i samfunnet: *"For å bygge tillit er det viktig å legge til rette for møteplasser og aktiviteter lokalt, der minoritets- og majoritetsbefolkningen kan samhandle"* (NOU 2011, s. 19).

3.1.2 Tilretteleggende faktorer for positive kontakteffekter

Allport la et grunnlag for at videre forskning har hatt et stort fokus på positive faktorer som tilrettelegger for optimale kontaktsituasjoner, med høy sannsynlighet for positive holdningsendringer. Med et slikt fokus vil listen over essensielle og tilretteleggende faktorer vokse og vi beveger oss lengre og lengre fra virkeligheten, slik Pettigrew og Tropp poengterer:

"However, a problem with this "positive factors" approach is that it puts forward an open-ended theory – that is, it invites the addition of further situational conditions thought to be crucial. ... But, with an ever expanding list of necessary conditions, it becomes increasingly unlikely that any contact situations could meet these highly restrictive conditions" (Pettigrew & Tropp 2005, s. 271).

På grunnlag av disse erfaringene har Pettigrew (1998) lagt vekt på potensialet for å danne vennsksapsrelasjoner i konteksten. Et slikt potensiale styrkes dersom flere av de grunnleggende prinsippene i kontaktteorien er til stede som tilretteleggende faktorer, men relasjonene blir sett på som viktigere i seg selv, enn rammebetingelsene: *"Intergroup friendship is likely to indicate repeated, equal-status interactions in a variety of settings over an extended period of time"* (Pettigrew & Tropp 2005, s. 269). Slike nære relasjoner viser seg å føre til mer vedvarende og sterkere holdningsendringer.

Som nevnt er det også påvist positive holdningseffekter uten at de sentrale faktorene i kontakthypotesen er til stede. Eksponering og overfladisk kontakt kan bidra til å utvide vår forståelse av normalitet, slik at etnisk mangfold blir en del av det vi forbinder med et normalt hverdagsbilde. Slik eksponering kan ha en effekt på negative følelser, ved blant annet å redusere frykten for å bevege seg i slike områder (Pettigrew et al. 2011). En studie av Havekes et al. (2011) viser imidlertid at eksponeringseffekten kan utfolde seg som en reversert U-kurve. I denne studien fant de at en økende andel av en minoritetsgruppe i nabolaget fører til mer positive følelser overfor denne gruppen fram til et visst punkt. Når minoritetsgruppen i nabolaget ble for stor fikk det en negativ effekt på holdningene. Eksponeringseffekten kan også tolkes som toleranse for annerledeshet i form av at man aksepterer og venner seg til elementer som man i utgangspunktet ikke liker (Bannister & Kearns 2013, Wessel 2009). Valentines uttrykker en bekymring mot å idyllisere slik tilvenning og toleranse overfor andre grupper: *"To tolerate someone else is an act of power; to be tolerated is an acceptance of weakness"* (Valentine 2008, s. 329).

Tropp og Pettigrew (2005) vektlegger betydningen av å skille mellom følelsesrelaterte og kunnskapsrelaterte fordommer. Tilvenning og toleranse reflekterer en reduksjon i negative følelser, som frykt for det ukjente. Følelsesrelaterte fordommer kan, etter min vurdering, ikke kobles direkte til ujevne maktrelasjoner, slik det fremstilles hos Valentines. Det er derfor lite hold i å avskrive toleranse som et positivt element i samfunnsutviklingen, ved å kun forstå dette i lys av maktposisjoner. Dixon et al. (2005) er blant dem som kritiserer fokuset på optimale forhold for kontakt. De fremhever betydningen av de to første nivåene i kontaktskalaen og hvordan den faktiske hverdagslige kontakten oppstår. Individuelt meningsinnhold i slike kontaktsituasjoner påvirker individets oppfatning av diskriminering og egen gruppes posisjon i samfunnet. Dette kan igjen bidra til å legitimere eller endre normer for sosial atferd i konteksten og utjevne maktrelasjonene. Dermed kritiseres et fokus holdningsendringer som symbol på en optimal kontakt-effekt, og endringer i normer for sosial adferd i helhet fremheves.

3.1.3 Mekanismene bak positive kontakteffekter

Tropp og Pettigrew beskriver tre sentrale mekanismer som hver for seg og i samspill med hverandre kan forklare de positive kontakteffektene (1) *enhancing knowledge about the outgroup*, (2) *reducing anxiety about intergroup contact*, and (3) *increasing empathy and perspective taking* (Pettigrew & Tropp 2008, s. 922). Gjennom å øke kunnskaper om den andre gruppen antas det at feilaktige antagelser og fordommer vil avkrefte, slik at det ikke er rasjonelt hold i negative holdninger og fordommer. Disse mekanismene regnes for å hovedsakelig gjelde i den kognitive dimensjonen basert på kunnskap og erfaringer. Reduksjon av frykt kan i større grad tilknyttes den affektive dimensjonen. Gjennom positive erfaringer fra kontakt med personer av ulik gruppetilhørighet reduseres følelser av angst eller trussel fra den andre gruppen. Dette kan resultere i endret atferd i møtet med personer fra den gruppen, som tidligere ble oppfattet som truende. Den siste mekanismen som nevnes er økt forståelse og empati, ved at man utvikler en evne til å se den andre gruppens perspektiv, situasjon og interesser. Denne mekanismen omfatter både kognitive og affektive elementer.

Tropp og Pettigrew (2005) viser at affekt-relaterte effektene er sterkere enn de kognitive. De kognitive mekanismene er kanskje mer påvirket av negative faktorer, som konkurranse og konflikt mellom gruppene, slik at mekanismen ikke virker (Pettigrew et al. 2011). De påpeker imidlertid at de tre mekanismene korrelerer og sannsynligvis virker i samspill med hverandre. Dermed fremhever de betydningen av å inkludere begge dimensjonene i videre kontaktforskning, i stedet for å fokusere på enten de kognitive eller de affektive faktorene. Positive følelser mot personer fra en annen gruppe viser seg å være mer avhengig av kvaliteten på relasjonene mellom individene. Nære relasjoner som vennskap har stor betydning for å redusere affektive fordommer, som igjen har sterkest positiv effekt på holdninger. På den annen side er det også vist at indirekte kontakt kan ha positive effekter, om enn noe svakere. *"Indirect contact effects are important for those who live in segregated areas and have no outgroup friends; and it may act to prepare them for later direct contact"* (Pettigrew et al. 2011, s. 277).

Vennskap er oftest basert på en felles interesse, eller andre former for fellesskap. Her aktualiseres en utfordring ved at folk har flest fellesnevner med andre som er relativt like en selv. Likhetsfaktorer som er av betydning for sosiale nettverk og nære relasjoner er blant annet regnet for å være etnisitet, språk, utdanningsnivå, sosioøkonomisk status, religion og kulturelle verdier. De fleste samfunn viser en gjennomgående tendens til at både nære og

løse relasjoner i stor grad holder seg mellom ganske homogene individer. Denne tendensen i sosiale relasjoner vil refereres til som likhetsprinsippet (McPherson et al. 2001). Dersom en person skiller seg ut ved en av de sentrale faktorene, har det vist seg at fellesnevner på andre områder øker sannsynligheten for positive holdninger mot denne personen. Personer med ulik etnisk bakgrunn er mer sannsynlig å utvikle positive holdninger til hverandre dersom de samsvarer i for eksempel tro, verdier og utdanningsnivå (Havekes et al. 2011).

Fritidsaktiviteter er basert på personlige interesser, som da vil være en fellesnevner mellom alle som deltar på tross av at de kan ha ulik gruppetilhørighet i andre sammenhenger. Dette er en arena som oppsøkes frivillig og er lystbetont. Tidligere kontaktforskning viser at kontakteffekten er sterkest i rekreasjons- og fritidsarenaer (Pettigrew & Tropp 2006).

3.1.4 Generalisering av holdningsendringer

Det siste sentrale spørsmålet i kontaktforskningen dreide seg om hvorvidt holdningsendringer generaliseres utover den bestemte kontaktsituasjonen. Generaliseringen regnes for å kunne gå i tre retninger. En avkreftet fordom mot en person kan generalisere seg fra enkeltindividet til hele gruppen individet knyttes til. Positive opplevelser med å omgås en gruppe i for eksempel parsellhagen, kan generaliseres til forventninger ved å omgås gruppen i andre kontekster. Til slutt kan endrede holdninger mot en minoritetsgruppe generalisere seg flere grupper (Pettigrew 1998).

Det er hovedsakelig tre prosesser som regnes for å bidra til å generalisere de positive holdningsendringene: *dekategorisering*, *differensiering* og *rekategorisering* (Gaertner & Dovidio 2005, Pettigrew 1998). Dekategorisering dreier seg om at de stereotypene vi forholder oss til avkreftes gjennom avvikende erfaringer og observasjoner hvor man oppdager individuelle forskjeller. Mange slike unntak fra forventningene bidrar til at oppfatningen av en eksisterende kategori svekkes og man forholder seg til et mangfold av individer. Negative fordommer rettet mot en gruppe reduseres på det grunnlaget at oppfatningen av gruppen som en enhet er svekket. En risiko ved slik individualisering kan være at holdningene mot gruppen opprettholdes, og enkeltpersonene man kommer i kontakt med oppfattes som avvik fra den eksisterende gruppen. I slike tilfeller vil altså ikke kontakteffekten generaliseres utover den bestemte personen (Gaertner & Dovidio 2005, Wessel 2009).

Differensiering innebærer en gjensidig anerkjennelse av de distinkte trekkene ved gruppene og styrker følelsen av gruppeidentiteter. Hvis man observerer positive egenskaper hos en person, som gjensidig regnes for å tilhøre en bestemt gruppe, kan denne egenskapen

tillegges det stereotypiske bildet av gruppen som helhet. På samme måte kan avkreftede negative fordommer generaliseres (Gaertner & Dovidio 2005). Det er en fordel om gruppemarkørene er såpass tydelige at personene som er direkte involvert i kontaktsituasjonen oppfattes som representativ for en større gruppe.

"If the groups remain aware initially of their group identifications, generalization occurs. Since this is typically the case, this finding suggests that most intergroup contact involves an effective degree of group categorization" (Pettigrew et al. 2011, s. 276).

Dette motstrider ikke nødvendigvis et fokus på individene i den personlige interaksjonen (Kenworthy et al. 2005).

Den siste prosessen, rekategorisering, dreier seg om at man danner en ny og overordnet kategori som overskrider de opprinnelige grupperingene. Individer fra ulike etniske grupper utvikler en felles identitet, som for eksempel tilhengere av samme idrettslag, tilhørende felles arbeidsplass eller skole. Kanskje parsellhagekonteksten og interessen for dyrking kan danne en felles identitetsmarkør og overordnet kategori for gruppen. Flere forskere har etter hvert anerkjent samspillet mellom disse ulike prosessene bak holdningsendringer (Kenworthy et al. 2005, s. 288). Pettigrew (1998) presiserer at alle de tre prosessene er sentrale for generalisering av holdningsendringene, men at de opererer i ulike stadier. Dermed kan individualisering tolkes som et utgangspunkt for at videre holdningsendringer skal oppstå og generaliseres gjennom differensiering og rekategorisering på senere stadier.

3.2 Perspektiver fra urban teori

Urban teori og forskning har spesielt i de senere årene fokusert på de raske endringene i moderne og postmoderne byer, med økende flyktighet og kompleksitet (Wessel 2006). Byer genererer et stort mangfold av personligheter og etniske grupper, som lever tettere på hverandre enn i bygdene. Kaoset og variasjonene i byen skaper usikkerhet hos individet gjennom stadig nye og uforutsigbare møter og inntrykk. Det å tolererer og tilvenne seg slike usikkerhetsmomenter er derfor en nødvendighet for å kunne bo i byen (Bannister & Kearns 2013).

3.2.1 Teorier om trekk ved samfunn og atferd i byer

Teorier om bysamfunn som distanserte, overfladiske og isolerende var fremtredende på begynnelsen av 1900-tallet, med et ganske pessimistisk syn på utviklingen med industrialisering og urbanisering. Simmel skildrer et slags elsk-hat forhold til moderne bysamfunn i essayet *"Storbyenes og åndslivet"* (1990). Alle sanseinntrykkene i storbyens hektiske omgivelser bidrar til å gjøre innbyggerne blaserte og distanserte, der individene omgås gjennom formalisert og rutinepreget samhandling. Samtidig oppfattes byenes åndelige stimulans som nødvendig for individers sivilisering. Individualisering ble forstått som en naturlig følge av det store variasjonene blant innbyggerne i byen, da det blir vanskeligere å kategorisere menneskene inn i grupper. Siden ulikhet og variasjon er normen, skapes et behov hos individet for å definere sin egen identitet (Simmel 1990).

En klassiker i urban sosiologi fra Chicago-skolen er Luois Wirth. I artikkelen *"Urbanism as a way of life"* fra 1938 drøfter han innvirkningen av tre sentrale trekk ved byer på deres innbyggere og samfunn; befolkningsstørrelse, befolkningstetthet og heterogenitet. Wirth poengterer at relasjonene i byen hovedsakelig er av sekundær karakter, basert på formaliserte og funksjonelle møter tilknyttet bestemte kontekster og mindre kjennskap til hver enkelt. *"The contacts of the city may indeed be face to face, but they are nevertheless impersonal, superficial, transitory and segmental"* (Wirth 2005, s. 35). Tapt lokalsamfunn og samhold i befolkningen er dermed vanlige bekymringer ved økende heterogenitet, mobilitet og flyktige møter i urbane hverdagsliv. Et større etnisk og sosialt mangfold i lokalbefolkningen er regnet for å svekke samholdet i befolkningen ytterligere (Putnam 2007)

Jacobs (1961) fokuserte, i sin grunnleggende bok *"The Death and Life of Great American Cities"* fra 1961, på blandede nabolag med stor variasjon i bebyggelsen, aktivitetstilbud og etniske grupper. Dette trekker et mangfold av personligheter ut i gatene, og bidrar til sivilisert samhandling og trygge miljøer med mange øyne som følger med. Den distanserte men fredelig omgangen med det store mangfoldet av individer mente Jacobs fremmer trygghet og toleranse i moderne byer. Områder som er preget av ensformige og beskyttede boliger, hevder hun i motsetning vil skape større mistenksomhet, utrygghet og fordommer mot det som er utenfor og annerledes. Samtidig poengterer blant annet Fainstein (2005) at kaos og mangfold er vanskelige å planlegge og må komme som en naturlig følge av den faktiske bruken av ulike områder.

Richard Sennet videreførte Jacobs positive syn på kaos og mangfold i byer. I boken *"The uses of disorder"* fra 1970 skildrer han hvordan innbyggere i byen blir tvunget til å håndtere ulikhet og konflikter i heterogene samfunn før det eskaleres til voldsepisoder, og

utvikler større evne til samarbeid og respekt for hverandre. Konflikter blir dermed forstått som et positivt element i samfunnet, fordi individene blir nødt til å se hverandre og oppdage flere sider av saken, slik at de kan finne nye måter å omgås hverandre på. Dette kan tenkes å bidra til ny innsikt i den andres situasjon med større gjensidig forståelse (Sennett 1970). Senere utvikler Sennett et mer pessimistisk bilde av kaosets innvirkning. Globalisering antas å skape mer hektiske og flyktige liv, som forsterker fremmedgjøring, distanse og overfladiske relasjoner hos individene. Dette svekker nysgjerrigheten mot de andre personene øker tendensen til sekundære relasjoner. På den ene siden ser han at kaoset i storbyene blir så overveldende at man ikke klarer å forholde seg til eller bry seg om hverandre. På den andre siden forstås kaoset og ulikhetene i byen som nødvendig for personlig utvikling og sivilisering i mer og mer heterogene samfunn.

3.2.2 Drabantbyenes spesielle karakter

Parsellhagene i denne studien er lokalisert innenfor drabantbyer. Drabantbyenes kombinasjon av urbane og rurale trekk er trukket fram både med tanke på grønnere omgivelser og det sosiale miljøet som finnes der (Elgvin et al. 2013). De sosiale trekkene i forhold til inntektsnivå, utdanningsnivå og arbeidsledighet, samt høy andel innvanderfamilier, har ført til andre politiske bekymringer rundt drabantbyene enn de tradisjonelle bekymringene rundt urbane samfunn. Studier viser at beboerne selv har en langt mer positiv oppfatning av områdene enn det kritiske bildet som ofte kommer frem i media, med vekt på rolige, grønne og trygge omgivelser (Hansen & Brattbakk 2005). Drabantbyer og forsteder blir beskrevet som sovebyer, der innbyggerne lever sine aktive og sosiale liv i sentrum på grunn av manglende kultur- og aktivitetstilbud i nabolaget (Eriksen & Vestel 2012, Vestel 2012). De urbane trekkene ved drabantbyer kan imidlertid sies å være sterkere enn de rurale. Det er for eksempel stor variasjon og tetthet i befolkningen. På den ene siden kan man tenke seg begrenset stedsidentitet og samhold i drabantbyene på grunn av slike trekk. På den andre siden er spesielt innvandrerbefolkningen i drabantbyene mer bofaste enn i indre by og flere eier egen bolig (Blom 2006b, Aalandslid 2009). Dermed kan de tenkes å investere mer i området, utvikle sterkere stedstilknytning og verdsette sosialt nettverk i nærmiljøet.

3.2.3 Potensialet for kontakt mellom grupper i urbane miljøer

Dixon og Tredoux (2009) poengterer at fysisk nærhet mellom ulike grupper ikke behøver å resultere i samhandling mellom personer på tvers av gruppetilhørighet. I virkeligheten er det vist at personer fra ulike grupper, som bor i samme område ofte lever parallelle liv. De har forsket på atferd blant besøkende på utesteder i en av hovedgatene i Cape Town, som er aktivt brukt av mange etniske grupper. Forskerne fant at personer med ulik etnisk tilhørighet ofte samlet seg i forskjellige barer. Dersom det var flere grupper innenfor samme bar var de i stor grad fordelt adskilt mellom bordene. Et slikt bilde samsvarer til en viss grad med Jacobs (1961) beskrivelse av byrommet, med en høflighet og distanse som opprettholder befolkningens privatliv og mulighet til å selv velge sine venner, samtidig som man omgås mangfoldet i fredelige og trygge former.

I stedet for å ta utgangspunkt i områder har Schnell og Benjamini (2005) undersøkt kontakt- og bevegelsesmønstre i hverdagen på individnivå. Det vil si at de har fulgt individer fra ulike grupper bevegelsesmønstre for å undersøke omfanget av kontakt med andre etniske grupper på ulike nivåer. De trekker inn en territoriell og en interaktiv dimensjon. Den territorielle baserer seg på den etniske sammensetningen i nabolaget, mens den interaktive deles inn i tre sentrale sfærer i hverdagen: arbeidsplassen, sosiale nettverk og kontakter over telefon eller internett. De påviser at noen etniske grupper har mer kontakt på tvers av gruppetilhørighet enn andre. Dette kan variere mellom dimensjonene. Flere grupper viser til sterk etnisk segregasjon i deres sosiale nettverk, på tross av svak territoriell segregasjon. Andre igjen har høy grad av integrasjon på arbeidsplassen, kombinert med sterk territoriell segregasjon.

"The lack of correlation among residential, territorial and interactive aspects of segregation indicates that residential space does not have the power to determine social relations, an assumption that might have been hidden in traditional studies" (Schnell & Benjamini 2005, s. 2507).

Byenes flytende og fleksible struktur, blir sett i sammenheng med løsere relasjoner, med bakgrunn i befolkningens svakere tilknytning til både arbeidsplasser og nabolag. (Wessel 2009). På tross av at man omgås stort etnisk mangfold i hverdagen er det altså ikke gitt at det dannes personlige relasjoner på tvers av de etniske gruppene i konteksten. I en studie av norske forhold viser IMDi (2012) gjennom integreringsbarometerets årlige undersøkelse en økning i den generelle kontakthypigheten mellom majoritetsbefolkningen og innvandrergupper. Dette kan tyde på at økt innvandring og etnisk mangfold også fører til økt

kontakt mellom gruppene. Likevel ser det ut til at selv om flere personer har kontakt på tvers av etniske grupper kan dette knyttes til de laveste nivåene på kontaktskalaen. *"De fleste oppgir at de har kontakt med et begrenset antall innvandrere, og de fleste oppgir at denne kontakten forekommer "sjelden" eller "iblant" (IMDi 2012, s. 25).* Det er aktuelt å se på arenaer i nærmiljøer og andre hverdagskontekster, som fremmer personlige interaksjon og relasjoner mellom gruppene.

3.3 Kritiske perspektiver på kontaktforskningen

En motstridende teori til kontaktteori er konfliktteori. Gjennom økt kontakt og mangfold vil det ifølge dette perspektivet oppstå konkurranse og konflikt mellom gruppene. Innvandrere oppfattes da som ekstra belastning på offentlige goder og rettigheter, slik at negative holdninger og konkurranse oppstår. Solidariteten til andre holder seg som oftest til personer fra egen gruppe, og fiendtligheten rettes mot "inntrengerne" eller personer fra minoritetsgruppene (Dixon 2006). Personer som er positive til innvandring og etnisk mangfold regnes dermed for å ikke bli direkte berørt av konkurranse og trussel selv. Segregeringstendensene tilsier at innbyggere med samsvarende sosioøkonomisk status ofte konsentreres i de samme områdene (Blom 2012). De som bor i områder med stort etnisk mangfold kan derfor tenkes å være berørt på flere områder, siden det kan oppleves en større konkurranse om for eksempel arbeidsplasser og velferdsgoder. Konfliktteorien tilsier at dette vil forsterke negative holdninger, konflikt og fordommer mellom gruppene. I tillegg antar dette perspektivet at økt kulturelt mangfold kan forsterke en opplevd trussel mot kulturelle normer og verdier i majoritetssamfunnet (NOU 2011).

Flere studier har funnet empiri som kan bekrefte både konflikt og kontaktperspektivet. Bay et al. (2007) undersøkte sammenhengen mellom innvandrерandel i befolkningen og oppslutningen om universelle velferdsordninger. Holdninger til innvandrere generelt stod i sterk sammenheng med utdanningsnivå og inntekt, der høyere utdanning korrelerer positivt med lavere skepsis mot innvandrere. Dette kan bekrefte konfliktteoriens antagelser, med tanke på at disse gruppene opplever mindre risiko og konkurranse om offentlige goder. Samtidig fant de at større innslag av innvandrere i nærmiljøet har en direkte positiv effekt på innbyggernes holdninger til innvandrere generelt, som kan bekrefte eksponeringseffekten og kontakthypotesen. Dixon konkluderte tilsvarende i sin forskning:

"I find that group threat and contact theories' implications are both right: propinquity breeds hostility and harmony. Yet, in line with the framework presented here, the effects of propinquity depend on the minority group in question and the actual form of contact" (Dixon 2006, s. 2196)

Dixon poengterer at mangfold i seg selv ikke nødvendigvis skaper gode kontaktrelasjoner mellom gruppene, og legger vekt på kvaliteten på den faktiske kontakten. Kontaktforskningen står ikke i direkte motsetning til konfliktteorien, men tar høyde for at det også kan være negative faktorer som forhindrer at positive effekter oppstår, eller bidrar til å forsterke negative holdninger (Pettigrew et al. 2011). Det grunnleggende premisset om konkurransefrihet mellom gruppene i møtet, samsvarer med konfliktteoriens fokus på opplevd konkurranse mellom gruppene.

Kontaktforskningen har siden Allport grunnleggende utgivelse etter hvert inkludert forskning på holdninger mot mange ulike marginaliserte grupper. Kontakteffekten varierer avhengig av hva slags grupper som studeres og viser seg å være sterkere på majoritetsgruppens enn på minoritetsgruppers holdninger (Pettigrew et al. 2011). Dixons (2006) undersøkelse viser en tendens til at enkelte etniske grupper er mer utsatt for negative fordommer enn andre. Hovedfokuset har i stor grad begrenset seg til å fokusere på kontakt og holdninger mellom to grupper; en majoritetsgruppe og en minoritetsgruppe, der majoriteten regnes for å være den med diskriminerende atferd og negative holdninger (Pettigrew & Tropp 2006). Virkeligheten er mer kompleks og det er vanskelig å skille tydelig mellom grupper. I tillegg vil det ofte være flere grupper enn bare to til stede i konteksten. Kontaktperspektivet har relevans i slike sammenhenger og det er enkelte eksempler der perspektivet har hatt et slikt utvidet fokus tidligere (Brown & Hewstone 2005). Fordommer kan gå begge veier mellom individer og grupper, selv om majoriteten oftere har makt til å diskriminere. I denne oppgaven er fokuset derfor utvidet til å inkludere etnisk mangfold. Kontakt mellom flere grupper blir inkludert, samt et fokus på holdninger rettet mot etnisk mangfold i seg selv. Positive holdningsendringer til mangfoldet i en kontekst kan tenkes å generalisere seg til andre kontekster med tilsvarende mangfold.

Kontaktforskningen er til sist preget av en metodologisk utfordring ved potensiell selv-seleksjon. Det dreier seg om at personer med sterke fordommer unngår kontakt med personer fra andre grupper (Pettigrew et al. 2011). IMDi (2012) fant bekreftende empiri på at personer som har hyppig kontakt med minoritetspersoner også er de med mest positive holdninger. Dette kan være et tegn på at personer med hyppig tverrkulturell kontakt har mer

positive holdninger i utgangspunktet. Tilsvarende konkluderer Fafos rapport fra 2007 med at det er en tydelig sammenheng mellom holdninger og tverrkulturell kontakt.

"Særlig er det en sterk sammenheng mellom å være negativ til å ha naboer med ikke-vestlig bakgrunn og manglende kontakt på tvers av geografisk opprinnelse. I tillegg har de som ikke synes at byen er blitt mer spennende etter at den ble mer flerkulturell, de som mener at den er blitt mer utrygg, og de politiske løsgjengerne signifikant mindre sannsynlighet for å ha kontakt med personer fra andre verdensdeler" (Bråthen et al. 2007, s. 137).

Slike seleksjonsmekanismer kan resultere i at de mest negative innbyggerne i bydelene unngår aktiviteter og flerkulturelle foreninger som en parsellhage i skepsis mot å forholde seg til de andre gruppene. I Pettigrew og Tropps (2006) meta-analytiske studie sammenlignes et stort antall forskningsprosjekter som fokuserer på holdningsendringer, hvor de har kontrollert for selv-seleksjon. De viser tegn til at personer med veldig sterke fordommer og frykt rettet til andre grupper, i større grad unngår områder med stort innslag fra disse gruppene. Likevel er det påvist en signifikant reduksjon i fordommer, etter at det er kontrollert for egen-seleksjon.

"Overall, results from the meta-analysis reveal that greater levels of intergroup contact are typically associated with lower levels of prejudice across the three levels of analysis: studies, samples and tests. Additional analyses indicate that these results are unlikely to be due to participant selection or publication biases" (Pettigrew & Tropp 2005, s. 267).

3.4 Forholdet mellom kontakt, holdningsendringer og integrasjon

Er det produktivt å fokusere på relasjoner, samhandling og holdningsendringer som følge av kontakt mellom personer med ulik gruppetilhørighet? Det at kontakt oppstår i gitte situasjoner vitner til inkludering, tilgang og deltakelse i ulike deler av samfunnet og kan være tegn på en integrering i seg selv. Dersom også positive holdningsendringer er en effekt av dette kan det tolkes til at man har kommet enda lengre i integreringsprosessen. Et fokus på holdningsendringer gjennom kontakt stiller større krav til hva god integrasjon handler om. Overfladisk samarbeid og toleranse bør anerkjennes som tegn på integrasjon. Dette kan tyde på et første stadium i den videre prosessen. Igjen er det et sentralt spørsmål om hva som skal være det endelige målet for "god integrasjon".

3.5 Tidligere forskning og parsellhagenes relevans

Parsellhagene kan regnes for å være en fritidsarena i nærmiljøet og legger til rette for interaksjon og møter mellom grupper. Sentralt ved parsellhagene er at det er et fysisk avgrenset rom, hvor personer med ulike etniske tilhørigheter er samlet. Aktiviteten baserer seg på regelmessig oppfølging av parsellen og fører til gjentatte møter mellom personer som deler en felles interesse. Dermed kan parsellhager tenkes å ha et potensiale for å utvikle vennskap.

3.5.1 Tidligere studier av fritidsaktiviteter

Undersøkelser av fritidsvaner viser at personer med ulik etnisk bakgrunn tenderer til å velge ulike fritidsaktiviteter og oppholder seg på forskjellige områder. Det er vist at personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er mer interessert i sosiale utendørsaktiviteter og grønne områder som er tilrettelagt for en tydelig tiltenkt bruk. Etniske nordmenn benytter i større grad mindre tilrettelagte naturområder til rekreasjon og fysisk aktivitet. I tillegg vektlegger etniske nordmenn ofte naturopplevelsen i seg selv mer enn det sosiale elementet ved aktivitetene i slike rekreasjonskontekster (Figari et al. 2009). I andre studier er vist at ikke-vestlige minoriteter gjerne oppsøker parkområder i større grupper, for eksempel at hele storfamilien drar på piknik i parken (Gentin 2011). Disse interesseforskjellene kan tenkes å komme til syne i de individuelle forventningene og målsetningene ved å dyrke en parsell. Parsellhagenes tydelig tiltenkte bruk, kombinert med grønne omgivelser og mulighetene for naturopplevelser kan tenkes gjøre hagen tiltrekkende for personer fra flere ulike etniske grupper.

I en studie av organisasjonsdeltakelse i flerkulturelle miljøer påviser Ødegård (2010) at etniske minoriteter og etniske nordmenn ofte har ulike forventninger til frivillig innsats og deltagelse som følger med det å være organisasjonsmedlem. Dette gjelder spesielt erfaringer fra idrettslag og forventninger til foreldrenes frivillige innsats. Undersøkelsen viser til en nedgang i de tradisjonelle organisasjonsaktivitetene og en økning i foreninger med tilknytning til de ulike etniske minoritetsgruppene. Ødegård forklarer dette blant annet med at personer med minoritetsbakgrunn ofte mangler kunnskap og forståelse for den formelle strukturen i norske organisasjoner, og at de dermed velger å sky unna slik deltagelse.

"En fremmed foreningskultur kan også ha sammenheng med en driftskultur som i liten grad involverer minoriteter. Studier viser at dette er et gjennomgående

problem i organisasjonslivet. Jo mer formell tilknytningen til organisasjonene blir, til færre etniske minoriteter er med" (Ødegård 2010, s. 73).

Dette tyder på at foreninger som er drevet av og for spesielle etniske nettverk kanskje virker mindre fremmed for personer med etnisk minoritetsbakgrunn. Den formelle organiseringen og forventningene til medlemmene i parsellhagen kan tenkes å påvirke minoritetenes deltakelse.

3.5.2 Parsellhagenes samlende egenskaper

Det er gjort flere studier av de sosiale relasjonene og miljøet i parsellhager. Slike studier er hovedsakelig kvalitative og basert på intervjuer med personer i hagen (Guitart et al. 2012). Med tanke på Tredoux og Dixon (2005, 2009) sine funn av parallelle liv kan det tenkes at medlemmene hovedsakelig har kontakt med personer fra samme gruppe som seg selv, på tross av et etnisk mangfold i parsellhagene. Tidligere studier har imidlertid gitt eksempler på parsellhager hvor det er kontakt på tvers av etniske grupper: *"Gardeners frequently described gardens as a place to connect across different cultural backgrounds, to feel a part of a community, to connect with family and neighborhoods and a place for social activism"* (Teig et al. 2009, s. 1117). Teig et al. (2009) har undersøkt parsellhagenes betydning for "collective efficacy" i et nabolag. Dette konseptet defineres som sammenhengen mellom gjensidig tillit og vilje til samarbeid for å oppnå felles goder i nabolaget. Graden av kollektiv innvirkning henger sterkt sammen med sosialt samhold og uformell sosial kontroll i nabolaget. Parsellhagen bidrar til å skape gjensidig tillit og samhold på grunnlag av felles mål og interesser, som kan bidra til en følelse av trygghet i området. Deltakelse i parsellhagene kobles videre opp mot engasjement for et trygt og godt miljø i nabolaget, i tillegg til både psykiske og fysiske helsemessige fordeler.

Augustina og Beilin (2012) belyser parsellhagenes rolle som en arena der aktivitetene kan bidra til å opprettholde og utvikle kulturell identitet og tilhørighet i samfunnet. Gjennom å dyrke råvarer som brukes i kulturelle matvaner, kan innvandrere opprettholde en viss minoritetskulturell livsstil. Haavie nevner mulighetene for å lære om og få inspirasjon fra andre kulturelle mattradisjoner og råvarer, som kan påvirke inntrykket og kjennskapen til disse kulturene som helhet. To sitater fra parselldyrkere hun har intervjuet lyder slik: *"Det å være med i en parsellhage skaper en positiv holdning til mennesker med annen kulturbakgrunn. De har mye å lære oss."* *"Parsellen er en fin måte å bli kjent med våre nye landsmenn"* (Haavie 2005, s 26).

Mye av forskningen på parsellhager har dreid seg om mulighetene for sosial nettverksbygging mellom deltakerne, oppgradering av omgivelsene, lokalmiljø og samhold i nabolag (Kingsley & Townsend 2006, Shinew et al. 2004). Dette bygger på en antagelse om at det dannes relativt nære relasjoner mellom personene som deltar i parsellhagen. Glover (2004) fremhever at folk kan ha ulike motivasjoner for å engasjere seg i parsellhagene, men at de gjennom å skape et fellesskap og sosialt nettverk kan oppfylle flere ulike målsetninger i større grad enn hva hver enkelt har mulighet til alene. Studier fra ulike parsellhager i vestlige land har vektlagt nettopp den samlende egenskapen ved parsellhagen i et fragmentert nabolag.

"Intercultural gardens bring together Germans and immigrants - very often with refugee backgrounds - from all strata of society to cultivate fruit and vegetables, exchange seeds and recipes, build small, wooden community houses and clay baking ovens, cook, organise barbeques and celebrate" (Müller 2007, upaginert)

Det finnes eksempler på hager som ikke tiltrekker seg en etnisk mangfoldig gruppe på tross av at de er i nabolag som er preget av etnisk mangfold. Disse hagene har utviklet nære relasjoner mellom deltakere, men det er hovedsakelig mellom personer med samme gruppetilhørighet (Kingsley & Townsend 2006). Det er ikke gitt at medlemmene i parsellhagen reflekterer befolkningssammensetningen i et nabolag. Tvert imot kan noen etniske grupper være fraværende mens andre er overrepresentert. I Glovers (2005) case oppfattes parsellhagen som "de hvites prosjekt" og er i visse sammenhenger i direkte konflikt med deler av det afro-amerikanske miljøet i området. Dette kan ha med individuelle og etniske interesseulikheter å gjøre, men også hvordan parsellhagelaget fremstiller seg selv og oppfattes av utenforstående.

Shinew et al. (2004) har tidligere undersøkt kontakthypotesen med parsellhager som kontekst. De har hovedfokus på rammebetingelsene til Allport, hvorvidt disse er oppfylt og om det kunne påvises positive holdningsendringer som følge av kontakten i parsellhagene. Deres begrunnelse for å se på parsellhagene som kontekst er egenskapene som fritidsarena basert på frivillige deltakelse, der medlemmene har mulighet til selv å velge hvem de vil omgås eller ha kontakt med. De antar at slik kontakt er mer ekte og engasjerende, enn overfladiske og formelle møter. I tillegg poengteres det at parsellhager er basert på frivillig organisasjonskultur med krav om demokratisk valgt styre, som krever en viss grad av samarbeid. De har gjort en statistisk undersøkelse hvor de brukte minoritetsandel i hagen som mål på graden av kontakt med minoritetsgrupper blant deltakere som tilhører majoritetsgruppen.

”Both African American and White gardeners tended to agree that community gardening brings together people who belong to different racial groups, and that it brings together people who do not normally socialize together. When comparisons were made by level of contact, however, the findings were less convincing. We expected those respondents who came from racially mixed gardens to respond more favorably to these items than those who were from more homogenous gardens, but this was not the case. Also, we expected the high interracial contact group to report higher levels of trust towards their neighbors of the other race. However, again, the findings did not support our expectation” (Shinew et al. 2004, s. 350).

Som de selv konkluderer med, er det usikkert hva slags kontakt som oppstår mellom de etniske gruppene, ved å kun basere seg på andelen av etniske minoriteter i konteksten. Personer fra hager med høy minoritetsandel, viste ikke mer positive holdninger til minoritetsgruppene enn informantene fra hager med lavere minoritetsandel. Samtidig var det ingen eksempler der høy minoritetsandel hadde ført til mer negative holdninger. Relasjonene mellom svarte og hvite i USA skiller seg imidlertid fra de etniske relasjonene i Norge, siden den svarte befolkningen der har en helt annen historie og bakgrunn, enn minoritetsgruppene i Norge. Dette bidrar til å aktualisere denne studien, hvor de ulike formene for kontakt, samt kvaliteten på relasjonene i parsellhagene i større grad tas i betraktning.

3.6 Oppsummering

Kapittelet har tatt for seg kontaktteori og urban teori som rammeverk for den videre studien. Essensen i kontakthypotesen er at kontakt mellom personer på tvers av gruppetilhørighet bidrar til å redusere fordommer og negative holdninger mot den andre gruppen. Allport (1958) konkluderte med fire essensielle rammebetingelser for at kontakten mellom gruppene skulle få positiv innvirkning. Disse faktorene har vist seg å forsterke hverandre og øker potensialet for positive holdningsendringer, men de er ikke lenger regnet som betingelser for at effektene skal oppstå. Senere utvikling i kontaktperspektivet har i større grad lagt vekt på kvaliteten på relasjonene på tvers av gruppene (Pettigrew 1998), der vennskapsrelasjoner viser seg å gi sterkest og mest vedvarende kontakteffekter. Derfor konstruerte jeg en skala over kontaktnivåer for å illustrere kvaliteten på relasjonene jeg finner i det empiriske materialet.

Videre har jeg drøftet mekanismene og prosessene som regnes for å ligge bak positive holdningsendringer i møtet mellom grupper. Mekanismene bak holdningsendringen er knyttet til en kognitiv og en affektiv dimensjon. Effekt på følelsesrelaterte fordommer i den affektive

dimensjonen har vist seg å være sterkest. Holdningsendringen regnes for å gå gjennom tre sentrale prosesser som kan bidra til generalisering utover den gitte kontaktsituasjonen. Disse regnes for å virke i ulike stadier, slik at mekanismene må gjennom en prosess før den går videre til neste. Kontaktperspektivet har relevans for å belyse holdningsendringer rettet mot etnisk mangfold, og i ikke bare relasjoner og holdninger mellom to grupper.

Parsellhagene er lokalisert innenfor en urban makrokontekst. Urban teori kan bidra til å belyse hva som preger relasjoner og samhandling i slike miljøer, og illustrerer mulighetene og begrensningene i kontaktperspektivet. Det er arenaer som finnes naturlig samfunnet og som ikke nødvendigvis preges av optimale forhold for kontakt mellom gruppene. Urbane innbyggere regnes for å være mer overfladiske og distanserte i samhandlingen med hverandre, og kan antas å begrense potensialet for nære relasjoner. Drabantbyene representerer en mellomposisjon mellom urbane og mer rurale kontekster. Dette gjør det litt mer usikkert hvor stor relevans urban teori har, men de flere av de urbane trekkene kan likevel regnes for å gjelde i disse miljøene. Derfor er det grunn til å anta at relasjonene i disse områdene hovedsakelig har sekundær karakter. Urban teori har lagt vekt på hvordan mangfoldet og kaoset i byene skaper mer tolerante holdninger og sivilisert samhandling blant innbyggerne.

Parsellhagenes egenskaper som et samlingspunkt for personer med mange ulike gruppetilhørigheter er lagt vekt på i tidligere forskning, i tillegg til betydningen for samhold og trivsel i nærmiljøet.

4 Metodevalg

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for de metodologiske valgene og perspektivene som danner grunnlaget for datamaterialet i oppgaven. Dette er en kvalitativ oppgave med to parsellhager som case, basert på semi-strukturerte intervjuer og deltagende observasjon som datainnsamlingsmetoder. Vitenskapelig metode er avgjørende for kunnskapens gyldighet og troverdighet for andre (Ragin & Amoroso 2011). Med hensyn til dette skal jeg her redegjøre for hvordan studien er gjennomført og bakgrunnen for mine valg. Målet er at forskningsprosessen skal bli ”gjennomsiktig” for innsyn.

4.1 Et kvalitativt forskningsprosjekt

4.1.1 Hva slags kunnskap får jeg?

I kvalitative undersøkelser vil hovedmålet være å samle inn detaljert kunnskap om mange trekk ved et gitt samfunnsfenomen. Datamaterialet kan gi økt forståelse for betydningen og konsekvensene av sosiale fenomener og belyse hvordan og hvorfor disse elementene oppstår (Ragin & Amoroso 2011). En av de sterkeste sidene ved kvalitativ forskning er muligheten til å se samfunnsfenomener i sammenheng med mange omkringliggende faktorer. Det er naturlig å ha en søkende og åpen holdning i det man går inn i konteksten. Senere i analyseprosessen er det aktuelt å avgrense fokuset etter hvilke elementer som synes å være spesielt relevante i forhold til forskningsspørsmålene. Kvalitativt datamateriale kan dermed sies å være kontekstsensitiv og gir rik og detaljert kunnskap om caset (Hammersley & Atkinson 2007, Ragin & Amoroso 2011).

I tillegg til å få et fyldig datamateriale kan den utforskende tilnærmingen gi informantene mulighet til å belyse og trekke inn temaer som er relevante og meningsfulle for dem. Denne utforskende holdningen er påvirket av Glaser og Strauss’ konsept om ”Grounded theory”, med et mål om å gå inn i feltet med minst mulig forutinntatte antagelser om hva man skal finne (Charmaz 2006). ”Grounded theory” er imidlertid ikke utgangspunktet for denne studien, men jeg har forsøkt å være sensitiv for informantenes egne perspektiver. ”Grounded theory” er kritisert for å ha for stor tro på den objektive forskeren. I denne oppgaven har jeg hatt et teoretisk rammeverk hele veien som påvirket mine forskningsspørsmål og fokus gjennom prosessen. Denne deduktive tilnærmingen er kombinert med en sensitivitet for alternative funn og ny innsikt fra det empiriske materialet. Forskningsprosjektet kan derfor beskrives som en retroduksjonsprosess (Ragin & Amoroso 2011)

Ved å kombinere intervjuer med deltagende observasjon og samtaler i parsellhagene kan jeg se på sammenhenger mellom det informantene forteller og hva jeg observerer av faktisk atferd i konteksten. Disse to metodene utfyller hverandre med tanke på hva slags datamateriale som kan fremskaffes (Thagaard 2003).

4.1.2 Vitenskapsteoretisk utgangspunkt

Min vitenskapsteoretiske forståelse har bakgrunn i sosial konstruktivisme. En sosialkonstruktivistisk tilnærming tar utgangspunkt i individers samhandling innenfor visse normative og institusjonelle rammer i samfunnet. Vår atferd og holdninger er påvirket av kulturelle normer og samfunnsstrukturer som vi igjen viderefører og rekonstruerer gjennom våre handlinger i samspill med hverandre. Jeg går ut i fra at mennesker handler i forhold til de mulighetene og begrensningene samfunnet gir, på en måte som oppleves meningsfylt for dem. Dette synet er i stor grad basert på moderne og post-moderne sosiologiske teorier (Aakvaag 2008). Vi kan ikke løsrive oss fullstendig fra våre normer og verdier når vi skal fortolke sosiale fenomener (Thagaard 2003).

I tillegg er jeg inspirert av hermeneutisk vitenskapsteori, med et fokus på meningsinnholdet i det empiriske materialet jeg samler inn. Hermeneutikk er basert på flere fortolkningsnivåer med en uttrykt mening og en underliggende mening bak utsagn og atferd. Fortolkningsprinsipper i hermeneutikken tar utgangspunkt i at intervjusamtaler er produsert i et samarbeid mellom intervjuer og den som intervjues, slik at begge har innflytelse i teksten. Et sentralt aspekt ved en hermeneutisk tilnærming har fått betegnelsen "dobbelt hermeneutikk". Det innebærer en anerkjennelse av at hva en informant forteller meg gjenspeiler informantens egen fortolkning av temaet, som jeg i neste omgang tolker som forsker (Fangen 2004, Kvale & Brinkmann 2009).

Hermeneutisk meningsfortolkning knyttes gjerne til en prosess der man skifter fokus mellom helheten og deler av en intervjusamtale. Gjennom en helhetlig forståelse av teksten, kan man bevege seg mer inngående inn i fortolkning av sentrale deler og sammenligne med deler fra andre intervjuer. Deretter trekkes fortolkningen opp til helheten igjen. Denne prosessen er kalt den hermeneutiske sirkel (Kvale & Brinkmann 2009). I en hermeneutisk tilnærming tas det høyde for at jeg som forsker har en forforståelse basert på mine tidligere erfaringer og teoretiske kunnskap. Dette påvirker hvordan jeg leser og fortolker meningsinnholdet i teksten. Det er med andre ord viktig å være så bevisst på egne fortolkningsrammer som mulig (Fangen 2004).

4.2 Egen rolle og for forståelse

Min måte å forstå og videre fremstille samfunnsfenomener på avhenger av de teoretiske begrepene og konseptene jeg har opparbeidet meg gjennom livserfaringer og tidligere studier. Jeg har bakgrunn fra fagfeltene samfunnsgeografi og sosiologi, som blant annet har hatt sterkt innvirkning på min forståelse av strukturer og prosesser i samfunnet. Mine fortolkningsrammer er begrenset og avhengige av de begrepene og teoriene jeg har opparbeidet meg. Dette påvirker hvilke elementer og hendelser jeg legger merke til og fokuserer på under datainnsamlingen, og hvordan jeg fortolker dem. Det vil derfor aldri være mulig å gi en helt objektiv og fullstendig fremstilling av et sosialt fenomen (Kvale & Brinkmann 2009).

I tillegg vil min rolle som forsker påvirke hva slags datamateriale jeg samler inn, med tanke på at jeg har innvirkning på de personene og konteksten som studeres. Hawthorne-effekten er et anerkjent begrep innen kvalitativ metode og viser til at individer kan endre atferd, bevisst eller ubevisst, fordi de blir mer oppmerksom på egne handlinger når de vet at noen observerer dem. (Fangen 2004, Hammersley & Atkinson 2007). Dette diskuteres nærmere under redegjørelsen av datainnsamlingsmetodene. Som Kvale & Brinkmann (2009) la vekt på er det viktig å huske at intervjuer er produsert i et samspill mellom meg og informanten der begge er med på å forme det datamaterialet som fremskaffes.

4.3 Etliske forskningsprinsipper

De viktigste etiske hensynene i samfunnsforskning dreier seg om personvern, konfidensialitet, frivillig deltakelse og informert samtykke. Jeg skal nå redegjøre nærmere for hvordan jeg har tilpasset forskningsprosjektet etter disse. Studien er meldt inn og godkjent av norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, med grundig vurdering av etiske hensyn til oppbevaring og behandling av informasjon om og fra mine informanter.

Informert samtykke vil si at informanten i all hovedsak skal være informert om at de deltar i en studie og få innsikt i studiens formål. Hensikten er at informanten ikke skal ta skade av å delta i en slik studie, og at de skal føle at deres integritet, respekt og sikkerhet er ivarettatt. Samtykket innebærer en forutsetning om at deltakelsen er frivillig, og at informanten vet hva han eller hun deltar i (Kvale & Brinkmann 2009). Det er imidlertid en del

etiske vurderinger med tanke på hvor mye informasjon som er tilstrekkelig for å kunne kvalifisere til informert samtykke:

"Selv om kravet er at deltagerne skal gi sitt informerte samtykke til at forskeren skal forske på dem, vil informert samtykke i deltagende observasjon kun gis i en mer modifisert utgave. I og med at mange slike prosjekter er såpass løse i strukturen og tema sjelden er definert veldig rigid på forhånd, blir det gjerne til at du kun sier noen vage setninger om hva formålet er, men i det minste er åpen om at du er der for å utføre et feltarbeid" (Fangen 2004, s. 59).

Et annet dilemma dreier seg om at ved å gi veldig grundig informasjon om temaene det fokuseres på kan man bidra til å forsterke den nevnte Hawthorne-effekten, ved å gjøre informantene ekstra bevisst på handlinger og uttalelser rundt disse faktorene (Berg & Lune 2012). Samtidig er det en fare for at informantene kan føle seg lurt eller ført bak lyset i forhold til hvordan de fremstilles og hvordan svarene deres tolkes. Jeg har presentert meg selv og prosjektet muntlig overfor alle som var til stede ved dugnader og årsmøter og delt ut informasjonsskriv om studien til personer som jeg har intervjuet, eller oppsøkt ved andre anledninger. Jeg har også vært åpen og svart på spørsmål og kommentarer som informantene har kommet med i forkant og underveis i feltarbeidet. I følge Fangen (2004) er imidlertid informantene ofte mer opptatt av hva de faktisk må forholde seg til, som forskerens pålitelighet, enn hva prosjektet i seg selv handler om.

Konfidensialitet dreier seg om at informantene skal beskyttes på best mulig måte med tanke på muligheter for gjenkjenning og oppsporing. Ingen av informantene blir oppgitt ved navn, eller andre dirkede identifiserende opplysninger. Det er brukt pseudonymer som er forsøkt å reflektere deres etniske tilhørighet. En liste over informantene er inkludert som vedlegg. Her har jeg ikke inkludert opplysninger om eventuelle styreverv hos informantene av hensyn til gjenkjennelighet. Det kan hende at informanter kjenner igjen egne og eller andres formuleringer på bakgrunn av for eksempel beskrevne hendelser. Jeg har gitt opplysninger om at dette kan forekomme i informasjonsskrivet, se vedlegg 3 (Berg & Lune 2012, Fangen 2004).

Jeg har valgt å være åpen om hvilke to parsellhager jeg har studert. Min vurdering er at de kontekstuelle faktorene ved de to parsellhagene er så viktige for forståelsen og analysen av empirien, at det vil være problematisk å anonymisere hagene fullstendig. På grunnlag av at parsellhagene ikke er anonymisert har jeg forsøkt å tilfredsstille anonymisering av informantene ved å begrense informasjon personlige trekk ved dem. Om man tilhører den etniske majoriteten eller en etnisk minoritetsgruppe relevante aspekter for analysen. Ellers er

dette hovedsakelig en temafokusert analyse, hvor andre personlige trekk er mindre sentralt. Jeg har ikke oppgitt spesifikk landbakgrunn hos noen av informantene, men generalisert noe rundt etnisk tilhørighet. Dette skyldes at det flere parselldyrkere er de eneste i de aktuelle parsellhagene med slik landbakgrunn, slik at de ville blitt lett gjenkjennelige hvis disse opplysningene var oppgitt. Informantene skal ikke kunne spores opp etter å ha deltatt i studien, og de ikke føle seg utlevert overfor de andre i parsellhagene.

4.4 Valg av case

Jeg ønsket å fokusere på utendørs fritidsaktiviteter som en kontekst for kontakt og integrering i Oslos etnisk mangfoldige befolkning. Ved nærmere lesning om teori og vurdering av aktuelle kontekster for studien kom jeg fram til visse kriterier for valg av case. Valg av case er basert på mitt teoretiske perspektiv i tillegg til min interesse for grønne lunger og natur i og rundt byen. Jeg ble gjort oppmerksom på parsellhagenes relevans for det teoretiske rammeverket mitt av min veileder, Terje Wessel. Et kriterium var at det måtte være en fritidsarena hvor det oppstår kontakt mellom ulike etniske grupper. Derfor søkte jeg mot parsellhager i etnisk mangfoldige deler av byen. Jeg besøkte ulike parsellhager for å få bedre forståelse for hva det dreier seg om, og for å få inspirasjon til problemstillinger og valg av hager. Deretter kontaktet jeg Siri Haavie som er en nøkkelperson innen feltet for nyttig informasjon, for så å oppsøke styrelederne i aktuelle hager. De to hagene kan sies å utfylle hverandre i forhold til størrelse og historiske bakgrunn i deres områder.

4.5 Strategisk utvalg og rekruttering av informanter

Jeg har tatt utgangspunkt i det Thagaard (2003) beskriver som et strategisk utvalg, med grunnlag i visse kriterier. Jeg har jeg ønsket å rekruttere informanter med spesifikke egenskaper som er relevante i forhold til mine problemstillinger (). Siden tema for oppgaven dreier seg om relasjoner mellom etniske nordmenn og minoritetspersoner har jeg forsøkt å intervju både etniske nordmenn og personer tilknyttet ulike etniske minoritetsgrupper. Da kan jeg få innsikt i flere sider av relasjonene. Målet har vært å få innsikt i de mange ulike perspektivene blant de ulike parselldyrkerne. Flere av informantene er rekruttert via styrelederne i parsellhagene. Jeg har imidlertid fått stor frihet til å komme med ytringer om hvem jeg ønsker å intervju, slik at utvalget i liten grad er avgrenset av styrelederne.

Flere av informantene har jeg tatt direkte kontakt med selv under besøk i hagene. Her har jeg møtt en del utfordringer i forhold til selv-seleksjon av informanter, spesielt på grunnlag av språklige begrensninger. Selv-seleksjon dreier seg om at personer selv ber om å bli intervjuet, eller velger ut andre informanter for meg (Hammersley & Atkinson 2007). Mange av medlemmene som jeg har henvendt meg til har hatt svært begrensede norskkunnskaper. Da har de ofte henvist meg til andre personer som de mener er bedre i norsk. Dette har ført til at bredden i utvalget mitt ikke er så stort og variert som jeg hadde ønsket. Utvalget mitt reflekterer ikke hele det etniske mangfoldet som preger parsellhagene, da det er flere etniske grupper jeg ikke har klart å rekruttere informanter fra. Et strategisk utvalg kan imidlertid aldri fremstilles som representativt for alle parsellhagedyrkere, og det er en risiko for at noen typer personligheter som oppholder seg i parsellhagen ikke er inkludert (Fangen 2004). Jeg har et utvalg på 13 informanter som jeg har intervjuet, hvorav 8 er etniske nordmenn og 5 har minoritetsbakgrunn. Utvalget representerer en aldersvariasjon mellom 30 - 70 år, både kvinner og menn, fulltidsansatte, uføretrygdete og pensjonister. I tillegg har jeg mye datamateriale fra deltakende observasjon, som inkluderer flere uformelle samtaler med medlemmene. Observasjonsdataene omfatter en større etnisk variasjon enn intervjuene, slik at jeg til sammen omfatter en god bredde i forhold til medlemmene i parsellhagene.

4.6 Metoder for innsamling av data

Et typisk trekk ved mye kvalitativ forskning er i følge Fangen (2004) at prosessene med datainnsamling, analyse og tolkning foregår parallelt. Dette har preget mitt forskningsprosjekt på en måte jeg opplever som positiv. Det videre feltarbeidet med intervjuer og observasjon har blitt spredt gjennom året, med perioder med fokus på teori og analyse. Her vil jeg nærmere redegjøre for de to datainnsamlingsmetodene og min gjennomføring av datainnsamling til forskningsprosjektet.

4.6.1 Semi-strukturerte intervjuer

Det er tre hovedmåter å gjennomføre et forskningsintervju på, med tanke på graden av forhåndsbestemt struktur og organisering av spørsmålene. Sterkt strukturerte intervjuer er som regel basert på spørreskjemaer med svaralternativer, såkalte lukkede spørsmål, og er mest vanlig kvantitative studier. Disse er egnet for sammenligning mellom mange informanter. I en mer etnografisk tilnærming basert på "grounded theory" har det vært vanligere å gi

informantene nesten helt fritt spillerom, gjennom såkalte narrative eller ustrukturerte intervjuer (Kvale & Brinkmann 2009). Fordelen ved åpne spørsmål er at det gir informanten anledning til å reflektere og svare utdypende om temaene, og trekke inn elementer som ellers ikke ville kommet frem. I min tilnærming har jeg hatt god nytte av åpne spørsmål. Et eksempel er *"Kan du fortelle litt om livet i parsellhagen?"* Her fikk informantene selv mulighet til å fremheve de aspektene ved parsellhagen som de selv opplevde som sentralt.

De intervjuene jeg har gjennomført er en mellomting mellom sterkt strukturerte og ustrukturerte intervjuer, og kalles oftest semi-strukturerte intervjuer. Jeg utarbeidet en intervjuguide med inspirasjon fra Kvale og Brinkmann (2009) og Berg & Lune (2012) sine forslag til fremgangsmåte. Hensikten var å kunne styre samtalene mot fokuset i studien. Jeg lagde en oversikt over de sentrale temaene jeg ønsket å komme inn på og formulerte spørsmål under hvert tema til hjelp underveis i intervjuet. Rekkefølgen på spørsmålene ble organisert slik at jeg verken begynte eller avsluttet med de mest sensitive spørsmålene, selv om jeg ikke alltid fulgte rekkefølgen eller den eksakte formuleringen på spørsmålene. Målet var å få en naturlig flyt i intervjuene. I tillegg var jeg åpen for å bygge videre på temaer som informantene selv vektla.

Til å begynne med gjorde jeg pilotintervjuer med sentrale styremedlemmer med hovedfokus på å få innsikt i parsellhagenes organisering og konteksten som studeres. En annen grunn til at jeg valgte å gjøre intervjuer med styremedlemmene på denne tiden var et ønske om å opprettholde den gode relasjonen med dem. Disse kan karakteriseres som viktige nøkkelpersoner for formidling av prosjektet og videre rekruttering av informanter. Under ett av disse intervjuene ble dessverre opptaket mislykket. Her skrev jeg grundig referat rett i etterkant av intervjuet og materialet refereres til indirekte i teksten. Disse intervjuene ga meg nyttig innsikt og forståelse for den videre forskningsprosessen. Jeg fulgte opp med å intervju tre parselldyrkere i denne perioden.

Gjennom disse intervjuene fikk jeg praktisk erfaring fra intervjusituasjonen, som førte til bearbeidelse av intervjuguiden. Blant annet erfarte jeg at følgende spørsmålsformulering ga meningsløse svar, der informantene rett og slett i forstår hva jeg lurte på; *"Minner det sosiale miljøet i parsellhagen deg om noe du opplever andre steder?"*. Det jeg var ute etter å finne var om samhandlingsformen som preger parsellhagen kan finnes igjen i andre hverdagskontekster. Formuleringen ble endret til *"Hvordan synes du det er å komme i kontakt med folk i parsellhagen i forhold til andre steder i hverdagen?"*. Dette ga meg flere konkrete eksempler hvor de sammenlignet interaksjonen i parsellhagen med andre arenaer. Flesteparten av intervjuene er gjort ved begynnelsen av dyrkingssesongen på våren. På denne tiden kunne

jeg følge med i prosessene om å komme i gang i hagene, og få innsikt i motivasjon, aktiviteter og samhandling.

Konteksten rundt intervjuet kan være avgjørende på flere måter. For det første er det viktig å finne en ramme hvor man kan snakke relativt uforstyrret (Kvale & Brinkmann 2009). Jeg har åpnet for at informantene selv kunne komme med forslag til sted for intervju og selv foreslått mulige steder, med tanke på å tilpasse meg hva som var lettest for dem. Jeg møtte informanter på kafeer i nærheten av deres hjemsted, på deres arbeidsplass, hjemme hos dem og i parsellhagen. Ingen av informantene har virket utilpass med å være på offentlig sted ved disse anledningene, og mitt inntrykk er at informantene ikke har hatt fokus på menneskene rundt seg under intervjuet. Jeg var noe skeptisk til å gjøre intervjuer i parsellhagene, siden det handler mye om relasjonene til andre medlemmer der. Under de aktuelle tilfellene var det imidlertid folketomt i parsellhagene. Jeg tok opp intervjuene på lydbånd og transkriberte dem i etterkant med fokus på å gjengi formuleringene så eksakt som mulig. Enkelte detaljer som tenkepauser, latter og lignende ble notert.

Med tanke på Hawthorne-effekten kan måten jeg fremstår på og personlige trekk ved meg som intervjuer ha innvirkning på hvor komfortabel og fortrolig informanten blir intervjusituasjonen. Mitt kroppsspråk og respons på uttalelser kan også påvirke hvordan intervjupersonene følger opp temaet videre. Derfor ønsket jeg å fremstå som åpen, forståelsesfull og nøytral overfor deres synspunkter, holdninger og meninger. Dette er for å unngå at informanten tilpasser svarene etter hva de tror jeg vil samtykke i. Personlige trekk kan også tenkes å være avgjørende. For eksempel i diskusjon rundt holdninger til ulike etniske grupper, tror jeg at min egen etniske tilhørighet har innvirkning. Andre trekk er det lettere å tilpasse til intervjusettingen, som fremtoning og språkbruk (Hammersley & Atkinson 2007).

De språklige utfordringene ved enkelte intervjuer gjorde at jeg i flere sammenhenger følte at jeg stilte mer ledende spørsmål. Følgende utdrag kan illustrere dette:

Ingvild: Blir det lengre samtaler? (stille) Snakker dere lenge?

Informant: Ja, det kan være, men min norsk ikke så, men, men

Ingvild: Ja, lærer du litt? I hagen?

Informant: Ja, på min parsell det er kanskje enklere for meg. Jeg er nysgjerrig på å snakke med mennesker. Min parsell jeg er (ansiktsuttrykk)

Ingvild: Sjenert?

Informant: Sjenert?

Ingvild: Nysgjerrig er kanskje riktig?

Informant: Ja, sjenert. Sjenert på grunn av språk sant, spørsmålene ikke sant.

I slike situasjoner har jeg kommet med gjetninger og forslag til begreper, for å finne ut hva informanten forsøkte å uttrykke. Gjetningene kom naturlig som følge av ikke-verbal kommunikasjon og ansiktsuttrykk. Jeg har også stilt ledende spørsmål i et forsøk på å få bekreftelse eller avkreftelse av disse. Da har jeg forsøkt å stille ulike og motstridende forslag til fortolkninger, slik at jeg i større grad følte meg trygg på at jeg har forstått informanten riktig (Kvale & Brinkmann 2009).

En del av temaene som jeg tok opp under intervjuene kan oppfattes som sensitive temaer, som for eksempel holdninger mot etniske minoritetsgrupper. Det er i dag lite populært å bli stemplet som fordomsfull eller rasistisk. I det minste kan den informasjonen de ga under intervjuet være et godt bilde på hvordan de ønsker å bli oppfattet, og hva de mener er normativt aksepterte holdninger. Det er heller ikke sikkert at de alltid har gjort seg opp en mening om temaet, men bare svarte det som falt dem inn (Berg & Lune 2012). Underveis i intervjuet har jeg forsøkt å tolke om informanten uttrykker seg troverdig i intervjuene. For å underbygge min fortolkning har jeg for eksempel stilt spørsmål fra flere vinklinger, eller latt stillheten ligge hvis informanten svarte unnvikende på enkelte spørsmål (Fangen 2004, Kvale & Brinkmann 2009). Mitt inntrykk er hovedsakelig at informantene ønsket å være ærlige i intervjusituasjonen, og at uklare svar oftest skyldtes at de ikke hadde tydelige meninger om temaet.

4.6.2 Deltakende observasjon

Utover våren og sommeren har jeg hatt jevnlige besøk som deltakende observatør i begge parsellhagene. Som beskrevet hos Hammersley & Atkinson (2007) viser begrepet observasjon til forskerens passive rolle i situasjonen, ved at man ser og følger med på omgivelsene og aktivitetene som foregår der. Begrepet deltakende viser til at jeg er deltakende aktivitetene som naturlig og kan ta en aktiv del i samtaler med de andre deltakerne. Gjennom deltakende observasjon fikk jeg mulighet til å tolke og forstå konteksten gjennom egne øyne.

Jeg fikk tilbud om å dyrke deler av en parsell på Tveita, og har dermed vært deltakende observatør på hagens premisser gjennom hele dyrkingssesongen. Utover dette benyttet jeg meg av mulighetene til å møte opp de dagene det har vært spesielle arrangementer i hagene, som åpen dag, dugnader eller lignende. Dette har vært en fin anledning til å introdusere meg for parselldyrkerne og komme i kontakt med flere informanter. Gjennom besøkene i parsellen har jeg fått førstehåndsføring med hva det praktiske arbeidet innebærer og hvordan kontakten mellom parselldyrkerne oppstår naturlig i

denne konteksten. Fangen (2004) påpeker at slike personlige erfaringer om hvordan det er å tilnærme seg feltet og individene der er viktig data i seg selv, med tanke på at de gjenspeiler vanlig omgangsform og normer i den aktuelle konteksten.

Parsellhagene er en kilde til ubegrensede mengder informasjon, slik at mitt fokus vil være selektivt. Det var opp til meg, som observatør, å avgjøre hva som var nyttig og viktig kunnskap, og hvilke elementer jeg skulle fokusere nærmere på ut i fra forskningsspørsmålene. Jeg forsøkte å ha et bevisst forhold til hvorfor jeg la merke til og fokuserte på de bestemte elementene i hagene, slik at jeg i minst mulig grad skulle styres av mine forutgående forventninger. Fangen (2004) påpeker at forskerens selektive utvelgelse av informasjon må være bevisst, slik at man kan få ytterligere informasjon utover intervjuene. Informantene i intervjuet har allerede selektert ut sine fokusområder, som de mente var relevant å formidle videre til meg. Ved observasjon kunne jeg se forholdet mellom hva informantene fortalte og hva de faktisk foretok seg i parsellhagene. Slik kunnskap kan gi god og utfyllende innsikt ved siden av intervjuene. Med tanke på bevare informasjonen fra observasjonene som detaljert og virkelighetsnært som mulig skrev jeg notater og skildringer så tett opptil besøkene som mulig.

Under mine mer uformelle besøk i parsellhagene som deltakende observatør, har jeg fått svært informative samtaler med parselldyrkere, som ikke har villet la seg intervju. Mitt inntrykk er at et intervju oppfattes som veldig formelt og seriøst, og kan virke avskrekkende på personene. De redde for å ikke kunne å svare godt nok på spørsmålene mine. Ved en anledning hadde jeg kontaktet nesten alle parselldyrkene som var i hagen. Samtlige beklaget dårlige norskkunnskaper og henviste meg videre til noen andre. Mot slutten av besøket hadde de, til min overraskelse, samlet seg rundt et felles bord sammen med en sønn på min alder, som snakket flytende norsk og vinket meg inn. Det var en gylden anledning til å improvisere et slags gruppeintervju med sønnen som tolk. Mye informasjon kom også frem i samtaler i konteksten ved at jeg fikk anledning til å kommentere mine observasjoner direkte, og få den andres refleksjoner og uttalelser rundt den aktuelle hendelsen. Flere slike uformelle samtaler blir brukt som en del av datamaterialet i oppgaven.

Berg & Lune (2012) påpeker at personene ofte er veldig bevisste på min tilstedeværelse til å begynne med, men glemmer det etter hvert som de blir vant til å ha forskeren rundt seg. Hawthorne-effekten kan plutselig forsterkes igjen, for eksempel i situasjoner der deltakerne gjør noe de ikke ønsker at forskeren skal få innsikt i. Jeg forsøkte å reflektere over min innflytelse på parselldyrkernes atferd i konteksten. Først og fremst følte jeg at jeg ble mottatt som en nybegynner med lite dyrkningskunnskaper i parsellhagene. Fordi

medlemmene var klar over min forskerrolle var flere av de kanskje ekstra imøtekommende mot meg for å vise meg rundt og fortelle om de ulike plantene og aktivitetene i parsellhagene.

4.7 Metode or bearbeiding, analyse og tolkning

I hermeneutiske tilnærminger er det vanlig å lese intervju- og observasjonsmaterialet som tekst, der analysen er et forsøk på å forstå meningen i teksten. Kvale og Brinkmann (2009) deler meningsfortolkning inn i tre nivåer; fortolkning av informantens egen forståelse, kritisk fortolkning basert på sunn fornuft, og fortolkning i lys av teoretisk forståelse. I det første nivået forsøker jeg som forsker å finne en fortolkning som informanten selv kan si seg enig i. I det andre nivået tar jeg utgangspunkt i hva jeg som oppfatter som en allmenn fortolkning av utsagnet. I det tredje nivået fortolkes teksten med et teoretisk perspektiv, som kan finne en underliggende mening i teksten, med utgangspunkt i teoretisk innsikt. En målsetting ved meningsfortolkning er ifølge Kvale og Brinkmann å finne fram til en felles forståelse som flere forskere, informanten og et allment publikum kan se gyldighet i.

Thagaard (2003) skiller mellom personsentrerte og temasentrerte tilnærminger, der denne studien kan kategoriseres som en temasentrert analyse. Oppgaven fokuserer spesielt på samhandling og relasjoner i parsellhagen. Gjennom en temafokusert analyse kan jeg sammenligne informasjonen om de ulike temaene mellom personene. Med tanke på informantens egne oppfatninger og tolkninger av temaene kan trekk ved personene regnes som relevant. Det er viktig å ikke løsrive tolkningene helt fra forståelsen av personene bak uttalelsene. Dette henger også sammen med den doble hermeneutikken, som ble diskutert tidligere.

Min fremgangsmåte i analysen er basert på kodingsprinsipper. Etter transkriberingen leste jeg gjennom hvert intervju for å få et helhetlig inntrykk av meningsinnholdet knyttet til den enkelte informant. Jeg noterte noen stikkord om sentrale temaer i teksten og inntrykket som ble dannet av de ulike personenes erfaringer, holdninger og oppfatninger. Deretter leste jeg transkripsjonene med et mer kritisk og teoretisk blikk, hvor jeg merket meg interessante utdrag og temaer. Min teoretiske forforståelse har påvirket hvordan jeg leser og tolker datamaterialet i første omgang, med tanke på at jeg har gjort en grundig gjennomgang av det teoretiske rammeverket i forkant av feltarbeidet og analysen. Den analytiske tilnærmingen i dette prosjektet kan derfor betegnes som teoretisk analyse (Kvale & Brinkmann 2009). Jeg lagde et eget dokument med overskrifter eller koder hvor jeg sorterte sitatene under og tilføyde personlige kommentarer. Dersom jeg så behov for det laget jeg en ny overskrift.

Dette bidro til at jeg i mindre grad ble styrt av mine forventninger til funn. Til å begynne med hadde jeg for eksempel en forventning om å finne tegn på endret oppfatning eller holdninger til andre grupper i parsellhagen, som følge av bekjentskapene der. Jeg opplevde at informantene generelt var lite interessert i å snakke om holdninger, og spesielt på et generelt gruppenivå. Dette resulterte i kategorien "fokus på individ over gruppe", samt at jeg dreide fokuset mer mot hva slags relasjoner og kontakt som oppstår i parsellhagene og potensialet for holdningsendringer. Ved bruk av observasjonsmaterialet har jeg på samme måte lagt merke til hva slags atferd og interaksjon som faktisk utartet seg i parsellhagene. Jeg har sett dette i lys av både de temaene som dukket opp i intervjuene mine, og i lys av det teoretiske rammeverket. Dette har bidratt til å underbygge tolkningen av intervjuene i form av at jeg har fått en tydeligere forståelse og flere eksempler på de temaene og uttalelsene informantene ga.

I fremstillingen av analysen har jeg valgt å sette inn lengre utdrag fra intervjuene og observasjonsnotater, slik at leseren selv kan se helheten i utsagnene. Dette gir leseren bedre mulighet til å gjøre sin egen oppfatning av hva som er sagt og i hvilken grad jeg som intervjuer har påvirket uttalelsen. Siden jeg hovedsakelig har fokus på meningsinnholdet i intervjuene og observasjonene mine, har redigert transkripsjonene mine til en mer skriftlig form. Dette er også av hensyn til å anonymisere informanter med spesiell dialekt, eller begrensede norskkunnskaper og fremstille dem på en respektfull måte. Som Fangen (2004) poengterer vil dette bidra til å rette fokuset mot meningsinnholdet i stedet for på språk og grammatikk.

4.8 Studiens gyldighet, troverdighet og overførbarhet

Studiens gyldighet og troverdighet har stor sammenheng med hvor åpen jeg er i forhold til de metodologiske valgene og vurderingene jeg har gjort gjennom prosessen. Hensikten med dette metodekapittelet har derfor vært å gi leseren innsikt i denne prosessen, og mine refleksjoner rundt styrkene og begrensningene ved min tilnærming. Utover dette er det relevant å drøfte studiens gyldighet utover de aktuelle casene dette forskningsprosjektet har fokusert på. Dette gjelder blant annet kunnskapens relevans i andre settinger, og videre innsikt i de teoretiske perspektivene som er anvendt.

4.8.1 Sammenheng mellom empiri og teori

Parsellhager som case er valgt med utgangspunkt i tidligere forskning og teori om kontakt mellom minoritets- og majoritetsgrupper. Det teoretiske grunnlaget kan bidra til å forstå og tolke samhandlingen og prosessene i parsellhagen. Empirien fra caset kan bidra til å finne nye sammenhenger, betydninger og faktorer som har relevans for teorien om kontakt, integrering og toleranse mellom individer og grupper. Samspillet mellom bruk av teori og empiri i forskningsprosessen for å generere ny kunnskap kalles for retroduksjon (Ragin & Amoroso 2011). Dette samspillet samsvarer også godt med den hermeneutiske tilnærmingen til analyse og meningsfortolkning, slik Fangen uttrykker det:

"Idealet er å gå inn i feltet med et åpent sinn, men samtidig med kunnskap nok til å nærme deg feltet på en hensiktsmessig måte. [...] Poenget må derfor være å klargjøre hva din forkunnskap består av, heller enn å tro at du ikke har noen overhodet" (Fangen 2004, s. 44).

Videre poengterer hun viktigheten av å være grundig oppdatert på tidligere forskning og teori for å kunne stille gode spørsmål, og fortolke atferd og uttalelser.

Casestudier med få informanter er egnet til å få fram detaljer i kontaktmønsteret, men de kan ikke bekrefte om sammenhengene eksisterer i statistisk forstand (Ragin & Amoroso 2011). Målet er altså ikke å teste hypotesene i kontaktteorien. Det teoretiske perspektivet kan gi grundigere forståelse for parsellhagenes betydning i samfunnet, samtidig som caset kan gi økt innsikt i kontaktmønstre og relasjoner i kontekster som er naturlige i samfunnet. Det viktig å sette teorien opp mot naturlige situasjoner, framfor å bare teste den i sosiale eksperimenter der forskeren har stor grad av kontroll over de innvirkende faktorene i konteksten. I min studie er det umulig å påvise holdningseffekter før og etter kontakt mellom gruppene i parsellhagen, i og med at jeg ikke har et langtidsperspektiv i prosjektet. Dette aktualiserer videre studier av relasjoner og samhandling i parsellhagene over tid, for å undersøke i hvilken grad slike effekter faktisk oppstår.

4.8.2 Overførbarhet

Med utgangspunkt i at jeg baserer denne studien på kun et fåtall av intervjuer fra to parsellhager i Oslo, er det naturlig å spørre seg om hvorvidt dette er nyttig og gyldig kunnskap i andre sammenhenger. I hvilken grad kan resultater og kunnskap hentet fra denne

studien overføres til andre kontekster i samfunnet? Kan denne kunnskapen sies å være gjeldende for andre parsellhager i Oslo, andre byer eller andre etisk mangfoldige kontekster?

Blant kvalitative forskere er det vanlig å argumentere for at kunnskapen fra et enkelt-case studie kan antas å være gyldig og ha relevans for andre kontekster, på det grunnlag at man er bevisst på de kontekst-spesifikke likhetene og forskjellene. Denne formen for generalisering er kalt analytisk generalisering (Kvale & Brinkmann 2009). Dersom andre kontekster og samhandlingsformer har vesentlige likheter med rammene for denne studien, kan man gå ut fra flere av de samme sosiale prosessene og fenomenene kan finne sted. Fokuset på parsellhager er valgt på grunnlag av at dette er case som i stor grad sammenfaller med sentrale faktorer i det teoretiske rammeverket (Ragin & Amoroso 2011, Thagaard 2003). Studien kan regnes som relevant og gyldig for andre parsellhager hvor deltakerne representerer ulike etniske grupper, og gi innsikt til nytte for videre kontaktforskning i andre kontekster.

4.9 Oppsummering

Gjennom kvalitative metoder kan jeg få detaljkunnskap om hva slags relasjoner og samhandling som oppstår i parsellhagene (Ragin & Amoroso 2011). Ved å gjøre semi-strukturerte intervjuer er det mulig å åpne opp for parselldyrkernes egne perspektiver og opplevelser av samhandlingen. I tillegg kan observasjon av parsellhagenes utforming og medlemmenes aktiviteter gi relevant innsikt om hva slags interaksjon som faktisk oppstår i konteksten. Disse metodene for innsamling av data utfyller hverandre, og styrker det empiriske grunnlaget for kunnskapsproduksjon. Min fortolkning er påvirket av min forutforståelse av fenomenene, og jeg har formet datamaterialet som er fremstilt i mitt feltarbeid sammen med informantene. Derfor har jeg gjennom hele forskningsprosessen prøvd å begrunne valgene jeg har gjort med en bevisst tanke om hvorfor jeg fokuserer på akkurat dette.

5 Parsellhagene i lys av Allports sentrale premisser

Jeg vil nå undersøke hvordan parsellhagekonteksten samsvarer med de fire sentrale premissene i Allports kontakthypotese. Disse regnes for å styrke mulighetene for positive relasjoner og møter mellom de etniske gruppene i konteksten. Dette øker sannsynligheten for positive kontakteffekter. Kapittelet fokuserer på det første forskningsspørsmålet: *Hva kjennetegner parsellhagene som ytre ramme for kontakt og samhandling?*

5.1 Allports fire grunnleggende premisser

5.1.1 Lik status mellom gruppene i konteksten

Premisset om statuslikhet dreier seg om lik innflytelsesmakt og anerkjennelse i parsellhagen. Styremedlemmer i begge hagene fremhever en utbredt holdning om at parsellhagen skal være inkluderende og tilgjengelig for alle. Uavhengig av for eksempel etnisitet, alder, kjønn eller legning skal man behandles likt og ha lik tilgang til parsellhagen. Leieprisene holdes så lavt som mulig, slik at økonomi ikke skal være en begrensning. Hovedinntrykket er at hvem man er, hvor man kommer fra eller hva man driver med utover parsellhagen oppfattes som uviktig, så lenge man er blid og behandler andre med respekt. Denne tankegangen kommer frem i ulike sammenhenger hos de fleste av informantene mine, slik Omer gir uttrykk for:

Ingvild: Hvor godt føler du at du kjenner de andre i parsellhagen? Vet du mye om dem?

Omer: Nei, jeg trenger ikke vite mye om dem. Hva, hvem de er. Når jeg ser dem bare hilser vi på hverandre og vi har respekt for hverandre. Hva skal vi gjøre med dem? (ler). Det er bare, når vi møtes der, en halvtime, time eller to timer, bare vi er hyggelige mot hverandre. Det er det beste for oss.

Det er i tillegg nevnt at parsellhagen kan ha vel så stor betydning for personer med fysiske og psykiske utfordringer, selv om man ikke stiller like sterkt i forhold til hageproduktivitet. Individuelt utbytte kommer ikke alltid til uttrykk gjennom det praktiske arbeidet i parsellen. På Tveita har styret bevisst prioritert å vise forståelse for individuelle begrensninger til å følge opp pliktene i hagen. Dette var imidlertid et omdiskutert tema i hagen, der andre vektla betydningen av at alle må bidra for fellesskapet og følge opp de pliktene og forventningene som en parsell innebærer. Dersom man ikke lenger har kapasitet til dette hevdes det at personer på venteliste bør prioriteres. Hagen vil fortsatt være tilgjengelig som et oppholdssted

for ikke-medlemmer. Spørsmålet er om terskelen for å bruke hagen vil bli høyere, hvis man ikke lenger har egen parsell å gå til. Kristin reflekterer rundt dette prioriteringsspørsmålet på en illustrerende måte:

Ingvild: Ja, hva tenker du om styret?

Kristin: Nei, jeg tenker at de er flinke. Jeg tenker at jeg kanskje var litt strengere før, at jeg synes de skulle vært litt strengere, men det har jeg kommet til at ikke er så viktig mer. For noen år siden fikk vi en pris i hagen, og det var jo veldig morsomt når vi hadde fått det så bra til. Kommunen var og så hvor fint det ble og sånt ikke sant. Så jeg synes jo at folk kunne være, stille mer når de først har den, for det er jo noen som ikke stiller like mye da, men det har jeg egentlig klart å overse etter hvert ikke sant. For de i styret er veldig sosiale mennesker, og de gjør jo mye for mange mennesker, så jeg synes det er fint egentlig.

Som medlem i parsellhagen har alle lik mulighet til å delta på årsmøter, komme med innspill til vedtektene, stille til valg i styret og lignende. Likevel kan det observeres en viss forskjell mellom etniske grupper i forhold til aktiv deltakelse på disse arenaene. På Tveita er det for øyeblikket kun etniske nordmenn blant styremedlemmene, mens på Stovner er det flest kurdere og norsk styreleder. Dette samsvarer i stor grad med hva som er de dominerende etniske gruppene i hagene, selv om sammensetningen ikke her helt representativ. Observasjoner i begge hagene gir inntrykk av at de som melder seg nesten automatisk får en plass i styret, ettersom flesteparten vegrer seg for ekstra organisasjonsverv i fritiden. På den annen side er det flere som viser stort engasjement og innsatsvilje i parsellhagene, selv om de ikke ønsker å ta på seg formelle styreverv. Av begrunnelser for å stille opp i styret nevnes blant annet dette:

"Det var et årsmøte i fjor, og da ble jeg valgt inn i styret. Litt fordi det ikke var så mange andre som ville. Det er jo alltid vanskelig å få folk inn i styrer"

De som har styreverv blir ofte sittende en stund til. Flere av dem trives nok med vervet, mens andre kanskje opplever et større press for å fortsette av bekymring over at ingen andre melder seg. Styrelederen på Stovner forklarte at enkelte medlemmer har misforstått hennes rolle og trodd at hun var ansatt i bydelen. Dette kan tyde på manglende innsikt i norsk foreningsliv basert på frivillige verv, i tråd med Ødegårds (2010) funn fra annen foreningsaktivitet.

Dersom vedtektene hovedsakelig fremmer en gruppes interesser, kan det oppfattes som at alle ikke har lik status, eller stiller i hagen på like vilkår. Med tanke på de etniske gruppenes innflytelse er det stor forskjell mellom de to parsellhagene. På Stovner er det kurdiske miljøet svært godt representert både på årsmøter, dugnader og i styret og det var stor

deltakelse i diskusjoner rundt de ulike temaene. Som Omer belyser er kurderne flinke til å følge opp hverandre:

Ingvild: Hvordan synes du det er på dugnad. Treffer du mange nye da?

Omer: På dugnad, nei det kommer ikke så mange, men flest kurdere kommer på dugnad.

Ingvild: Hvorfor det tror du?

Omer: Fordi vi kjenner hverandre godt. Hvis en nabo ikke kommer, spør vi han hvor han har vært. "Hvorfor kom du ikke?"

Dette tolkes heller som et tegn på deres sterke tilknytning til hagen og hverandre, enn at gruppen har en høyere status i konteksten. Deltakelse er frivillig og basert på eget initiativ til å møte opp og engasjere seg i sakene som blir tatt opp på møtet. Den kurdiske gruppens sterke samhold, har sannsynligvis også stor betydning for at de drar hverandre med inn i styret. Ut fra observasjonene rundt styrevalget kan det tenkes at "masing" er nødvendig for å få nye styremedlemmer, og at personer fra de andre etniske gruppene ikke blir pushet på i like stor grad. Dette påvirker hvilke grupper som har størst innvirkning på driften av parsellhagen. Det var andre nasjonaliteter representert ved disse anledningene, blant annet fra Norge, Øst-Europa, Tyrkia og flere arabiske land. Både kvinner og menn var til stede. Det er kan ikke sies at medlemmer som ikke møter opp utpreget tilhører én gruppe.

På Tveita virker styret ganske etablert og det ser ut til å ha vært lite initiativ til endringer i styrevervene både innad i styret og utenfra de siste årene. Medlemmene har fått sine roller og ansvarsområder i styrets oppgaver, der noen har fått en mer sentral rolle enn andre. Denne organiseringen ble utfordret på siste årsmøtet, hvor det ble påpekt at styrevalget ikke fulgte fremgangsmåten som er gitt i vedtektene. Hovedinntrykket er imidlertid at flesteparten ønsker at ting skal fortsette som det er og unngå konflikter, eller at de i stor grad føler at deres interesser blir ivaretatt. Ting som de eventuelt er misfornøyde med anses kanskje ikke som viktig nok til å engasjere seg for å endre. Styremedlemmene selv har uttrykt at de kanskje ikke er flinke nok til å delegere oppgaver eller oppfordre andre til å delta.

Utarbeidelse av vedtekter må tilpasses parsellhagenes situasjon og sluttes opp om blant medlemmene. Alle medlemmer kan komme med vedtakforslag, men et problematiseres at vedtektene i begge parsellhagene er enten utdaterte eller mangelfulle og ikke følges opp tilstrekkelig. Dette synliggjøres i utsagnet til et styremedlem på Stovner:

"Men vi har snakket om at vedtektene er for dårlige. Vi må lage nye til neste år. Det har vært litt sånn "ja vi tar det viktigste også tar vi resten senere", også har det ikke skjedd. Og det må være vedtekter som funker for alle, ikke bare "ja men det er

fint at ikke det står der for da kan jeg gjøre hva jeg vil". Det skal faktisk funke for alle. Hele hagen skal funke for absolutt alle og da må man ha regler, og konsekvenser hvis man bryter dem, og det er det ikke nå."

Årsmøtet på Stovner hadde en et eget punkt på programmet med diskusjon av vedtektene. Punktet var en følge av at styret så et behov for dette og hadde kommet med en del endringsforslag. Dette kan være en positiv måte å stimulere til medvirkning på. Vedtektene ble diskutert i plenum og det krevdes ikke engasjement i styrevervene for å ha innflytelse.

Årsmøtet på Tveita var også preget av en del diskusjon rundt vedtektene, selv om dette ikke var et punkt på agendaen. Det ble en ganske høy temperatur i denne diskusjonen, der manglende håndheving ble kritisert. Flere støttet dagens ordning om i stor grad å vise skjønn i situasjonene, fremfor veldig rigide regler. Det ble gitt rom for å debattere temaet, og jeg fikk inntrykk av at det var et felles ønske om å komme til enighet om eventuelt gamle eller nye løsninger. Det var hovedsakelig etniske nordmenn som deltok i denne debatten, som også var den dominerende gruppen under møtet. Resultatet av diskusjonen ble oppsummert slik i møtoreferatet:

"Vedtektene har ikke vært oppdatert eller digitalisert siden -97. Det vil derfor bli foretatt en revidering av disse i løpet av sommeren, med frist for utsendelse til medlemmene til 15. november. Vedtektsendringsforslag/tilbakemeldinger skal være styret i hende 15. januar for behandling av disse før årsmøtet i 2014."

I revideringen av vedtektene skal altså nye vedtaksforslag sendes ut til medlemmene i god tid før neste årsmøte, slik at alle får mulighet til å forberede kommentarer og innspill. Det kan imidlertid tenkes at etniske ulikheter påvirker initiativene til innvirkning, spesielt hvis språkferdighetene begrenser muligheten til å lese, forstå og argumentere rundt vedtaksforslagene. Det er et noe tydeligere skille mellom minoritetsmedlemmer på den ene siden og majoritetsmedlemmene i denne parsellhagen. Til sammenligning er minoritetsgruppene samlet sett er i flertall på Stovner, slik at de i større grad stiller likt med tanke på kommunikasjon og formidling. Etniske nordmenn kommer ut som den sterkeste gruppen på Tveita, og minoritetspersonene har en mer passiv rolle i den praktiske organiseringen av parsellhagen. Dette er på godt og vondt, siden samarbeidet og driften kan tenkes å flyte lettere hvis styremedlemmene har felles språk og forståelse av hva som må til for at organisasjonen skal fungere. Språklige utfordringer kan tenkes å være en sentral årsak til at enkelte ikke deltar aktivt i å påvirke driften av parsellhagene. På Stovner ble sentrale temaer på årsmøtet oversatt til andre språk med fokus på at alle skulle forstå og gis mulighet til å ytre seg. Møtet ble hovedsakelig holdt på norsk.

En viktig faktor ved parsellhagen er at alle har individuell råderett over sin parsell, der andre medlemmer har minimale innflytelsesmuligheter. Hvilken etniske bakgrunn og sosial status man har i eller utenfor konteksten har ingen konsekvenser for den individuelle friheten i parsellen. I den grad det kan sies å være statusforskjeller, er dette heller basert på innsats i parsellhagen og det dyrkingsrelaterte kunnskapsnivået, enn på etnisitet. Det ser ut til at hvem som har sterkest innflytelse på organiseringen av parsellhagen til en viss grad henger sammen med hvilken gruppe som dominerer i konteksten og individuelt engasjement. Dette betyr ikke nødvendigvis at gruppene har ulik status, men at medlemmer fra den dominerende gruppen har lettere for å involvere seg. Det er derfor stor grad av statuslikhet mellom individene og de etniske gruppene i parsellhagene.

5.1.2 Interaksjon rettet mot felles mål

Inger: Ellers tenker jeg at det er et utrolig fint fellesskap fordi folk har jo et felles mål, altså folk skal ha det bra i parsellhagen. Vi skal jo dyrke og det er uproblematisk slik, og slik jeg oppfatter det så er det jo ikke noe konflikter der
Ingvild: De ønsker det samme?
Inger: Ja

Sitatet illustrerer kjernen i hva parsellhagene dreier seg om. Medlemmene har et felles mål om å kunne dyrke og hygge seg i parsellhagen. Selv om dette målet er ganske uavhengig av de andre i parsellhagen er det sannsynlig at de fleste ønsker å tilpasse seg hverandre på en positiv og fredelig måte, slik at de oppnår målet sitt. Informantene legger vekt betydningen av at man er blide og viser respekt for hverandre, slik at alle kan få et positivt utbytte av å være der. Dette kommer til syne i utsagnet til Ragnhild:

Ingvild: Hvordan tror du omgivelsene påvirker hvordan dere prater med hverandre?
Ragnhild: Jeg tror det påvirker veldig for når du prater og er hyggelig mot folk at "hei". Det blir jo litt sånn når du kommer inn "Å, er det deg. Hvordan står det til?" Så en må være positiv selv og, ikke gå rundt å være sur altså.
Ingvild: Det er forventa at man skal være blid når man kommer inn?
Ragnhild: Ja, jeg synes det at det går an å hilse og være litt blid, stoppe opp og snakke. Det gjør i hvert fall jeg, og det gjør jo mange andre der og. Så det blir jo inni selve parsellen hele veien, også blir det litt sånn smitteeffekt.

Både den sosiale og fysiske atmosfæren i parsellhagen kan sies å være sentrale faktorer for at medlemmene ønsker å oppholde seg der. Det kommer frem at parsellhagen kan være en arena

for å dekke ulike ønsker, motivasjoner og behov. Anne gir et godt bilde av mangfoldet i motivasjonsfaktorer ved det å ha en parsellhage:

Anne: Tror nok mange fortsetter selv om ikke selve dyrkingen er det viktigste. Det er liksom en fin måte å kombinere det å ha en uteplass, at du er i fysisk aktivitet, at du treffer folk. Altså om du blir kjent eller blir venner eller hva som helst er ikke så farlig, men at du først er ute. Moren til kompisen min som holder på der, hun har jo bodd i Norge i 30 år. Hun snakker nesten ikke norsk og hun har veldig dårlig helse. Men hun går ned dit og det er det hun har, og for henne er den parsellen kjempeviktig. Det er ikke så mange hun snakker med når hun er der, som jeg har sett da, men hun er der ofte og kommer seg ut og får dyrka.

[...]

Anne: Sånn som han ene, det første året jeg var her så spurte jeg liksom: "Dere er her så mye" også sier de "vi har en leilighet og det er trangt der. Vi har ikke plass til å ha hele familien boende der, men det er de". De er veldig familieorienterte og ønsker å være alle samla. At de kan bruke parsellhagen og benkene som sin hage, og han har lyst til å ha, møte venner og egentlig ha grillfest i sin egen hage, som han ikke har, og da bruke parsellhagen. Det synes jeg er akkurat sånn den parsellhagen skal brukes. At man liksom bruker den som en hage og grille, sitte der til langt ut på natt, og ha med masse mat. De lager brød der, og bruker mat fra hagen, og det eneste problematiske er at det ikke er do der, som vi dessverre ikke kan gjøre noe med.

Ingvild: Hva er den viktigste betydningen av parsellhagen for deg?

Anne: At jeg får lage noe holdt jeg på å si. At jeg dyrker selv. Jeg putter frø i jorda, og opp kommer det masse mat, som jeg har gjort selv. Det er jo kjempegøy!

Blant motivasjonsfaktorene nevnes blant annet det å komme seg ut i frisk luft, og bruke kroppen aktivt, møte andre mennesker, dyrke og spise økologiske og sunne råvarer, videreføre tradisjoner og samle familien. På tross av at parselldyrkerne kommer inn i hagen med ulike motiver skimtes kan det ovennevnte felles målet skimtes som gjeldende. Hagene oppfattes som et fristed fra, og en kontrast til jobb, hjem og andre hverdagstrivialiteter. Slik beskriver Frode denne opplevelsen:

Frode: Det blir jo et sånt fristed på en måte for meg da. Det blir jo det, men det har ikke så mye med de andre menneskene å gjøre, men det har med liksom hagen i seg selv. Det å komme inn der og, det er masse dyreliv der, innsekter, fugler, jordrotter. De er vi jo ikke så veldig glad i, men de er jo der ikke sant, og du har det der veldig urbane med de svære Tveita-blokkene rundt og sånn, men det er en sånn veldig fin kontrast på en måte.

For mange har parsellhagen en sterk indre, og personlig betydning. For andre igjen er det å komme seg ut fra en passiv og isolert hverdag avgjørende. Dette kan tolkes til at et felles mål for parsellhagen er at den skal være tilgjengelig og dekke ulike individuelle ønsker, motivasjoner og behov til enhver tid. Inkludert i dette målet er en positiv og hyggelig atmosfære, som danner rammen og normene for forventet samhandling og atferd. Målet kan

karakteriseres som løst og overordnet. Det er ikke direkte uttrykt blant medlemmene, selv om de forholder seg til forventninger og normer som har grunnlag i dette. Målet er heller ikke noe som kan bli endelig oppnådd, men noe som man hele tiden må opprettholde, og som kan endre seg over tid.

5.1.3 Samarbeid og frihet fra konkurranse mellom gruppene

"The nub of the matter seems to be that contact must reach below the surface in order to be effective in altering prejudice. Only the type of contact that leads people to *do* things together is likely to result in changed attitudes" (Allport 1954, s. 276).

Allports betingelse om samarbeid og frihet fra konkurranse i kontaktsituasjonen, bunner i en vektlegging av å unngå at kontakten kun er overfladisk. Selv om parsell dyrkingen ikke nødvendigvis krever samarbeid mellom individene i seg selv, er det tydelig at normene i parsellhagene forventer en viss form for samhandling og samarbeid. Hvis vi går ut i fra et felles mål om å ha en hyggelig parsellhage å komme til, kreves for det første at medlemmene klarer å forholde seg til de andre i hagen på en hensynsfull og respektfull måte. Ut i fra hvordan informantene beskriver parsellhagen er det mange tegn på at hagene har klart å oppnå denne felles målsetningen.

Ingvild: Hvordan forholder du deg til de andre i parsellhagen?

Kristin: Nei, jeg vil si at jeg forholder meg ganske bra til dem. Jeg er vel ganske rund. (ler) Jeg tenker at vi er der for å hygge oss, men jeg snakker med alle som vil snakke og vi deler litt sånn, ja stiklinger [...]

Kristin: Ja, så jeg føler at jeg ikke har noe. Jeg er venner med de fleste der. [...] Også kan vi jo hjelpe til litt, vi har jo en som er blitt ganske gammel nå og det er nok andre som hjelper henne mer, for ellers så kunne hun nok ikke hatt den parsellen. Man kan jo hjelpe til litt der hvor det trengs når hun er der og sånt, så det synes jeg er bare hyggelig.

I utdraget beskrives både hvordan man må være rund i kantene for å omgå alle de ulike personlighetene i hagen, i tillegg til hvordan de hjelper hverandre for å skape et hyggelig fellesskap og miljø. Dette med hjelpsomhet er et viktig element i parsellhagene, som tilsier at medlemmene faktisk gjør noe sammen. Når de har ansvar for hver sine parseller er det ikke så mye å samarbeide med hverandre om, men medlemmene hjelper hverandre både med praktisk arbeid og med gode råd og tips. Utover dette er det enkelte eksempler på direkte samarbeid mellom medlemmer, for eksempel med å kjøre og bære tunge gjenstander fra gartnerier til

parsellhagen. Dugnadene er spesielle anledninger der samarbeid forekommer og vil diskuteres nærmere i neste kapittel.

For at samhandlingen skal være positiv og danne et potensiale for vennskapsrelasjoner er det i følge kontaktperspektivet vesentlig at kontakten ikke fremmer konkurranse eller konflikt mellom de ulike gruppene. Konkurranse og konflikt mellom individer kan regnes for å være uunngåelig, og behøver heller ikke å være ensidig negativt (Sennett 1970). Problemet er hvis konkurransen oppleves på gruppenivå, der man ender opp med å verne om sin egen gruppe, og øke mistenksomheten overfor andre grupper. Siden alle i parsellhagen i stor grad råder over egne parseller, uavhengig av hverandre, kan det ikke sies å være mange konkurransefaktorer i denne konteksten. Dyrking kan i det hele tatt tolkes for å være en lite konkurransepreget aktivitet, utover det å kanskje bli beundret for gode ferdigheter. Ut i fra hvordan Frode beskriver situasjonen kan det se ut til at lojalitet til andre medlemmer baseres på hvem som gjør en stor innsats i parsellen og hvem som ikke gjør det:

Frode: Konflikten går egentlig ikke, sånn jeg opplever det noe på etnisitet i det hele tatt, men mye mer som sånn hvem som gjør noe i parsellhagen og hvem som ikke gjør noe. Og da blir det litt sånne irritasjonsmomenter, hvorfor har du parsellhage hvis du ikke vil..

Dette gjelder innsats for et felles gode, og irritasjonen går mot "gratispassasjerer", som bruker mindre tid i hagen generelt. Slike konflikt- eller konkurransemomenter kan regnes for å være ufarlige med tanke på å hemme positive kontakteffekter mellom gruppene.

Utover disse konkurransefaktorene har de på Stovner hatt tilgang på en jordfreser gjennom bydelen, som i utgangspunktet var et felles gode for alle i hagen. Det kom frem at enkelte medlemmer opplevde at en gruppe fikk sterkere oppfølging enn de andre ved tildeling av jordfreseren:

Omer: Ja, for eksempel i fjor hadde vi motoren og en sier "Hvorfor gir du bare til kurderne?", jeg sa "OK, du kan vente på din tur, så vær så god du kan ta den. Du kommer akkurat nå, du var ikke på dugnaden også kommer du her og vil ha motoren med en gang, det går ikke. Da må du vente til din tur og du kan få den. Er du ikke enig kan du snakke med andre, som er i styret". Etter fem minutter hadde de andre fortalt han og han sa "unnskyld, jeg tenkte dårlig". Så du må ha respekt for alle som er der, ikke bare tenke på deg selv eller de som kommer fra hjemlandet ditt. De kommer her, så være snille mot hverandre, bare sitte her og får frisk luft og dele. "når det er min tur til motoren du kan ta den, hvis du ikke tenker sånn kan du vente til din tur kommer". Så er det ferdig.

Sitatet viser at slike opplevelser av konkurranse og forskjellsbehandling kanskje bunner mer i misforståelser, enn hensiktsmessig diskriminering. Det er lettere for en som har samme språk og kultur og formidle ønsker og bli forstått av den som har ansvaret for fordelingen.

Informanten viser en konfliktløsende holdning, og illustrerer hvordan man kan løse problemene gjennom kommunikasjon. Han ønsker å unngå konflikter i parsellhagen, ved at man viser respekt og er villige til å dele godene med hverandre, og heller fokusere på å nyte frisk luft og slappe av.

5.1.4 Støtte hos myndigheter, i normer og regler

Dette premisset baserer seg på at det finnes en overordnet myndighet, som alle gruppene i konteksten respekterer og som danner grunnlaget for normer og sosial atferd i parsellhagene. De offentlige reglene og normene for sosial adferd i Norge legger vekt på integrasjonstankegangen og likestilling mellom individer uavhengig av kjønn, etnisitet, alder og helse. Fra rapporten *En helhetlig integreringspolitikk* (St. meld. nr. 6 2012-2013) kommer de dominerende normene og verdiene som norsk politikk og lovgivning er basert på tydelig frem.

"Menneskerettighetene og demokratiske prinsipper utgjør fundamentet i den norske rettsstaten. [...] Mangfold, likestilling, likeverd, toleranse, ytringsfrihet, solidaritet, økonomisk og sosial likhet, vern om barns rettigheter, tros- og livssynsfrihet og flerspråklighet som ressurs er andre grunnleggende verdier som regjeringen bygger sin politikk på" (s. 103).

Dette kan sees som de overordnede normene og verdiene som er gjeldene i offentlige institusjoner, og danner rammene rundt parsellhagene. Det kan dermed antas at omgangsformen i parsellhagen vil sanksjoneres i henhold til disse grunnleggende prinsippene og verdiene. Ifølge tidligere kontaktforskning er offentlig støtte regnet for å være den sterkeste faktoren i seg selv for positiv innvirkning på holdninger og integrering blant Allports grunnleggende premisser (Pettigrew & Tropp 2006).

De institusjonelle normene innad i parsellhagene er basert på likebehandling, inkludering og fredelig samhandling mellom individene. Det er ikke normativt akseptert i parsellhagen å prioritere sin egen gruppe. Dette blir sanksjonert med blant annet misnøye fra resten av parsellhagemedlemmene. Det er heller ikke akseptert å snakke nedlatende til andre i hagen relatert til deres etniske tilhørighet. Flere av parselldyrkerne legger vekt på gjensidig

respekt for forskjellighet, som et viktig element for opprettholde trivsel og et godt miljø.

Burak illustrerer en slik holdning:

Burak: Så lenge de respekterer meg som jeg er, jeg respekterer dem som de er, alle kan ha forskjellig mening om livet, om religion, om politikk, men hvis jeg er der, jeg skal respektere dem og de skal respektere meg

Ingvild: Mm. opplever du at det er sånn?

Burak: Til nå ja, har ikke opplevd noe negativt

Dersom medlemmene i hagen føler at enkelte grupper hele tiden blir beskyttet og kommer unna med å ikke følge opp pliktene eller lignende, mens andre ikke gjør det vil dette kunne oppleves urettferdig og diskriminerende. Styrelederen i hagen beskrev hvordan hun selv ble trukket inn som megler i en slik konflikt, på grunnlag av at som nordmann oppfattes hun som nøytral. Dette antyder at hun som norsk kanskje har en mer legitim rolle som styreleder, på grunnlag av de rådende holdningene og oppfatningene av nordmenn og norske verdier blant medlemmene i parsellhagen. Det er interessant å reflektere over om det ville vært større misnøye blant de andre medlemmene dersom styret bestod av kun én minoritetsgruppe, enn om det kun hadde vært nordmenn.

5.2 Oppsummering

Kapittelet har tatt for seg hver av de fire grunnleggende premissene i den opprinnelige kontakthypotesen til Allport (1958). Parselldyrkerne kommer hovedsakelig inn i parsellhagene som individer preget av statuslikhet i forhold til forventninger og rettigheter. Til en viss grad kan noen grupper sies å ha mer innflytelse i parsellhagen enn andre. Dette avhenger av hvilke grupper som er i flertall i konteksten og kan ikke tolkes som et resultat av maktforskjeller. Parsellhagene har et noe diffust og overordnet mål i form av et felles ønske om en fin hage, der alle kan komme å dyrke og hygge seg med ulike motivasjoner og behov. Det er en forventning om hjelpsomhet, samhandling og noe, men begrenset samarbeid mellom parselldyrkerne. Dyrkingsaktiviteten skape lite konkurranse mellom gruppene og lojalitet går i større grad på individnivå enn på gruppenivå. I offentlig lovgivning legges sterkt vekt på likebehandling og sanksjonering av diskriminerende atferd. Dette kommer også frem i de gjeldende normene i parsellhagene.

Det er viktig å huske at dette er tilretteleggende faktorer som øker potensialet for positive holdningsendringer til andre grupper. Hvis alle de fire betingelsene virker samtidig kan de forsterke hverandre og få større effekt (Pettigrew 1998). Mitt inntrykk er at

parselldyrkerne ønsker et miljø hvor disse rammene rundt møtene er naturlig, og at det ikke kun er et resultat av tydelige regler og normer med sanksjonering av medlemmer som ikke overholder dem. De fire faktorene er gjeldene i ulik grad i parsellhagene. Siden de forsterker hverandre kan vi anta at det er et godt potensiale for positiv innvirkning på holdninger hos medlemmer i parsellhagene.

6 En arena for interaksjon og relasjoner på tvers av etnisitet

Dette kapittelet skal undersøke nærmere hva som preger samhandlingsformen og relasjonene som utvikler seg i parsellhagene, med utgangspunkt i forskningsspørsmålet:

Hva slags kontakt og relasjoner utvikler seg mellom ulike etniske grupper i parsellhagene?

Jeg baserer meg mye på kontaktskalaen fra avsnitt 3.1.1 i teorikapittelet for å illustrere kvaliteten på relasjonene og kontakten jeg finner i parsellhagene. Funnene diskuteres i lys av kontaktperspektivet og hva slags kontakt som er vektlagt for å øke potensialet for kontakteffekter. I tillegg kobler jeg analysen opp mot den urbane makrokonteksten rundt parsellhagene i lys av urban teori.

En sosial avslutning på vårdugnaden

6.1 Samhandlingsnormene og interaksjon i parsellhagene

Inger: Jeg glemmer ikke en av de første gangene vi var der, så satt det et eldre par der. De hadde tydeligvis grilla eller laget seg mat også hadde de fått mat til overs. De fikk i hvert fall fortalt oss at de lurte på om vi ville ha maten, og vi takka slik norsk høflig nei. Men, nei da. Vi fikk kylling og slike kjempegode nanbrød og ja, vi koste oss ordentlig. Det er sånt som jeg kommer til å huske. Det var måten folk tok imot oss på i parsellhagen.

[...]

Ingvild: Kan du bare fortelle litt sånn generelt om livet i parsellhagen?

Inger: Jeg oppfatter at folk er veldig hjelpsomme, ja med en gang du er ny der. De gir deg gode råd om hva du skal dyrke og hva du ikke må dyrke, og hvordan du skal gjøre med jorda og. Så det vil jeg si, jeg tror det er et positivt innslag. Jeg husker at vi fikk erter som såfrø og de er positive. Ja, det virker som at folk vil at folk skal lykkes.

På tross av at parsellhagene er plassert midt mellom blokker og er omgitt av et hektisk byliv, er det egne normer for samhandling og atferd som preger det sosiale miljøet inne i hagene. Kontrasten mellom parsellhagene og omgivelsene trekkes frem hos flere av parselldyrkerne, både med tanke på de fysiske omgivelsene og samhandlingsformene som preger miljøet der. Inger gir et eksempel på en gjenganger i beskrivelsene av det sosiale miljøet i parsellhagene. Det dreier seg om hvor åpne og hjelpsomme menneskene er når man er ny i hagen. Utdraget under er fra mitt refleksjonsnotat etter min første dag som parselldyrker på Tveita, og beskriver de erfaringene og tankene jeg gjorde meg da. Flere av personene jeg møtte denne dagen kjente til meg og prosjektet mitt fra før, mens andre ikke hadde møtt meg tidligere. Jeg opplevde likevel at jeg først og fremst ble mottatt, og følte meg som nybegynner i parsellhagen i denne situasjonen.

Jeg kom tidlig til hagen, den siste dagen i pinsen, og hadde med meg hjemmesådde spirer og frø til å sette ut i parsellen. På grunn av værmeldingen fant jeg ut at det lønte seg å være tidlig ute, men da var jeg også førstemann og kom til en helt tom hage. Etter ca en halvtime kom det tre stykker til inn i hagen, et eldre par og personen i naboparsellen deres kom sammen. De pratet naturlig på veien inn og virket til å ha en del små samtaler med hverandre på tvers av parsellene hele tiden mens de var der.

Med en gang de kom inn og så at jeg stod der kom de bort og hilste og kommenterte min tilstedeværelse på en hyggelig og inkluderende måte. Jeg understrekte mine manglende ferdigheter i jordbruk, slik at jeg stod veldig åpen for tips og innspill til hvordan jeg skulle gå fram. Nesten umiddelbart fikk jeg tilbud om en del spirer som jeg kunne sette i parsellen min. De andre var oppmuntrende på at dette måtte jeg ha, og at de var enkle å få til, så da takket jeg ja. Vedkommende skyndte seg dermed hjem igjen for å hente spirene til meg, og forklarte meg hvordan jeg skulle sette dem i jorda. Jeg fikk også låne redskaper til å gjøre jobben.

Etter hvert kom flere personer til hagen. De hilste på hverandre og gikk til parsellene sine for å stelle og kikke litt. Ei av dem hadde med seg barnebarnet sitt, og var i utgangspunktet der bare for å kikke. De gikk rundt og hilste og pratet litt med alle som var der. Siden det var flere spirer til overs, fikk også hun noen å sette i sin parsell. Det dukket snart opp spørsmål i hodet mitt til hvordan jeg skulle organisere spirene og frøene mine, så jeg rådførte meg med henne til hjelp. Hun tilbød meg flere pinner slik at jeg kunne markere inndelingen av parsellen og viste meg hvordan jeg kunne gjøre det.

I ulike sammenhenger har jeg forsøkt både aktivitetsrettede tilnærminger; "Hei, hva dyrker du her?", og tilnærminger rettet mer mot personen; "Hei, hvordan står det til med deg?" Jeg

merket at den andre versjonen krevde litt mer mot. Mitt inntrykk er at begge tilnærmingmåtene har en naturlig plass i parsellhagene, selv om dyrkingsrelaterte spørsmål og kommentarer er det langt vanligste. Medlemmene viser interesse for å dele, lære bort og rett og slett glede seg over denne lidenskapen sammen med andre. Ivar gir en god beskrivelse av hvilke forventninger man møtes med når man er i parsellhagen:

Ingvild: Hvilke forventninger stilles til deg som parselldyrker?

Ivar: Hva tenker du på da?

Ingvild: Ut fra miljøet og retningslinjer, altså hva skal til for at folk synes du ikke bidrar eller..

Ivar: Du skal jo være med på dugnader og du skal jo kunne hjelpe naboen din hvis det er noe, og det er jo litt sånn retningslinjer at selv om du ikke nødvendigvis liker folk så skal du kunne hilse. Uten at du behøver å ta lange samtaler, så bør man i alle fall være høflige og, eller utadvendt mot dem.

Samhandlingsnormene i parsellhagene forventer hverdagslig småprat, hjelpsomhet og at man hilser på hverandre når man kommer inn i hagen. Blant informantene kommer det fram et skille mellom personer som legger stor vekt på det sosiale miljøet, og andre som beskriver dette som en del av pakka. De fleste understreker at det er et hyggelig element ved parsellhagen, som kan ha stor betydning for enkelte. Burak tydeliggjør hva som er viktigst for ham selv, og tolker parsellhagens rolle i andres liv slik:

Ingvild: Føler du et fellesskap i parsellhagen?

Burak: Jeg føler, ja

Ingvild: Kan du beskrive det?

Burak: Det er fellesskap for det første mellom familie, det er det som er mest viktig for meg egentlig. Kone og barn, vi gjør noe felles sammen. Andre ting, med naboer rundt meg. Vi har grillet et par ganger i fjor, jeg tror det blir også i år, der vi snakker om parsellhagen, om litt politikk om språk om samfunnet såne ting, så det er et slags fellesskap. Som jeg sa tidligere, for meg er det greit, men jeg ser det er mange mennesker som har vært ofte på hagen og jeg er nesten hundre prosent sikker på at de ikke jobber. Når jeg tenker sånn de bruker mye tid der, da er det mer fellesskap for dem å snakke med.

Burak ser ut til å oppfatte parsellhagen som ekstra viktig for medlemmer uten arbeid. De mangler kanskje et alternativt sosialt fellesskap til hva en arbeidsplass kan gi.

Tilgjengeligheten gjør at medlemmene kan oppsøke hagen ofte og skaper mer gjentakende møter, som kan tenkes å være sentralt for vennskapspotensialet.

Fellesinteressen gjør at medlemmene har mer å prate med hverandre om enn med naboer eller fremmede på butikken. Dette skaper en mer personlig interaksjon, enn de

overfladiske og flyktige kontaktformene som Allport var kritisk til (Allport 1954). Katarina illustrerer betydningen av den felles interessen som et påskudd for samtale:

Ingvild: Hvordan synes du det er i parsellhagen, å komme i kontakt med folk i forhold til andre steder?

Katarina: Kanskje bedre

Ingvild: Bedre?

Katarina: Ja, du har felles interesser ikke sant.

Ingvild: Ja, du har noe å prate om?

Katarina: Ja, noen kommer til meg "Å, hei du", noen spør og jeg sier "det er fra hjemlandet...dadada"

Ingvild: Da kan du fortelle

Katarina: Ja, jeg prøver å finne på nettet; hva heter den blomsten på engelsk eller på norsk, "hva er det?"

Det skapes et grunnlag for videre interaksjon og relasjonsbygging ved senere møter. Samtidig er det opp til en selv å ta initiativ til samtaler, og det er individuelt hvor utadvendte og sosiale de ulike medlemmene er. Miljøet svarer til en lett sosialitet som preges av en høflig og hyggelig atmosfære. Dette kan relateres til Jacobs (1961) beskrivelse av livlige nabolag hvor beboerne følger opp og involverer seg med hverandre, samtidig som en viss distanse i relasjonene er opprettholdt.

Det er en stadig prosess å opprettholde balansegangen mellom respekt for privatliv, alenetid, hyggelig småprat og samvær.

Ingvild: mm, er det ellers noen sånne sosiale normer for når man prater og ikke prater?

Frode: det er vel sånn at når folk står inne i sin egen parsell, og du ser at de er opptatt, så hvis det ikke er noe sånn veldig viktig, så prøver vi å ikke forstyrre dem, men stort sett så ja. Jeg mener egentlig ikke at det er noe sånn veldig problem, det er noen som er mer pratesyke enn andre, men det er liksom. Nei, jeg opplever det ikke som noe stort problem.

Forholdet mellom sosialisering og alenetid varierer fra tid til annen, og mellom ulike parsellhager. Dette avhenger av hvem som er der, gjennomstrømmingen av medlemmene, og hvilke sosiale normer nye medlemmer blir mottatt med. De store forskjellene i miljøet og samhandlingsformene mellom den gamle og nye hagen på Stovner er illustrerende for hvor varierende det sosiale miljøet kan være.

Ingvild: Kan du beskrive hvordan folk forholder seg til de andre i hagen? Hva som er omgangsformen?

Anne: Jeg føler at det er et innmari stort skille mellom den gamle og den nye hagen på hvordan man forholder seg til hverandre. Der oppe er de mye håndhils og drikke

en kopp te og skravle. De spiller kort og sånn, men i den nye hagen så er det mer hei og hils. Også er det selvfølgelig noen som går bort til hverandre og spør om tips eller vil gjerne gi tips.

6.2 Utvikling av relasjoner og kontaktformer i konteksten

En ting jeg har lagt merke til ved mine besøk i begge parsellhagene er hvordan medlemmene automatisk knytter hverandre til hvor de har parsell i hagen. I mitt første møte med ulike parselldyrkere har jeg gjerne fått dette som et innledende spørsmål; "I hvilken parsell holder du til da?". Når jeg har jobbet i parsellen kommer forbipasserende gjerne med kommentarer som; "er sommerhjelpen på plass", med hentydning til at de vet at det ikke er jeg som egentlig hører til i denne parsellen. Dette er både tegn på at relasjonene som oppstår mellom medlemmene har en veldig sterk tilknytning til parsellhagen, og at det er en måte å bli kjent på. Man plasserer ansikter og personligheter til de ulike parsellene. Allerede her kan man knytte relasjonene til nivå tre på kontaktskalaen. Det skapes et grunnlag for gjenkjennelse av personer som man kan vente seg å møte på i en gitt kontekst. Det er også dannet en relasjon som legger til rette for fremtidige samtaler i denne konteksten. Denne prosessen av å knytte ansikter til parsellhagekonteksten belyser Inger slik:

Ingvild: Kjenner du igjen de fleste i hagen? Har du oversikt over hvem som er der?

Inger: Jeg skal ikke påstå at jeg kjenner de fleste, men nå i B-hagen så begynner jeg jo å kjenne, jeg kjenner dem ikke på navn nødvendigvis, men jeg kjenner dem jo igjen og vet at jeg har pratet med dem før. Alle hilser jo og slik, men nå begynner jeg jo å plassere folk litte gran ikke sant.

Ingvild: mm. Plasserer du dem etter hvilken parsell de har?

Inger: ja, at du vet litt hvilket område dem har parsell, men ikke alle på langt nær.

Enkelte har jeg inntrykk av at er der hele tida. Altså enkelte møter du ofte på når du er der, og andre er det sikkert veldig variabelt hvor mye de er der.

Noe som kommer frem hos flere av informantene mine er at de i utgangspunktet oppfatter seg selv som ganske sosiale og utadvendte personer. Deres oppfatning er derfor ikke at de blir mer utadvendte som person i parsellhagen, men at dette er en arena hvor denne egenskapen er mer naturlig og kommer til syne i større grad. Katarina er et godt eksempel på dette:

Ingvild: Hvem prater du mest med når du er der?

Katarina: Hvem som vil prate med meg, om jeg har spørsmål eller lur på noe eller sånn.

Ingvild: Hvordan tar du kontakt med dem?

Katarina: Parsellen; "hva er det der". Jeg bare spør om råd, eller vi kan snakke om været eller noe som gjelder parsellhagen for eksempel. Noen ganger når jeg treffer noen på parsellhagen, har vi begynt å snakke "jeg skal reise der, jeg skal reise der" så ja. Jeg vet det er vanskelig i Norge å skaffe seg noen. Alle sier det, alle innvandrere fortalte meg da jeg var på norskkurs, "å, så vanskelig å snakke med noen, å finne nordmenn å snakke, de vil ikke". Nei, for meg er det.

Ingvild: Ikke noe problem?

Katarina: Nei, ikke noe problem. For jeg er veldig sosial. Jeg smiler og ikke så..

Ingvild: Sjenert?

Katarina: Ja.

[...]

Katarina: På senteret treffer jeg hver gang samme mennesker. "hvorfor sier du ikke hei til dem?" jeg spurte mannen min. Han er norsk: "jeg kjenner ikke dem".

Ingvild: Du synes det er greit å kunne hilse og sånn

Katarina: Ja, ja! Noen ganger du bare spør "Åå, hvordan går det med deg?"

Inger bekrefter at hun er mer tilgjengelig for kontakt i parsellhagen i forhold til andre kontekster i hverdagen:

Ingvild: Tror du at du er mer eller mindre tilgjengelig for kontakt i parsellhagen

Inger: Absolutt mer ja, det vil jeg si. Når jeg går hvis jeg går på hva skal jeg si da, på Furuset, det er jo ikke det at jeg prater jo ikke så mye med folk jeg treffer på butikken. Ja, jeg tror nok absolutt at jeg er mer mottagelig for å prate med hverandre der enn, men jeg har jo vært det i skolesammenhengen og.

Tidsbruk og når på dagen man besøker parsellhagen er avgjørende for hvem man møter der. Det har også betydning for om det oppstår gjentakende møter mellom personene eller om det i stor grad er nye personer fra gang til gang. I begge parsellhagene er det enkelte medlemmer som nesten alltid er i hagen, når man kommer innom. Naturlig nok er det disse som har mest oversikt over hvem som hører til, og som kanskje har de sterkeste relasjonene til hverandre i hagene. De er der nesten hver dag og omtaler hagen nærmest som en arbeidsplass. Ikke en arbeidsplass i den forstand at de uttrykker det som en tung jobb, men at det er en selvfølge å dra til parsellen som en del av hverdagens gjøremål. Det er også disse personene som nevnes oftest som bekjente blant informanter som selv ikke besøker hagen like ofte. De fleste er personer med arbeidsledige eller pensjonister. Disse informantene uttrykker selv at de setter pris på å ha et sted å dra til, og noe praktisk og bruke tiden og arbeidskapasiteten på i hverdagen.

Ingvild: Har dere noen sosiale aktiviteter som er arrangert? At man for eksempel samler mange og har et måltid?

Omer: Nei, det er ikke noe. Vi tenker bare på å komme ut av hjemmet, og sitte der når det er sol. Det er bare på grunn av friskt vær. I stedet for å bare se på TV eller opptatt med data. Jeg går dit og drikker en kopp te og kommer hjem.

Ingvild: Ja, bare prater med folk og?

Omer: ja, det er bedre.

Ingvild: Også er det litt mer praktisk arbeid? Er du ofte aleine der?

Omer: Nei, hver dag det kommer ti, femten, tolv. Noen ganger kanskje femti personer er der. Det kommer folk hvis været er fint. Ja, det er sånn når vi har ferie og andre reiser til Spania eller andre steder. Vi er der.

Sitatet illustrerer også opplevelsen av det å kunne møte andre i hverdagen. Det tyder på at man føler seg mindre isolert når man kan komme ut, få frisk luft og treffe andre mennesker. Medlemmer som ikke har anledning til å reise på lange ferieturer bruker tiden der i stedet. Det koster lite og kan ta akkurat så mye tid som man ønsker. Relasjonene som dannes baseres seg på uorganiserte og tilfeldige møter mellom de som er der. Denne uformelle strukturen i parsellhagene kan, med grunnlag i Ødegårds (2010) studie, tenkes å gjøre dem lettere å forholde seg til for mange av medlemmene. Det er ikke så tydelige rammer for når man skal møtes eller hva man forventes å gjøre når man er der. De kommer og går som de vil, og gjør ting sammen eller alene ettersom hva situasjonen innbyr til.

Samtaler går mye mellom de som har parsell i nærheten av hverandre. Da kan man jobbe i parsellen og komme med kommentarer eller stille spørsmål relatert til det man driver med akkurat der og da. Hvert år er det muligheter for å søke om intern forflytning til en mer attraktiv parsell. Dette fører til at de som trives og kanskje bruker mest tid i parsellen, ofte har lengst ansiennitet, og til en viss grad samles i "de beste delene" av hagen. Dermed skapes kanskje et enda sterkere sosialt miljø akkurat der. De har kjent hverandre lenge, i tillegg til at parsellene blir mer velstelt jo mer tid som brukes der til luking og annen oppfølging. Frode gir antydninger til dette:

Ingvild: Ja, du sa at det er noen du får mer kontakt med enn andre. Har det noe med hvor i parsellen de holder til?

Frode: Det kan det også være, for det er faktisk sånn at jeg har mest kontakt med de som har parsell rundt meg. De som har parsell rundt meg er også de som er flinkest. Jeg er liksom opptatt av at når du har parsell, så skal du også holde parsellen ordentlig, fordi det er mange folk på venteliste som gjerne vil ha parsell.

Hva som oppfattes som attraktivt har blant annet med jordsmonn, solforhold og størrelse på parsellene å gjøre. Mye tid i parsellhagen gir større arbeidskapasitet, slik at man kanskje legger mer vekt på beliggenheten og størrelsen på parsellen. Et travelt hverdagsliv med lite fritid kan dermed være en årsak til at enkelte ønsker seg de mindre parsellene på Stovner. Dette kan forklare noe av forskjellene i det sosiale samholdet og miljøet i den gamle og nye hagen på Stovner. Flere informanter trekker fram betydningen av tid for å skape nærmere bekjentskaper.

Kristin: Kanskje da blir man bedre kjent med noen av de [utenlandske]. Hvis de har parsellen litt lenger enn det som kanskje har vært hittil, for de skifter fortene enn det er liksom noen gamle travere der ikke sant. Det er jo noen som har vært der i 20 år, så det er klart at og det er jo kanskje de man kommer mest i snakk med, for det er jo de som vet og kan og sånn.

En annen påvirkningsfaktor kan være at personer som bor i kort avstand til parsellen, er der oftere. Dette med tanke på at det er lettere å bare stikke innom en tur på vei hjem eller ut til andre ærender. I tillegg er det større sannsynlighet for at disse også treffer på hverandre i andre sammenhenger i nærmiljøet. Det å kjenne til naboer og andre personer i nabolaget kan bidra til en trygghetsfølelse, og sterkere tilknytning til området. Dette kan relateres til områdenes spesielle karakter som drabantbyer hvor det å ha bekjente i nabolaget kanskje oppleves som ekstra verdifullt (Elgvin et al. 2013). Flere uttrykker at de pleier å hilse på naboer, men at denne interaksjonen hovedsakelig kan kategoriseres under nivå to eller tre i kontaktskalaen. Når de møter personer fra parsellhagen, gis det inntrykk av at kontakten kan kategoriseres mer som nivå tre eller fire. Burak gir et eksempel på dette:

Ingvild: Du sa at du hadde møtt noen i parsellhagen som du bor i blokka med

Burak: mm

Ingvild: Har du fått litt bedre kjennskap til folk i nærmiljøet, nabolaget?

Burak: Nei, jeg har ikke mye. Som person er jeg veldig opptatt egentlig. Jeg jobber mye, og har ikke tid til å gå rundt å bli kjent med dem. Jeg har mine egne venner, og har blitt vant til det. Jeg vet ikke jeg har allerede dannet min..

Ingvild: Sirkel?

Burak: Nei, jeg liker ikke å være i sirkel

Ingvild: Nettverk?

Burak: Ja, nettverk da. Men for meg er det alltid hyggelig å møte mennesker, men det er ikke alltid jeg har tid. Det som er veldig hyggelig er når jeg ser for eksempel hun damen fra Marokko. Hvis hun går forbi på butikken eller noen annen plass sier jeg "hei, går det bra? Det var jeg som ødela hagen din!" Da snakker vi litt og, hun har ikke full kontroll over norsk språk heller, så hun sier "Det går bra, det går bra!".

Sitatet tyder på at de også kjenner igjen hverandre utenfor parsellhagen som kontekst.

Relasjonene er så sterke at det er naturlig å slå av en liten prat. Burak illustrerer at relasjonene likevel har tilknytning til parsellhagen, og at de er fornøyd med å ha hverandre litt på avstand. Man ønsker å opprettholde en viss form for privatliv, som følge av at man bor tett på mange forskjellige mennesker. Hvordan samtalene og kontakten utvikler seg varierer fra person til person og fra gang til gang. Ragnhild beskriver hvordan typiske samtaler og relasjoner arter seg:

Ingvild: Hvor godt føler du at du kjenner de som du prater med i hagen?

Ragnhild: Ja, sånn passe. Vi prater jo, jeg bare vet at den er gift og den har barn, og bor der og der. Det er ikke noe mer enn det. Det blir ikke noe sånn veldig sosialt. Du går ikke inn på personene og spør om hvordan de har det i ekteskapet for eksempel (ler).

Ingvild: Nei, du går ikke for å prate om private=

Ragnhild: Nei, jeg gjør ikke det. Det blir ikke det. Ikke noe annet enn om hvis de er ute og reiser, og de fleste jeg snakker med da, de kommer jo kanskje fra Tyrkia for eksempel, kommer fra forskjellige land.

Veldig få av informantene mine gir uttrykk for at de ønsker å utvide nære vennskapsnettverk gjennom parsellhagen. Dette bidrar til at relasjonene i parsellhagen ofte stagnerer på nivå tre eller fire. Dette tyder på at parsellhagene bærer et visst preg av den urbane rammen rundt, hvor man ikke har kapasitet til å involvere seg betydelig i et så stort antall personer som man omgås på de mange ulike arenaene i hverdagen. Parsellhagen blir bare en aktivitet blant mange i en hektisk og variert hverdag, noe som gjenspeiler bildet Wirth (2005) tegnet av urbane samfunn og relasjoner. Samtidig er sosialiteten sterkere enn de helt blaserte og likegyldige trekkene og overfladiske relasjonene som preger de klassiske skildringene av urbane innbyggere og samfunn (Simmel 1990, Tönnies 1990). At det ikke utvikles en svært intim atmosfære med veldig sterke sosiale bånd kan grunnes at parsellhagene tross alt tilhører en urban kontekst.

I den grad informantene beskriver andre i parsellhagen som venner er det som oftest personer med samme eller nærliggende etnisk bakgrunn som dem selv. Dette kan blant annet forklares gjennom likhetsprinsippet som henviser til at nære relasjoner lettere knyttes mellom personer med mange fellesnevner (McPherson et al. 2001). Kanskje er parsellhagen en arena for etniske minoriteter til å møte flere med samme etnisitet som dem selv. De har både interesse- og kulturelt fellesskap, og bor gjerne i nærheten av hverandre. Arash legger vekt på at hans venner i parsellhagen har ulike bakgrunner. Fra et norsk ståsted kan det se ut til at disse gruppene har flere kulturelle fellestrekk med hverandre, enn med det norske samfunnet.

Ingvild: Så de andre som du sier at du har blitt venn med, er de også fra Kurdistan?

Arash: Ja, flere fra Kurdistan, en fra Afghanistan, og fra Iran. Det er også forskjellige, men disse folkene som jeg kjenner fra før er kanskje de som ringer, hvis de mangler en person til å spille kort der.

Ingvild: De var dine venner før du begynte der?

Arash: Ja, faktisk er det også andre som jeg ikke kjente fra før, men vi har blitt gode venner.

Ingvild: Som du har utvikla et vennskap gjennom

Arash: Ja, gjennom andre, kanskje andre kjente, så de har skaffet parsell.

Parselldyrkere som beskriver seg som gode venner tilbringer mye tid sammen, og kan avtale felles måltider eller lignende i parsellhagen. På spørsmål om de også treffes utenom parsellhagekonteksten, kommer det fram at det er veldig begrenset. Parsellhagen er imidlertid ofte deres største fritidssyssel. De kommer til hagen med en forventning om å møte hverandre der, selv om det ikke nødvendigvis er direkte avtalt. Medlemmene i den gamle hagen på Stovner tilbringer mye mer tid i parsellen enn medlemmene i den nye. Informantene fra den gamle hagen legger mer vekt på det sosiale miljøet som motivasjon til å være i parsellhagen, enn hva som er tilfelle hos de andre informantene.

Ivar reflekterer over betydningen av det første møtet med parsellhagen, for hvilke relasjoner og atferdsmønstre de senere knytter til denne konteksten.

Ivar: Nei, det tror jeg også kan være litt sånn tilfeldig at hvis du kommer en dag hvor det er mye folk her. Du går rundt og blir presentert og hun er ny og han er ny og liksom går sammen med en fra styret. Da trur jeg det er lettere enn hvis du kommer opp på en regnværsdag som i dag, og det ikke er et menneske her ikke sant, også blir du vist, ja det er parsellen din. Når du da kommer tilbake igjen så begynner du liksom på parsellen din og. [...] Hvis du kommer opp her helt aleine og bare liksom blir vist rundt at her er redskapsbua og der er ditt og der er datt, så tror jeg det blir vanskeligere å inkludere seg, enn hvis det liksom er masse folk her, som på dugnader og sånn.

Det å bli introdusert for hagen på en dag det er folksomt, kan altså tenkes å være av betydning for senere interaksjon og relasjonsbygging. Likevel trekker informanten frem at sosialiseringsgraden er veldig individuelt betinget, og at deltakelse på felles arrangementer, som dugnader kan være like viktig.

6.2.1 Dugnadens innvirkning på relasjoner og samhold

Kristin: [...] Når man har en dugnad, da kommer jo mange og da gjør vi noe sammen. Det synes jeg er fint. Da hjelper liksom alle til og de fleste møter faktisk opp da, og til denne st. Hans festen vår, som liksom er de to store tingene.

Dugnadene fremheves som gode anledninger til å treffe og bli kjent med nye personer. For det første byr dugnadene på flere muligheter for samarbeid om konkrete arbeidsoppgaver på fellesområdene og småprat underveis. Samarbeidet reflekterer også en viss form for gjensidig avhengighet, ved at man får utrettet mye mer i hagen når alle hjelper til. Ut fra kontaktperspektivet kan slikt samarbeid tenkes å bidra til at man oppdager nye egenskaper og evner, og utvikle mer positive følelser mot den andre personen i møtet (Tropp & Pettigrew 2005). For det andre løsrives medlemmene mer fra parsellene under dugnaden, slik at man har

større sannsynlighet for å komme i kontakt med de som har parseller et stykke fra sin egen. Dette motvirker risikoen for eventuelle parallelle liv i konteksten, der man ikke oppnår interaksjon på tross av den fysiske nærheten mellom parselldyrkerne, slik det ble påvist i Tredoux og Dixons (2009) studie. Et tredje element er at dugnadene samler flere mennesker i hagen på et bestemt tidspunkt, og avsluttes gjerne med felles kaker eller annen mat. Dermed blir det en livlig og munter stemning, hvor medlemmene får positive opplevelser med hverandre. Stemningen, oppmøtet og varigheten på dugnadene er noe væravhengig, men alt i alt blir disse fremhevet som svært positive for å bygge samhold mellom medlemmene i begge parsellhagene. Ragnhild illustrerer de sosiale sidene og fellesskapet som preger disse anledningene:

Ragnhild: Når det er sånn, fellesområdet og vi har dugnad da, så prøver vi å gjøre alt vi kan for at det skal bli fint, og det i forkant av porten. At det er et fint syn når du kommer inn. Da også blir det jo veldig felles, for da har vi kaffe og kaker og alle sånne ting, så da blir det veldig..

Ingvild: Er det lettere å prate med dem da?

Ragnhild: Ja, det er mer, det er flere samlet da. Ellers når du kommer inn der er det kanskje en der og en der. Du løper jo ikke akkurat etter dem for å spørre hvordan det står til liksom. Men noen må du jo prate litt med for du går jo rundt og ser, og kikker litt hva de andre har og.

Begge hagene har to dugnader i året, mens Tveita i tillegg har kompostdugnader. Dermed begrenses slike anledninger, men sannsynligvis ville det vært avskrekkende for mange medlemmer å bli med i parsellhagelagene hvis dugnadspliktene var større. Flere av informantene på Tveita har kommentert at det alltid er et spenningsmoment om det kommer noen til kompostdugnadene. Ved mitt besøk på en kompostdugnad møtte det opp en håndfull medlemmer. Det var en anledning hvor jeg ble kjent med nye mennesker, som jeg ikke hadde truffet tidligere.

Det at ikke alle stiller opp eller bidrar like mye på dugnad kan være kilde til irritasjon og konflikt, men det kan ikke sies å være unikt for parsellhagekontekster. Dette skaper positive oppfatninger av de som stiller opp, men kan også føre til negative holdninger mot dem som ikke kommer. Dugnader bærer sterkt preg av norske tradisjoner og organisasjonsstruktur, som Ødegård (2010) viser at er en utfordring i mye etnisk mangfoldig foreningsliv. Det er veldig sterke, men subtile krav og forventninger til deltakelse. Prinsippene om frivillig oppmøte og svake sanksjoner for å la være kombinert med de sterke normative forventningene, kan være vanskelig å tolke for medlemmer som ikke er vant med slik organisasjonskultur.

På den annen side fikk jeg inntrykk av at det sosiale elementet ved dugnader blir verdsatt blant mange av de utenlandske medlemmene i parsellhagene. På Stovner er det brukt mye tid og ressurser på å organisere en felles, sosial grillfest i etterkant av dugnaden. Dette har også skapt diskusjoner rundt "snyltere" som bare kommer til festen, men som ikke bidrar i arbeidet. Dugnader er tydeligvis en tilvenningssak, med stort potensiale for å bli kjent, lære om hverandres kulturer, forventninger og foreningsvirksomhet i praksis. Erfaringene gir ny innsikt, og kan bidra til læring og konfliktløsning mellom medlemmene i parsellhagen. Dugnadene var temaet som engasjerte flest medlemmer under årsmøtet på Stovner. Det var interessant å observere de ulike personene tok del i denne diskusjonen, med forskjellige meninger uten at det utviklet seg til konflikt.

6.2.2 Vennskapspotensiale og kontakt på tvers av etniske tilhørigheter

Mye tyder på at det å utvikle relasjoner tvers av etnisitet er ekstra tidkrevende. Igjen aktualiseres likhetsprinsippet, med tanke på at man har flere ulikheter som må overkommes på tvers av etnisitet. Sannsynligvis er ikke denne fellesnevneren av interesse for dyrking sterk nok til å overkomme slike skiller, og man har ikke umiddelbart et grunnlag til å bli godt kjent. Ved mange og gjentagende møter kan det tenkes at man oppdager flere sider av hverandre, og finner flere ting man kan følge opp og snakke om ved neste anledning. Burak gir en antydning til at man er noe mer skeptisk overfor fremmede fra en annen gruppe, og at det må bygges opp grunnlag for interaksjon over tid. Dette er i så fall sterkt overensstemmende med kontakthypotesen.

Ingvild: hvor godt kjenner du de andre som er i parsellhagen?

Burak: Som jeg sa dette er mitt andre år. Jeg kjenner ikke så mange. Jeg tror det tar litt tid fordi hvis alle var kurdere kanskje jeg blir kjent med mange, men det er mange forskjellige land, mange forskjellige kulturer. Jeg må være litt forsiktig hvordan jeg skal gå å snakke med, det er vanskelig å bare gå der og si "hei, det er meg" og bare begynne å snakke. Først må jeg gå fram og tilbake. Vi må se hverandre kanskje, men dugnader hjelper. [...] Da har vi mer mulighet til å bli kjent med hverandre, men ellers kjenner jeg ikke mange. Egentlig som jeg sa; det er greit å ha kontakt med folk og snakke, men jeg føler ikke at jeg må bli kjent med alle heller.

Burak illustrerer at om interessen for å utvide kontaktnettverket ikke er av betydning for den enkelte parselldyrkeren svekkes insentivene for å kontakte nye mennesker. Med tanke på betydningen av tid og gjentatte møter kan stor gjennomstrømning blant parselldyrkerne være en barriere for å skape et godt samhold og nære relasjoner mellom dem. Da rekker de ikke å

bygge venns­kaps­re­la­sjoner før de skiftes ut. Gjennom­strømningen har blitt beskrevet som ekstra tydelig blant parsell­dyrkere med uten­landsk bakgrunn.

Kristin: Jeg må nok kanskje si at vi har hatt mange inn­vandrere da. Noen kan ha bodd her lenge, men de fleste som har vært der borte har nok ikke vært født her, men de varer ikke så veldig lenge. Jeg tror det har litt å si kanskje med at de reiser hjem også er de borte i åtte uker på sommeren ikke sant, og da er det jo ingen vits å ha en parsell, det blir for lang tid ikke sant. Dem setter i gang på våren og synes det er morsomt, vi har hatt noen tilfeller av det altså. Det er jo ikke alle som reiser hjem, men det er jo kanskje derfor at det ikke er så mange av dem allikevel da.

Forklaringen på at enkelte kun blir kortvarig i parsellhagen blir ofte regnet for å være at prosjektet krever mer arbeid og tidsbruk enn hva de kanskje hadde forventet seg. Kristin er blant dem som også ser en sammenheng mellom at flere av de utenlandske ofte reiser på lengre hjembesøk i løpet av sommeren, slik at de ikke rekker å følge opp parsellhagen på samme måte. Dette er interessant med tanke på at forskjellene er såpass store mellom de to hagene. Parselldyrkere med utenlandsk bakgrunn er de som tilbringer mest tid og har lengst historie på Stovner, i motsetning til Tveita, hvor situasjonen er omvendt. Mønsteret har sannsynligvis sammenheng med hvilke etniske grupper som har tilknytning til hagene, da mulighetene for å reise hjem på slike ferier varierer sterkt etter hvilket land man kommer fra. Nordmenn har også for vane å reise vekk om sommeren, men kanskje ikke for like lange perioder av gangen.

Hos Frode ser det ut til at interessen for å bli bedre kjent med personer med ulike bakgrunner er til stede, og at innvandrere gjerne blir sett på som en ressurs til ny kunnskap og erfaring. På grunn av manglende møter i parsellhagen har han likevel ikke lyktes i å utvikle nærmere bekjentskap.

Frode: Jeg er egentlig veldig åpen og sosial jeg altså. Jeg prøver liksom å være åpen for alle. For eksempel i fjor var det en familie fra Azerbaijan, og han snakker heller ikke så godt norsk, men veldig hyggelig fyr. Flink, og dyrker mye løk. Jeg ser liksom at han kommer fra en kultur hvor de bruker kjøkkenhagen mye, og han synes jeg det er veldig hyggelig å prate med. Jeg har ikke blitt så godt kjent med han for vi er der til forskjellige tider, men han virker veldig hyggelig. Av og til treffer jeg han nede på Tveita senter, og vi hilser og "hei". Det er ikke sånn nær greie, men han er jo også gift og har familie tror jeg.

6.3 Barrierer for kontakt på tvers av etnisitet

I forrige kapittel kom det frem at parsellhagene i større grad fremmer samarbeid og positiv interaksjon enn konkurranse mellom parselldyrkerne. Likevel er det andre faktorer som kan

fungere som barrierer for positiv samhandling mellom gruppene, og skape grunnlag for misforståelser og konflikter mellom dem. Disse kan tolkes som negative faktorer som begrenser potensialet for gode relasjoner og kontakteffekter (Pettigrew & Tropp 2005).

6.3.1 Språklige barrierer

Ivar: Språket har nok veldig mye å si, at du kan snakke med hverandre og forstå. Det har det vært diverse hendelser opp gjennom åra hvor folk har misforstått på grunn av språk. En har sagt noe som en annen har oppfattet feil, også har det blitt konflikter av det

Ingvild: mm, kan du gi et eksempel?

Ivar: Nei, ikke noe sånn konkret eksempel, men det har vært noen sånne små. Eller det var faktisk en som var med tidligere her. Da så det litt annerledes ut for da gikk det ikke an å gå nedover sånn. Han som hadde parsellen nedenfor ville ikke slippe han forbi. Han plasserte trillebår og redskaper for å hindre'n også hadde han sagt et eller annet. Han var jo sånn som jobbet med å folk til å gå sammen

Ingvild: miljøarbeid?

Ivar: ja, og han hadde jo masse utlendinger på jobben sin, men han ble beskyldt for å være rasist og ble kastet ut herfra. Det var fordi han ble forbanna

Ingvild: Han ble kastet ut?

Ivar: Ja, han var den første som ble kastet ut fra parsellhagen her. Det er jo lenge siden og det var jo rett og slett på grunn av misforståelser. Så ble han fargede trodd mer enn han andre.

Eksempelet over illustrerer både feiltolkninger av verbal bruk, og hvordan manglende kommunikasjonsmuligheter bygger opp til større konflikter mellom de aktuelle personene. De ulike parselldyrkernes faktiske holdninger til hverandres etniske grupper er uvisst. Konsekvensen er tilknyttet oppfatninger om legitim atferd og hva som ble den dominerende tolkningen av hendelsen.

Et kanskje mer omfattende problem relatert til språkbeherskelse er mulighetene for å bli kjent. At man kommuniserer dårlig med hverandre behøver ikke alltid lede til konflikt eller misforståelser, men det kan føre til at man velger å droppe kommunikasjonen. Man finner ut at det er for vanskelig å føre en meningsfylt samtale, og ender opp med å gå tilbake til mer overfladiske nikk- og hils interaksjon.

Ingvild: Føler du at du har blitt mer kjent med nye kulturer gjennom folk i parsellhagen?

Frode: Nja, kanskje hun koreanske dama. Jeg er ganske fasinert av hvor effektiv hun er, men det bygger kanskje opp under en sånn myte om at koreanere er veldig effektive [...] Det forbauser meg at hun er så flink, hun får så mye avling, og hun er så utrolig kunnskapsrik. Og jeg kan ikke lære noen ting fra henne, fordi vi klarer ikke å kommunisere på et, hun snakker så dårlig norsk. Men hvis det er vilje som skal til kunne jeg brukt masse tid og brukt tegnspråk og i det hele tatt så kunne jeg sikkert lært noe. Men der fikk jeg egentlig bare bekrefta at det er sånn kinesisk-

koreansk, den konfusianistiske innflytelsen, at den gjør noe med mentaliteten til folk.

Selv om interaksjonen begrenses viser Frode stadig fascinasjon over dyrkingsferdighetene til denne damen. Han gjør egne tolkninger av hennes kulturelle bakgrunn, og ser mønstre som i stor grad bekrefter hans stereotypier. Det illustrerer også at manglende muligheter til kommunikasjon gir mye større muligheter til personlige fortolkninger uten at den det gjelder har anledning til å komme med innspill.

På den andre side ser det ut til at parselldyrkerne har lettere for å kommunisere på tross av språkbarrierene, nettopp fordi de har noe konkret felles som de kan fokusere interaksjonen på. Man kan bruke elementer i hagen til å vise og beskrive hva man ønsker å fortelle eller spørre om, som en kompensasjon for manglende ordforråd. Inger fortalte en historie om hvordan en i hagen nesten helt uten verbalt språk hadde klart å hjelpe henne med bruken av jordfreser i parsellen hennes.

Inger: [...] du vet den parsellen min var håpløs altså, det så jo ut som en grastorv hele greia, også skulle jeg begynne. Det var flere som spurte om ikke jeg hadde noen mann som kunne være med her, også husker jeg da det var min tur til å ha den jordfresen. Da var det en mann og jeg aner jo ikke hva han heter, og han kommuniserte ikke verbalt i det hele tatt, men han bare insisterte på at jeg skulle vise han parsellen min også skulle han bli med dit og hjelpe meg. Det var jo litt uvant situasjon, men jeg takka nå ja. Og så tenkte jeg, "hva gjør jeg nå, han har jo hjulpet meg kjempemasse", så jeg ville på en måte gjerne påskjønne han. Jeg spurte om han ville ha betalt på noen måte "nei, nei, nei!" vet ikke jeg tok meg for å... det har jeg faktisk glemt. Jeg hadde lyst til å bare gi han noe for han hadde hjulpet meg, men det var det ikke snakk om. Det skulle'n absolutt ikke ha! Det er jo slik ja (ler) rar opplevelse da. Ikke for at det var så rart, det kunne nok skje mange steder, men det at vi ikke kunne, jeg opplevde at vi ikke kunne kommunisere, det var sånn enstavelsesord. Det er jo litt rart, uvant.

Begge de ovennevnte utdragene tyder på at de aktuelle personene har klart å gjøre et ganske sterkt inntrykk på mine informanter, på tross av store kommunikasjonsvansker. Kanskje sitter inntrykkene enda sterkere i, siden de kommer overraskende på dem. Ved at de ikke klarer å uttrykke seg verbalt søker de etter andre måter å vise interesse, hjelpsomhet eller takknemmelighet. Flere av parselldyrkerne jeg forsøkte å kontakte under feltarbeidet ga uttrykk for at de ønsket å kompensere for at de ikke hadde godt nok språk til å la seg intervju. Blant annet fikk jeg gjerne store bunter med grønnsaker fra parsellene deres i det jeg skulle gå videre. Jeg opplevde dette som tegn på stor gjestfrihet, og en måte de kunne vise seg fram fra sine gode sider. Inger kommenterer de videre utfordringene ved å drive en organisasjon med slike språklige barrierer:

Inger: Men det er klart at dette med språk er et problem, eller i hvert fall en utfordring. Ja, dette med at vi ikke forstår hverandre. Altså de kulturelle forskjellene er jo en ting, men også det rent språklige kan jo være utfordrende da. Vi må jo ha regler og at slik fungerer dette her. Sånn må vi gjøre det
Ingvild: mm, men det er vanskelig å formidle det kanskje?
Inger: ja, det er ikke nødvendigvis så lett, men det er jo ikke noe enestående for parsellhager. Sånn er det jo over alt, også der folk har akkurat samme kultur eller bakgrunn, så det tror jeg ikke er noe slik.

Gjennomgående i intervjuet er hun opptatt av å sette dette i et større perspektiv der hun anerkjenner at det ikke bare er språket som skaper utfordringer. Det legges vekt på at alle sammenhenger som krever samarbeid og tilpasning mellom individer kan oppleve utfordringer med å komme til enighet. Denne erkjennelsen går igjen hos flere av dem jeg har intervjuet. Informantene nedtoner det unike ved slike opplevelser, og søker etter flere forklaringer utover etniske ulikheter. Dette kan sees i lys av prosessene de kategoriserer, der man oppdager de større kompleksitetene i samfunnet, og rekategorisering hvor man ser at dette er utfordringer som kan ramme de fleste delene av samfunnet (Gaertner & Dovidio 2005). Sannsynligvis har jeg påvirket informantene til å være ekstra oppmerksom på aspekter som er relatert til etnisk mangfold, og at de derfor føler for å poengtere at dette ikke er spesielt for akkurat parsellhagene.

6.3.2 Kulturelle barrierer; ulike forventninger, forståelse og motivasjon

Ulike forventninger til bruk og formål ved parsellhagene kan relateres til kulturelle forskjeller. Vektlegging av privatliv versus sosiale sammenkomster for eksempel kan tenkes å være tilknyttet kulturelle tradisjoner. Norsk kultur kan sies å legge vekt på privatlivets fred, og betydningen av være i offentlig rom uten å blande seg inn i hverandres saker. Dette kom blant annet frem i hvordan nordmennene forholder seg til situasjoner der andre parselldyrkere har grillfester i hagen. Det blir oppfattet som et privat selskap, der de helst holder seg i bakgrunn. En annen ting som kan synliggjøre dette er tendensen til at flere parselldyrkere setter opp små stoler og bord på egne parseller.

Ingvild: Men går du hovedsakelig fordi du har noe du må gjøre, i parsellen
Ragnhild: Jaa.. Ikke bare det, jeg synes det er koselig å gå ned der og jeg altså. Også har jeg en stol der nede og ja, det er flere som har det da. Så tar jeg med meg kaffe og kjeks eller annet sånt. Å sette seg ned bare og se utover og slappe av synes jeg er nydelig.

Sannsynligvis oppfattes parsellen som estetisk finere omgivelser og mer privat enn fellesområdene, selv om parsellene ikke er gjerdet inn. Når noen sitter med en kopp inne på parsellen er det kanskje en større barriere for forbipasserende å ta kontakt, enn om de sitter på de store felles bordene. Balansegangen mellom privat og felles blir dermed ganske synlig i parsellhagene, og det kan se ut til at ulike etniske grupper har litt forskjellig opplevelse av disse grensene. Det at man setter opp bekvemme sittegrupper, kanskje med presenning over, viser på den andre side at man investerer mer i parsellhagen. Man ønsker å kunne sitte der over lengre tid, og ha et sted å søke tilflukt hvis været skulle bli dårlig. Slik sett kan det tenkes at de som har ordnet seg slik lettere danner nye bekjenskaper med hverandre. Det er viktig å påpeke at det er parselldyrkere med ulike etniske bakgrunner som har satt opp slike sittegrupper. Mitt inntrykk er imidlertid at dette i større grad er et sosialt element blant flere av minoritetsmedlemmene, og indre rekreasjon blant norske, selv om det helt klart finnes unntak. Dette kommer kanskje frem i Katarinas beskrivelse av bruken av private stoler:

Ingvild: Så dere deler litt på hva dere dyrker?

Katarina: Ja, og det er bra. Mannen min hjelper meg, han er opptatt med jobb, men det går bra, men de kan komme å hjelpe meg. Vi drikker te, sitter og koser oss. En annen venninne ga meg to stoler, jeg har bord og vi sitter og koser oss. Så andre mennesker jobber vi sitter og kikker

Andre kulturelle elementer som kan skape utfordringer for interaksjon og relasjonsbygging er kanskje forskjeller i humor og sannsynlighet for misforståelser. Det er ikke nødvendigvis store barrierer, men slik sitatet under illustrerer, kan det tenkes at det kreves en sterkere bevissthet rundt egen og andres atferd når man har ulike kulturelle bakgrunner. Omer poengterer at hans ønske er at alle skal kunne gå sammen, men at han merker forskjeller i hvor glatt det går. Han gir inntrykk av at på grunn av kulturelle forskjeller kreves det en større innsats og lengre tid for å skape det samme forholdet på tvers av etnisitet. Samtidig poengterer han at han ikke diskriminerer og har kontakt med alle han møter i parsellhagen.

Ingvild: Har du opplevd at språk og kulturforskjell gjør det vanskelig å komme i kontakt

Omer: Ja, det er veldig

Ingvild: Det er vanskelig?

Omer: Ja, det er vanskelig

Ingvild: Hva gjør du da?

Omer: (ler) Vi må leve med det. For eksempel hvis det er sånn kulturer, da må man bli kjent med hverandre lenge for å ta kontakt med de.

Ingvild: Mm, det tar lengre tid?

Omer: Ja

Ingvild: Har du mest kontakt med folk som har samme kultur som din egen?

Omer: Jeg har kontakt med alle som er der.

Ingvild: Synes du det er noen forskjell?

Omer: Det er forskjell, for eksempel, ja. Det er litt forskjell, men jeg tenker ikke på det.

Hvordan man reagerer på slike barrierer er sannsynligvis individuelt. Noen synes kanskje det er ekstra spennende og investerer tid og godvilje for å bli kjent, mens andre synes det er slitsomt og velger å begrense kontakten. Flere av parselldyrkerne har oppdaget betydningen av å bruke mye humor og selvironi for å krysse slike kulturelle barrierer.

Ingvild: Synes du det med kulturforskjeller, at det er vanskelig å forholde seg til?

Inger: Nei, jeg vil ikke si at jeg synes det er vanskelig for det er jo ingen som på en måte går over mine, det er ingen som utfordrer mine grenser for å si det sånn, men jeg merker det, jeg har tenkt på slik i styret, ja altså dette med kjønn ikke sant. Det er jo ganske, men jeg tenker at humor, humor er på en måte svaret. Hvis du greier å få til en humoristisk vri så kan du lære om hverandre på en ufarlig måte, tenker jeg

Ingvild: Ja, le litt av seg selv og hverandre og

Inger: Ja jeg har kommet til at det er en fin måte å tenke på, ikke fordi at, jeg tror ikke at, det er ingen som vil såre noen, men det at vi ikke vil såre noen kan også føre til at vi ikke tør å nærme oss det i det hele tatt da.

Sitatene illustrerer hvordan kulturelle forskjeller til en viss grad kan hemme og svekke interaksjonen mellom parselldyrkere med ulike etniske bakgrunner. På den andre side synliggjøres det at de fleste ønsker å ha like god kontakt med alle uavhengig av bakgrunn. Flere er bevisst på hva som virker bra eller dårlig for å skape god samhandling i møte med disse barrierene.

For å kunne få støtte og anerkjennelse fra kommunen som en frivillig fritidsforening eller organisasjon i sivilsamfunnet, er det en del formelle krav og retningslinjer. Blant annet gjelder dette at foreningen er basert på en demokratisk struktur med årsmøter, protokoller og styrevalg. Et annet krav er at organisasjonen ikke skal være rettet mot fortjeneste, slik at det blir et økonomisk foretak i konkurranse med andre som tilbyr slike varer eller tjenester på markedet (St. meld. nr. 39 2006-2007). Dette innebærer at produksjon for salg ikke er tillatt i parsellhagene, og kan være kilde til misforståelser og konflikt hos medlemmene.

Nytteaspektet ved å dyrke i parsellhagen er regnet som en motivasjonsfaktor hos flere av medlemmene. Det ser også ut til at dette er en sterkere motivasjon hos medlemmer med minoritetsbakgrunn enn blant de etnisk norske. I begge hagene har det vært hendelser hvor medlemmer med minoritetsbakgrunn har ønsket å bruke parsellhagen som en kilde til biinntekt.

Frode: Du har jo egentlig ikke lov å bruke parsellen kommersielt ikke sant, men hun dyrker jo ting som hun umulig kan spise selv. Og hun kommer jo stadig med

trillebag og henter, lager fine bunter med forskjellig typer salat og forskjellig. Antagelig leverer hun til en restaurant eller til butikken eller et eller annet, men jeg tenker herregud dama er pensjonist og sikkert minstepensjon og hun får seg litt inntekt av det, så hvorfor ikke. Så lenge hun holder parsellen sin så fin og i orden. Hun er der lenge før alle andre om våren og er den siste som slutter i parsellhagen på vinteren, også skal man begynne å kritisere henne for det. Så lenge det finnes flere av parsellantene som ikke gidder å komme i parsellhagen i det hele tatt så tenker jeg det blir for drøyt for meg. Hadde det vært sånn at alle var veldig flinke og, så kunne man kanskje begynne å diskutere om det var greit at hun brukte den som en sånn biinntekt da.

Hvordan de andre medlemmene oppfatter slik aktivitet har sammenheng med hvordan personen ellers oppfører seg i konteksten, og omfanget på overtredelsene. Det at noen dyrker for å selge har hos enkelte blir tolket til at de utnytter tilbudet til andre formål enn hva som egentlig er tilsiktet. Siden dette konfliktpotensialet også har en etnisk komponent kan det oppstå situasjoner der slike negative inntrykk forsterker negative holdninger til personer med minoritetsbakgrunn. Det trekkes linjer til blant annet utnyttelse av velferdsgoder og kan bidra til å stigmatisere enkelte grupper. At denne damen utnytter potensialet på parsellen i så stor grad ser på den annen side ut til å virke imponerende på Frode. Salg fra parsellen gir imidlertid grunnlag for advarsel og eventuelt oppsigelse fra parsellhagen. I lys av Ødegårds (2010) undersøkelser kan det tenkes at etniske nordmenn er bedre innforstått med hva man kan forvente av å være med i en parsellhageforening. Kommunikasjonsutfordringer kan i tillegg gjøre det vanskelig å formidle tilstrekkelig om tilbudet, slik at det samsvarer med den enkeltes målsetninger.

6.3.3 Nabokrangler og uenigheter

Begge parsellhagene har opplevd ulike konflikter mellom medlemmene i hagen. Mens noen av konfliktene i hagene kan sies å bunne i misforståelser og kommunikasjonsproblemer, kan nok de fleste rett og slett karakteriseres som typiske nabokonflikter:

Ingvild: Forventingene om at man hilser og prater og sånn. Er man sånn ellers også?

Ivar: Nei, det har jo vært litt sånn. Det ble faktisk tatt opp på et årsmøte at det var i gåseøyne hilseplikt. Det ble noen som da hadde litt sånn krig seg i mellom, det var små uvennskap, så ble det at du liksom overså dem. Også var det jo det sosiale aspektet med å ha parsellhage at vi liksom skulle være flinke til å prate med hverandre, og etter at de ble tatt opp så synes jeg det har blitt bedre sånn. Det er jo folk som var hund og katt her som faktisk nå drar og handler planter sammen, og deler på planter og. Vi har jo hatt folk som når den ene kom inn så gikk den andre ut og når den ene kom og så at den andre var her så snudde dem og gikk hjem igjen.

Ingvild: Det har vært ganske intenst..

Ivar: Ja, så jeg tror det med å være åpen og hilse og sånn, det tror jeg er viktig. Du føler deg jo mer velkommen et sted hvis du kommer inn også sier folk "hei, hvordan står det til", eller "morn", enn når du bare kommer inn og det ikke er en kjeft som sier noe og du bare..

Ingvild: Men hva er på en måte grunnlaget for uvennskap?

Ivar: Nei, det kan være alt mulig. Noen synes at naboen dyrker for høye vekster, eller at noen synes naboen vanner over på hans parsell og, så det er liksom alt mulig.

Ingvild: Ja, så det er sånn naboskapskrangel?

Ivar: Ja

Konfliktene handler om irritasjon og opplevelser av at naboen overskrider parsellen på en eller annen måte. Typiske nabokonflikter dreier seg også rundt holdninger om at naboen ikke stiller sin egen parsell tilfredsstillende. Det er et ønske om en parsellhageidyll, som oppleves å feile når det ikke ser fint ut over alt. Som diskutert i forrige kapittel, er dette i stor grad konflikter basert på individer og behøver ikke å ha noen tilknytning til etniske ulikheter. Konfliktene utløses og eskaleres av mindre irritasjonsmomenter i en hverdag der ulike mennesker må forholde seg til hverandre. Dette tyder på et miljø med litt sterkere sosial kontroll, enn hva som vanligvis kan forventes urbane miljøer (Wirth 2005). Neste sitat gir en god skildring av hvordan disse trekkene ved parsellhagen oppleves:

Ingvild: Er det noe du kunne tenke deg å tilføye? Har du noen kommentarer?

Frode: Nei, det er ikke noe annet enn det som jeg sa, at jeg opplever litt sånn at jeg trodde alle, når de driver med hage og planter og sånn er alle så snille og kjærlige og (ler) ikke sant. Men sånn er det ikke. Det er akkurat som ellers at det blir litt sånn klikker. Det er litt baksnakking og intriger og sånn. Det er ikke noe mer, men det er heller ikke noe mindre. Noen er greie og noen er mindre greie og, ja.

I lys av Sennet (1990) kan intriger og konflikter tolkes til at parselldyrkerne blir tvunget til å konfrontere hverandre, og åpne øynene for hverandres ulikheter og posisjoner. Frode poengterer at dette ikke er spesielt utpreget i parsellhagen. Tvert imot ser det ut til at han hadde en forventning om at dette skulle være spesielt fraværende i parsellhagekonteksten, men ble overrasket av at det er like vanlige elementer i en parsellhagene som på andre samfunnsarenaer. I dette tilfelle var det en positiv fordom som røyk, som følge av nye erfaringer. Ivar sitt utsagn illustrerte i tillegg hvordan slike konflikter kan løses gjennom kommunikasjon, der man diskuterer saken og blir enige om hva som er ønskelig atferd i parsellhagen.

Dersom konflikten vedvarer eller eskaleres kan det i lys av konfliktperspektivet tenkes å bidra til grupperinger, og forsterket mistenksomhet og negative holdninger mellom

gruppene. Med et slikt utgangspunkt kan man anta at sannsynlighetene for slike konflikter er sterkere dersom det er tydelige etniske grupperinger involvert, på grunnlag av at man er mindre solidariske på tvers av etnisitet. De eksemplene på konflikt som er kommet frem i mitt materiale tyder imidlertid på at partene har kommet godt ut av det og at det hovedsakelig har holdt seg på individnivå. Med bakgrunn i Sennets (1970) forståelse av konflikt kan disse formene for kommunikasjon og fredelig konfliktløsning bidra til økt innsikt og forståelse for hverandre. Dette styrker mulighetene for empati og innsikt i hverandres perspektiv, og kan relateres til mekanismene bak holdningsendringer i kontaktteorien (Pettigrew & Tropp 2008).

6.4 Parsellhagen som en flerkulturell møteplass

Det er to ting som er viktig å bemerke på tross av at det i liten grad kan sies å utvikle seg nære vennskapsrelasjoner mellom nordmenn og personer med etnisk minoritetsbakgrunn i parsellhagene. Det ene er at selv om relasjonene ikke når helt opp til de øverste nivåene oppstår personlig kontakt og interaksjon mellom dem i denne konteksten. Kontakten kan regnes for å overgå hva flere av informantene ellers opplever i hverdagen. Personer med ulike etniske bakgrunner ser nye sider av hverandre tilknyttet en fritidskontekst. Slik Schnell og Benjamini (2005) belyste er kanskje fritiden mer etnisk segregert enn for eksempel arbeidslivet, som er den arenaen flest informanter nevner at de ellers har kontakt med ulike etniske grupper. Sitatet under illustrerer parsellhagens betydning for Ragnhilds kontakt med etnisk mangfold i hverdagen:

Ingvild: Har du noe særlig kontakt med innvandrere på andre

Ragnhild: Ellers mener du?

Ingvild: ja

Ragnhild: nei, jeg har ikke det

Ingvild: Det er lettere å få kontakt med dem i parsellhagen?

Ragnhild: Ja, fordi at der blir du kjent med dem. Også de som bor rundt her. Du stopper liksom ikke opp og prater med dem da. Det blir bare ikke slik. Da må det være noen som, ja du kan treffe, hente post eller et eller annet som skjer sånn at vi snakker om borettslaget og det som skjer rundt. Men nei, det blir mest med de i parsellhagen. Du får mer kontakt med dem.

Den andre tingen må bemerkes er at det er enkelte eksempler på vennskapsrelasjoner i parsellhagene mellom parselldyrkere med ulike etniske minoritetsbakgrunner. Parsellhagene representerer et etnisk mangfold, der det er relevant å fokusere på relasjoner mellom flere grupper enn bare mellom etniske nordmenn og etniske minoriteter. Som Burak poengterer kan det være like store fordommer og gnisninger mellom de ulike minoritetsgruppene:

Ingvild: Så det at man har felles, en del felles religion og andre felles identitetstrekk da?

Burak: Ja, men når man tenker ok nå er parsellhagen der, mange forskjellige kulturer, også nordmenn. Jeg kan alltid se ting fellesskap at de hilser hverandre, griller sammen. Det er stor mulighet da, men jeg tenker at å sammenligne utledning med utlending og utlendinger og nordmenn, så det er lettere for utlendinger å møte nye, men også andre ting vi må huske, det er at de fleste av dem kommer fra Midtøsten og Midtøsten er krigsområde, når man tenker at det er konflikt mellom kurdere og tyrkere og det er konflikt i Irak mellom sjia og sunni, sånne religioner. Jeg tror sånne ting også, det har stor betydning. Hvis jeg er kurder eller tyrker, hvis jeg har opplevd negativt i mitt hjemland, spesielt det er kurdere som opplever mest negative ting. Jeg tror ikke jeg vil vise stor interesse når tyrkere sier "hei tyrker jeg er kurder" og mange ting det er stor rolle egentlig, så det er små, små ting, men jeg tror det kan ha stor betydning. Det ligger i underbevisstheten.

Sitatet illustrerer for det første at utlendinger kanskje har litt lettere for å bli kjent med hverandre. Det kan tenkes at man som nykommende er mer kontaktsøkende, eller at de kanskje har en del felles kulturelle koder på tross av at de er fra ulike land. For det andre belyser informanten betydningen av å overkomme de små barrierene som utgjør forskjellene dem imellom.

I neste utdrag viser Anne en svært bevisst holdning rundt parsellhagenes rolle i nærmiljøet:

Ingvild: Hvilken betydning har parsellhagen for din tilknytning og trivsel i nærmiljøet?

Anne: Jeg synes det er veldig deilig å ha et sted å gå til. Jeg synes også at det er en viktig møteplass. Jeg blir kjent med folk som jeg aldri hadde snakket med før, og for mamma også. Jeg tror for dem som er der at det gir på en måte sånn, de snakker mer med meg og med mamma, og gjerne også med flere andre nordmenn. Det blir en mer sånn inkluderende greie, at det skal være en møteplass da. Det er en port der, men det er for at folk ikke skal kunne gå inn og ta ting, men det skal være åpent for at folk kan komme inn der og stille spørsmål og kanskje vil de ha en parsell til neste år. Kanskje noen kan dele en parsell. Det skal være en møteplass for nærmiljøet da.

Parsellhagen oppfattes som et samlingspunkt i nærmiljøet i seg selv, og som en arena hvor personer med ulike bakgrunner skal kunne møtes og blir synliggjort. Mangfoldet av etniske grupper blir trukket frem som særlig relevant, der man kan bli kjent med personer fra ulike bakgrunner og aldersgrupper. Dette kan relateres til drabantbykonteksten rundt parsellhagene, hvor det å skape gode nærmiljøer og møteplasser regnes som ekstra viktig (Elgvin et al. 2013). Ønsket om å komme i kontakt med nordmenn og andre etniske grupper er til stede

blant flere av de utenlandske parselldyrkerne. De er interessert i å lære om samfunnet, språket og bli kjent med nye mennesker.

Ingvild: Hvordan synes du det er å komme i kontakt med nordmenn i parsellhagen?

Arash: Det er noen få. Vi ønsker at det blir flere nordmenn for å bli mere variasjon og, men jeg tror det blir flere i år, jeg er ikke helt sikker

Ingvild: Nei

Arash: Det var et par tror jeg så de var inne for å plukke sånn, men jeg vet ikke kanskje det blir flere. Det blir hyggelig hvis det kommer flere

Ingvild: Ja, har du hatt kontakt med de nordmennene?

Arash: Ja, vi prater sammen, men ikke så mye, et par ganger som jeg har sett dem. kanskje tre-fire ganger, fordi jeg er ikke alltid der. Kanskje de kommer når jeg er ikke der.

Denne interessen for kulturell variasjon finner jeg igjen hos mange av de norske parselldyrkerne, som er positive til å bli kjent med et større etnisk mangfold. Samtidig ser det ut til at flere av dem er tilfreds med mer sekundære relasjoner:

Kristin: Men jeg har nok ikke så mye kulturell omgang som jeg kanskje tenker at man skulle hatt. Samtidig så har jeg etter hvert tenkt at de er, man har sine venner ikke sant. Det er jo ikke det at noen ikke kan få lov å bli venner med oss, men man har liksom nok med det man har ofte, og det tror jeg de også tenker og føler.

Det er større individuelle forskjeller i sosialiseringsbehovet og motivasjonene for å utvide sosiale nettverk, enn hva som kan sies på generelt grunnlag mellom de ulike gruppene.

I begge parsellhagene er det flere som benytter seg av muligheten til å ta måltidene ut i hagen. Her er det både eksempler på at medlemmer i parsellhagen samler seg om et felles måltid, og middager der parselldyrkerne hovedsakelig samler familie og venner utenfra.

Ingvild: Dere spiser middag i hagen?

Aisha: Ja, i hagen under det taket

Ingvild: På fellesområdet?

Aisha: Ja

Ingvild: Med hvem da? (...) med familien?

Aisha: Med dattera mi, ja av og til inviterer jeg naboen under. Sier fra hvis de har lyst til å smake

Ingvild: Ja hvis det er noen andre der?

Aisha: Ja

Ingvild: Du lager mye om gangen da eller?

Aisha: Ja, lager stort sett mye

Et fellestrekk ved disse måltidene kan se ut til å være gjestfriheten blant de som står for maten. Forbipasserende og andre i parsellhagen blir gjerne invitert til å smake på maten og

være med på festen. Dette kan tolkes som en fin måte for disse parselldyrkerne å vise fram elementer fra sin kultur og mattradisjoner, i tillegg til å komme i kontakt med andre i hagen på en hyggelig måte. Flere av de norske informantene poengterer at selv om de ikke bruker hagen så mye til grillfester og slikt selv, er de veldig positive til at parsellhagen kan brukes på denne måten.

På Stovner er kanskje denne bruksmåten mest utpreget. Parselldyrkere fortalte ivrig om at de samler seg og koker te, på tradisjonelt vis eller samles rundt måltidene på kvelden hvis det er fint vær. En av dem forklarte at noen ganger har de med egen mat til sine familier, og spiser hver for seg, så samles de til te og kanskje kortspill utover kvelden. På grunn av blant annet forskjellige religioner har de ofte ulik matkultur og tradisjoner for hva de kan spise eller ikke. Problemer med dette unngås ved at man spiser hver sin mat. Likevel ser det ut til at grønnsaker og urter fra parsellhagene blir flittig brukt og byttet mellom dem under måltidene:

Arash: Altså jeg har aldri dyrka grønnsaker før, men ja. Det er veldig hyggelig fordi du har det sosiale samtidig at du gjør på noe. Når du ser på tingene som vokser og noen ganger du tar hjem og spiser. Det er fint også når du lager for eksempel de griller eller noe sånn. Folk plukker fra hagene så spiser sammen med maten, det blir som grønnsakstilbehør. Hvis vi ikke har en type andre bare sier værsgod du kan bare ta her.

Slike observasjoner viser at parselldyrkerne samles på tvers av både religion og kultur. Flere viser selv fascinasjon over at de kan gå så godt overens, og unngå konflikter når de har så turbulent historie og bakgrunn i forhold til hverandre. Hvem som blir med på slike aktiviteter ser ut til å avhenge av individuell interesse. Flere av parselldyrkerne i den nye hagen beveger seg over til den gamle utover ettermiddagen for å være sosiale etter arbeidet på parsellen. Det å kunne dele mat og grønnsaker er sannsynlig å bidra til positive følelser til hverandre. Man synes både det er hyggelig å kunne gi og vise frem det man har dyrket, og det er hyggelig å være den som tar imot. Med et kontaktteoretisk utgangspunkt er slike positive følelser og assosiasjoner til personer fra andre etniske grupper sentralt for sterke og vedvarende holdningsendringer (Pettigrew & Tropp 2008).

6.5 Oppsummering

I dette kapittelet har det kommet fram at det oppstår kontakt og relasjoner på tvers av etniske grupper i parsellhagene. Relasjonene kan sies å nå et mer personlig og høyere nivå enn rent

flyktig og overfladisk kontakt. Som oftest kan de plasseres under nivå tre eller fire på kontaktskalaen. Faktorer som har vist seg å ha innvirkning på relasjonene og samhandling i parsellhagene er blant annet tidsbruk, språklige begrensinger, dugnader og individuelle forventninger og motivasjonsfaktorer for å dyrke parsell. At relasjonene sjeldent når helt opp til det øverste nivået er blant annet forklart gjennom urban teori, som tilsier at den urbane konteksten rundt parsellhagene i mindre grad legger til rette for nære relasjoner. Det kan tenkes at potensialet for positive holdningsendringer begrenses noe, siden nære vennskapsrelasjoner regnes for å ha sterkest betydning. Med en anerkjennelse av likhetsprinsippet for vennskapsrelasjoner har jeg funnet at relasjonene stiger høyere på kontaktskalaen mellom personer med nærliggende etnisk tilhørighet.

7 Rom for individualitet, fellesskap og integrasjon

Dette kapittelet drøfter hvordan miljøet og kontaktformene i parsellhagene kan tolkes i lys av det teoretiske rammeverket, og hvilke implikasjoner dette gir for integrering og holdninger mellom personer i et etnisk mangfoldig miljø. Diskusjonen knyttes til det tredje forskningsspørsmålet: *Hvordan kan kontakten og relasjonene i parsellhagene påvirke holdninger og toleranse overfor ulike etniske grupper i samfunnet?*

Diskusjonen knyttes spesielt opp til de sentrale mekanismene og prosessene bak positive holdningsendringer i kontaktteorien.

7.1 Oppfatninger av mangfold og seleksjonsfaktorer i parsellhagene

Forrige kapittel viste at parsellhagene tiltrekker seg et etnisk mangfold blant medlemmene, og at det oppstår personlig interaksjon og samhandling mellom dem. Dette er i tråd med funn fra tidligere studier av parsellhager i andre land, der hagenes samlende effekt understrekes (Müller 2007, Teig et al. 2009). Det er et naturlig etnisk mangfold, som følge av faktisk bruk av tilbudet, noe som bør verdsettes med tanke på erkjennelsene om at mangfoldig bruk er vanskelig å planlegge i områdestrategitein (Fainstein 2005). Parsellhagene kan dermed oppfattes som arenaer preget av geografisk integrasjon mellom etniske grupper, som på et overordnet nivå er segregert i ulike deler av byen. Hagene står også i kontrast til teoriene om parallelle liv (Tredoux & Dixon 2009), ved at kontakten mellom de ulike gruppene kommer høyere opp på kontaktskalaen.

7.1.1 Oppfatninger om mangfoldet i parsellhagen

Ettersom den etniske sammensetningen i parsellhagene ikke samsvarer med befolkningen i bydelene som helhet, er det aktuelt å undersøke parselldyrkernes egne oppfatninger av mangfoldet i denne konteksten i forhold til andre kontekster. At parsellhagene representerer et mangfold av grupper gjør at opplevelsen av de ulike gruppene blir annerledes enn om det bare var to grupper til stede. Et kontaktperspektiv på betydningen av personlige relasjoner og erfaringer med et slikt etnisk mangfold, for holdninger og integrering, kan dermed tenkes å være vel så sentralt som et fokus på kontakt mellom kun to grupper.

Inger: Det er jo en annen ting da at jeg tenker at nå i år skal jeg prøve å lære litt om, for jeg vet jo ikke noe om hvor dem kommer fra og slik det har jeg jo ikke peiling på.. Jeg har forstått at det er en god del kurdere, men det har sikkert du mer greie på. Hvorfor er det ingen pakistanere der for eksempel? Her er det jo så mange, så det er.

Ingvild: Mm, i området at det representerer ikke helt befolkningen

Inger: Nei, nei det gjør det slettes ikke. Og jeg har inntrykk av, at om de kjenner hverandre fra før eller om de har blitt kjent der det vet jeg jo ikke. Mange av dem prater jo sammen på sine språk da. Jeg skjønner at dem kan prate flere språk, mange av dem.

Inger gir inntrykk av at hun opplever sammensetningen i parsellhagen på Stovner som avvikende fra resten av samfunnet. På Tveita har styret påpekt at innvandrerandelen i parsellhagen er noe lavere enn det som preger bydelen som helhet. Likevel har de lagt merke til variasjonene i parsellhagen, spesielt i forhold til aldersgrupper og etnisitet. Det er ikke sånn at alle minoritetene er fra samme land, men de har mange ulike etniske bakgrunner. Selv om det kanskje er like mange forskjellige landbakgrunner blant medlemmene på Stovner, kan det tenkes at flere har en oppfatning av mindre variasjon fordi den kurdisk gruppe oppfattes som dominerende i konteksten. Dette har sammenheng med at det er en større hage med mange flere medlemmer. Med en forståelse av ulike dimensjoner for etnisk segregasjon innebærer dette at eksponeringen for denne gruppen øker selv om antallet ulike etniske grupper kan være like stort (Massey & Denton 1988). Det kan tenkes at innvirkning på holdninger mot enkelte grupper i parsellhagene er sterkere hvis de oppleves som en distinkt gruppe (Gaertner & Dovidio 2005).

7.1.2 Seleksjonsfaktorer i parsellhagene

Egen-seleksjon handler om hvem som deltar i parsellhagene og om de kan forventes å ha bestemte holdninger til ulike etniske grupper. Det er flere mulige faktorer som kan påvirke seleksjonen blant parselldyrkerne, som for eksempel bosted, interesser, sosial status og etnisk tilhørighet. Dette kan tenkes å ha innvirkning på holdninger ovenfor andre etniske grupper (Bay et al. 2007). En seleksjonsfaktor blant parselldyrkerne kan relateres til segregeringstendensene som er påvist i Oslo (Blom 2012). De fleste informantene virker relativt fortrolige med å bevege seg i kulturelt mangfoldige områder, og uttrykker holdninger som vektlegger betydningen av å kunne omgås på en fredelig og respektfull måte. Slike holdninger samsvarer med vektleggingen av toleranse for ulikhet i urban teori (Bannister & Kearns 2013) og eksponeringseffekten i kontaktperspektivet (Havekes et al. 2011). Dette kan tenkes å være påvirket av det etniske mangfoldet i områdene rundt parsellhagene. Ikke alle i

parsellhagen er bosatt i de respektive delbydelene. En parselldyrker fortalte for eksempel at familien bor i sentrum, men har fått parsellhage på Stovner for der var det ikke venteliste. Derimot har jeg ikke funnet noen eksempler på parselldyrkere i disse hagene bosatt i Oslo vest hvor det er mindre etnisk mangfold.

I mine observasjoner og intervjuer har jeg ikke oppdaget svært negative holdninger rettet mot bestemte grupper. En mulig seleksjonsfaktor kan være at de mest fordomsfulle og skeptiske personene vil unngå å bosette seg i disse delene av byen. I så tilfelle ville de kanskje unngå å oppsøke arenaer, som parsellhagene, hvor sannsynligheten for kontakt med personer fra andre etniske grupper er stor (Pettigrew 1998). En slik seleksjon behøver ikke bety at kontakten i parsellhagene er uten innvirkning på deltakerne. Selv om frykten og skepsisen ikke er veldig sterk er det sannsynlig at flere av parselldyrkerne har hatt lite personlig og dypere kontakt med de ulike etniske gruppene i parsellhagen. Det er også tegn til at flere av informantene har et mer resignert forhold til det å bo og oppholde seg i flerkulturelle områder, som også svarer til det teoretiske bildet av urbane innbyggere.

Frode: I den blokka jeg bor, så bor det jo mange forskjellige nasjonaliteter, men vi har jo samme distanserte forhold på en måte til alle. Du hilser og prater i gangen [...] men det har noe med at når du bor så tett så vil du ikke så mye kontakt da. Men faktum så er det vel sånn at du liksom holder deg med egentlig, det er nesten stygt og litt rart å si det. Ikke fordi du vil det, men jeg går mye på en kafe på Grønland [...] og det er midt i innvandrergrya liksom, masse forskjellige nasjonaliteter, men rundt det bordet jeg bruker så er det liksom [...] det blir i utgangspunktet veldig mange nordmenn altså som sitter sammen.

Utdraget tyder på en tendens til parallelle liv og holdninger i retning av toleranse og likegyldighet til hvem som er rundt. Dermed er det ikke sikkert at parselldyrkerne er spesielt positive til det etniske mangfoldet, men at de rett og slett har lært seg å leve med det. De fleste gir uttrykk for en bevisst holdning om å ikke generalisere for mye, og at det alltid finnes unntak fra stereotypen. Inger gir et godt eksempel på typiske utsagn rundt dette:

Ingvild: Er det noen kulturelle eller etniske grupper du har litt bedre inntrykk av en andre, som du synes det er lettere å forholde deg til?

Inger: Det kan jeg vel ikke akkurat si. Jeg tror at det er jo, jeg får si som bestefar sa at det er jo mennesket det kommer an på. Det kan jeg absolutt ikke si altså, det er ikke slik at, nei jeg tenker ikke så mye over hvor folk er fra heller.

Dette er tydelige tegn på prosessene som i kontaktteori kalles individualisering og dekategoriisering, og vil bli diskutert nærmere. Det at mange uttrykker en slik holdning kan også tolkes som resultat av Hawthorne-effekten, og en bevissthet rundt hva som er de

dominerende normene for aksepterte holdninger. Så lenge dette gjenspeiler atferden rettet mot de ulike gruppene i konteksten kan det antas at mer negative holdninger ikke er veldig sterke.

En annen mulig seleksjonsfaktor dreier seg om interessen for dyrkingsaktiviteter, og om dette kan henge sammen med andre holdninger. En slik seleksjonsfaktor virker mindre sannsynlig, men med utgangspunkt i tidligere forskning på fritidsaktiviteter er det en sannsynlighet for sammenheng mellom etnisk tilhørighet og interesse for aktiviteten (Gentin 2011). I tillegg er det sannsynlig at medlemmer blir introdusert for parsellhagene gjennom etniske nettverk. Dette kan være noe av forklaringen på at flere store etniske minoritetsgrupper er fraværende i parsellhagene.

7.2 Er de sentrale mekanismene bak holdningsendringer til stede?

7.2.1 Økt kunnskap om de etniske gruppene i konteksten

Denne mekanismen går ut fra at økt kunnskap og erfaring om de etniske gruppen vil bidra til å avkrefte fordommer mot gruppen (Pettigrew & Tropp 2008). De færreste av informantene svarer bekreftende på spørsmål som går direkte på økt kulturell forståelse gjennom bekjentskapene i parsellhagen. De bekrefter at de har hatt kontakt med personer i parsellhagen med annen etnisk bakgrunn, men ser ikke ut til å oppleve denne kontakten som dyp nok til at de har kommet inn på samtaletemaer knyttet til kultur eller etnisitet.

Ingvild: Har du blitt bedre kjent med noen av de andre kulturene som er i hagen?

Kristin: Nei, jeg har nok ikke det

Ingvild: Har du noe særlig inntrykk av deres kultur?

Kristin: Nei, ikke sånn, jeg vet jo litt når jeg hører hvor de kommer fra og sånn så kan jeg jo vite litt, men jeg vet ikke noe om kulturen til de personene som er der sånn personlig da hvis du skjønner hva jeg mener, det gjør jeg egentlig ikke.

Dette er et av flere eksempler på at mange sier at de hadde noe, men begrenset kunnskap om de andres kulturelle bakgrunn i forkant. De uttrykker ingen bevisst opplevelse av at bekjentskapene i parsellhagen har utvidet eller endret denne kunnskapen på noen måte. Det kan tenkes at de fordommene man har mot etniske minoriteter er noe utydelige. Man har en underliggende skepsis mot disse personene, på grunn av at det er noe fremmed, uten at man klarer å sette fingeren på akkurat hva man forventer seg av atferd hos dem. Gjennom personlige møter kan man dermed bli overrasket av deres personlige egenskaper, uten å helt

kunne forklare hva som er overraskende. Sitatet under gir et eksempel på dette, fra en informant som dyrker parsell sammen med moren sin:

Anne: Det synes jeg er veldig hyggelig for at jeg har jo venner fra hele verden fra min oppvekst, med afrikanere, tyrkere, indere og alt mulig rart liksom. Men de som er i parsellen er gjerne foreldregenerasjonen deres igjen, som jeg ikke kjenner fra før av, og som jeg ikke vet hvordan på en måte fungerer i samfunnet og hva slags utfordringer de har. Mamma og hennes generasjon, de kjenner svært få innvandrere, bortsett fra at de liksom hilser på naboene og sånne ting, så for henne er det, selv om hun aldri har vært liksom noe sånn uttalt rasist, men at hun.. Du får en naturlig skepsis når du ikke kjenner noen.

Ingvild: Mm

Anne: Jeg tror det er naturlig, "Jøss de er jo hyggelige!" "Ja de er jo folk" (ler). Jeg tror det har vært veldig bra for henne. Altså litt sånn antirasistisk arbeid eller hva skal du kalle det, inkluderende for henne også som ikke kjenner. Altså ikke den som hadde noe imot folk, men som bare ikke kjente noen. Hun har ikke hatt mulighet til å bli kjent med noen sånn på samme måten som det vi gjør, som er yngre og vokser opp med innvandrere blant oss da.

Hun trekker frem forskjellene på å vokse opp i etnisk mangfoldige miljøer, i forhold til eldre generasjoner som merker endringene i befolkningen fra deres barndom i mye større grad. Det viser også at man kanskje ikke har så mange arenaer for å møte ulike etniske grupper når man blir eldre, der parsellhagene kan ha en viktig rolle. Dermed kan det tenkes at selv om mange ikke uttrykker bevissthet rundt egen kulturell forståelse og kunnskap om de etniske gruppene, er denne mekanismen til en viss grad til stede gjennom mer ubevisst kognitiv innsikt.

Observasjoner av ulike etniske minoriteter i parsellhagen blir gjerne tolket som at de ønsker å integrere seg og ta del i det norske samfunnet, slik Ragnhild antyder:

Ragnhild: Jeg husker også en gang. Det var en som skulle hjelpe meg med å spa opp parsellen min og han var asylsøker. Han kjente en annen som hadde parsell

Ingvild: Ja

Ragnhild: Så sier jeg til han at hvorfor kan du ikke hjelpe han mente jeg, som er asylsøker å få noe å gjøre her i landet? Og han sa liksom, nei han hadde ikke noe med det å gjøre og sånne ting. Men han var jo så flink til å spa opp, så han synes jeg så synd på. Han fikk jo selvfølgelig noen kroner av meg, men jeg vet ikke hvor det er blitt av han. Han kunne ikke norsk og ikke engelsk, så det var jo helt problematisk.

Slike opplevelser kan tenkes å virke avkreftende på fordommer om innvandrere som passive og lite interessert i å tilpasse seg norske forhold. Informanten legger mer av forklaringen på norske forhold som ikke gir asylsøkeren mulighet til å arbeide. Dermed kan dette også være et eksempel på den tredje mekanismen, med økt empati og forståelse for den andres situasjon.

Arash uttrykker at parsellhagen gir dem mulighet til å bli bedre kjent med norsk samfunn og kultur:

Ingvild: Tror du at parsellhagen kan være en arena for å lære norsk språk?

Arash: Noen prater der fordi de ikke har felles morsmål så på den måten ja. Så det går ikke bare på norsk språk. Du får også mye kunnskap om ting i Norge via hverandre, når de lur på ting eller, de spør sikkert en som har peiling på dette så, det blir, ja

Ingvild: Mm, praktiske spørsmål

Arash: Praktisk, ja

Her kan de utveksle erfaringer med å tilpasse seg det norske samfunnet, i tillegg til at de kan bruke norske parselldyrkere til å spørre om ting. Det kan være alt fra norske navn og uttrykk til håndtering av praktiske problemstillinger i hverdagen. Spesielt for eldre medlemmer uten arbeid, kan parsellhagen være en viktig arena for tilegnelse av slik kunnskap og erfaringer. De får mer personlige erfaringer og inntrykk, som kan tenkes å påvirke holdninger og eventuelle fordommer rettet mot disse gruppene. Det at de utenlandske informantene viser interesse for å ta del i det norske samfunnet og forstå norske forhold, kan dermed ha positive holdningseffekter begge veier. Dette oppfattes positivt av de norske parselldyrkerne, i tillegg til at de utenlandske får økt innsikt og erfaring i norsk kultur og samfunn.

7.2.2 Redusert angst for kontakt med ulike grupper

Tilvenning og positive erfaringer fra kontakt med de ulike gruppene regnes for å redusere følelser av angst og utrygghet i møtet med personer fra disse gruppene (Tropp & Pettigrew 2005). Oppfatningen av mangfold og gruppestørrelse henger sammen med eksponeringen for de ulike gruppene, og har stor betydning for potensielle kontakteffekter. Opplevelsen av størrelsen på de ulike etniske gruppene kan sies å avhenge av hvilken gruppe man selv tilhører. Man legger mer merke til det som skiller seg ut fra en selv. Dette tolkes ut fra eksponeringseffekter, som viste at størrelsen på den andre gruppen påvirker den følelsesmessige reaksjonen og oppfatningene av dem (Havekes et al. 2011). Følelsesmessige reaksjoner påvirkes også av hvor dominerende og synlige de ulike individene og gruppene er i konteksten. Sannsynligvis er det individuelle forskjeller i hvem som legges merke til, avhengig av hvem man har rundt seg og hvilke holdninger og erfaringer man har i bakgrunn. Eksemplene under viser hvordan en norsk og en utenlandsk parselldyrker fra samme hage opplever den etniske sammensetningen i parsellhagen:

Ingvild: hvordan opplever du å være i miljøer med stort mangfold, eller mange innvandrere?

Ragnhild: jeg synes det virker greit jeg, jeg blir bare så paff av at det er så mange

Ingvild: ja

Ragnhild: at det ikke er flere norske som er der. Det synes jeg er merkelig, men det har vel antagelig litt mer med interesse for dette her da.

Ingvild: har du blitt bedre kjent med andre kulturer, andre folkegrupper i parsellhagen

Aisha: Det er ikke så mange som sagt, som er utenlandske der. Egentlig.

Ingvild: nei

Aisha: En fra Filipinene også er det han fra Azerbaijan.

Ingvild: mm

Aisha: Vet ikke om jeg (?) ellers er det nordmenn

Ragnhild er overrasket over at det ikke er flere nordmenn i hagen, mens Aisha påpeker det motsatte. Aisha ser ut til å oppleve nordmennene som en dominerende gruppe og virker ikke til å legge merke til de andre minoritetspersonene i like stor grad. Hvilke grupper som oppleves som dominerende kan også tenkes å variere fra tid til annen. Her kan man spørre seg hvor stor andel av utlendinger som må til for at Ragnhild ville føle seg mer utrygg i konteksten. Videre i intervjuet er det mye som tyder på at fordi parsellhagen muliggjør at man blir kjent med de ulike personene i hagen, føler hun seg tryggere på at dette er hyggelige mennesker:

Ingvild: men synes du at de skiller seg ut, de som du møter i parsellhagen i forhold til den gruppen som de på en måte er en del av?

Ragnhild: ja, det kan du godt si, for jeg blir så godt kjent med de som er i parsellen.

Ingvild: ja

Ragnhild: .. så snakker de jo norsk, og dem har vært her en del år og er integrert i landet vårt. Jo jeg synes det er, men det er vel fordi at du kan prate med disse menneskene da. Du kommer mer inn på dem, og de vil gjerne snakke.

Informanten kan tolkes som et godt eksempel på at relasjonsbygging og personlig kontakt med personer fra de andre gruppene påvirker hennes oppfatninger og trygghetsfølelse i slike kontekster. Det at mange fremhever tryggheten i parsellhagen viser at kjennskap bidrar til at de andre oppleves som trygge personer å omgås. Arash uttrykker dette slik:

Ingvild: hvor godt føler du at du kjenner dem?

Arash: ja, jeg kjenner dem godt. Føler meg veldig trygg der, så det er gode folk.

Med et kontaktperspektiv kan relasjonene og bekjentskapene tilknyttet parsellhagen tenkes å bidra til at denne trygghetsfølelsen generaliseres til andre miljøer, som er preget av

tilsvarende etnisk mangfold (Pettigrew 1998). For enkelte kan det også se ut til at tilstedeværelsen av flere fra samme etniske gruppe som en selv bidrar til å styrke den umiddelbare trygghetsfølelsen i konteksten.

Burak: jeg visste ikke hvordan jorda er i Oslo, derfor jeg måtte gå til naboen. Siden jeg fant ut at han er kurder, følte jeg meg mer trygg for å snakke med han.

Sannsynligvis er terskelen for å inngå kontakt med personer av samme etnisitet lavere og føles mer naturlig. Her kan det også tenkes å være en indirekte kontakteffekt, ved at man ser andre fra egen gruppe oppholde seg i parsellhagen. Observasjoner av at konteksten er trygg for dem kan føre til en oppfatning av at den også er trygg for en selv (Pettigrew et al. 2011). I begge parsellhagene er det i tillegg flere eksempler på parforhold mellom personer med ulik etnisk bakgrunn. Dette er både par mellom to minoritetspersoner med ulike bakgrunner og mellom en etnisk norsk og en med minoritetsbakgrunn, men det er ikke relasjoner som er utviklet i denne konteksten. Disse innslagene kan tenkes å ha en indirekte kontakteffekt blant andre medlemmer i parsellhagene, som observerer hvordan nære relasjoner på tvers av etnisitet er en mulighet. Dette kan antas å redusere usikkerhet i senere møter med personer fra de aktuelle gruppene.

Anne gir et nyttig bilde av hvordan den kurdiske gruppen oppleves å sette sitt preg på parsellhagen. Dette kan tenkes å påvirke medlemmenes inntrykk av dem som en distinkt gruppe og kanskje skape et tydeligere bilde av noen kulturelle trekk:

Ingvild: Kan du fortelle om noe positivt eller negativt, ved at det er så stort kulturelt mangfold i parsellhagen?

Anne: Em, det negative, em ja det er jo på godt og vondt, altså veldig mange ting er jo både positivt og negativt, men det at kurderne er så tette. Det gjør at det kanskje kan bli litt vanskeligere å komme inn på dem. Hvis man ikke er veldig god på å ta kontakt da, så tror jeg at man kanskje kan føle at de er en veldig lukka gruppe, selv om de kanskje ikke er det. Men du kan føle at de er det, og at de verner veldig om seg og sitt.

Flere av de kurdiske informantene på sin side påpeker at det er veldig få nordmenn i parsellhagen og at de ønsker kontakt med flere. Det har også vist seg at det sterke samholdet i denne gruppen er sammensatt av personer fra flere ulike land, men hovedsakelig fra Midtøsten der flere har kurdisk etnisitet. Parselldyrkere med tilknytning til dette sosiale fellesskapet vektlegger at det er mange forskjellige religioner, språk og kulturer i denne gjengen, og at det varierer hvem som er med fra dag til dag. For nordmenn oppfattes de

kanskje lettere som en enhetlig gruppe ettersom de snakker på et annet felles språk enn norsk og har mye kontakt med hverandre i konteksten.

Ingvild: Hvilket språk snakker dere på når dere er der?

Arash: Det er kurdisk, persisk det meste, og norsk med de tyrkere som ikke snakker kurdisk der.

Ingvild: Mm.

Arash: Ja, så det er flere som kan tre-fire språk, så det går fint. Norsk, kurdisk, persisk, ja.

Det å kjenne andre i nærmiljøet kan ha betydning for trygghetsfølelsen i nabolaget som helhet. De løse relasjonene av bekjente som man kan hilse på, kan med bakgrunn i Jacobs (1961) teorier tenkes å bidra til at flere øyne følger med. Parsellhagene tolkes som et element som bidrar til at det blir liv og røre i nabolaget. Det er flere eksempler på parselldyrkere som forteller at de ofte kikker utover parsellhagen fra vinduet eller balkongen for å se hvordan det ser ut, eller om det er noe liv der. Som nevnt tidligere beskrives både det sosiale aspektet og de grønne omgivelsene som sentrale for parsellhagenes attraktivitet. Folk trekkes ut til parsellhagene og skaper en tiltrekkende og trygg atmosfære.

7.2.3 Større empati og forståelse for hverandres posisjoner og perspektiv

Mekanismen om større empati og forståelse antas å være svært påvirket av kvaliteten på relasjonene (Pettigrew & Tropp 2008). Empati og evne til å se andres perspektiv er avhengig av en viss forståelse for den andres situasjon. Tidligere kom jeg inn på betydningen av små konflikter og gnisninger i parsellhagen for mulighetene til økt innsikt i de andres perspektiv. Det at diskusjonene og samtalene i parsellhagen både bevisst og ubevisst holdes på et mer dagligdags og trivielt nivå, kan tenkes å bidra til at denne mekanismen begrenses. Blant annet har det ofte blitt poengtert at medlemmene ikke snakker om politikk i parsellhagen:

Ingvild: Men om hjemlandet prater dere om?

Arash: Ja, om reiser og, alt mulig, [...] Det er ikke sånne alvorlige saker eller sånn, men bare om (?)

Ingvild: Hyggelige ting?

Arash: Ja. Ikke så mye sånn det politiske,

Ingvild: Store viktige, alvorlige?

Arash: Mm, mere for å slappe av.

Politiske diskusjoner kan øke potensialet for konflikter, men det kan også tenkes å øke innsikt og kunnskap om hverandres bakgrunn, utfordringer og posisjon i samfunnet. Slike temaer ser ut til å oppfattes som svært personlig, alvorlige og ofte med negativt innhold. Flere av

parselldyrkerne med tilknytning til det sosiale fellesskapet i den gamle hagen på Stovner, har uttrykt direkte at politiske temaer bare skaper dårlig stemning, blant annet på grunn av de turbulente forholdene i flere av hjemlandene. Kanskje brukes parsellhagen som et fristed fra nettopp slike politiske bekymringer. Det at man unngår enkelte temaer, som egentlig betyr mye for dem bidrar til å opprettholde distanse i relasjonene. Det begrenser også mulighetene til å øke innsikt og empati for andres etniske gruppe. Dyrkingsaktiviteten kan tolkes som et uskyldig og lite støtende samtaletema som oppleves ufarlig å snakke om, på linje med småprat om været.

Mye tyder på at ettersom relasjonene på tvers av etnisitet i parsellhagene i liten grad når opp til de øverste kontaktnivåene, blir mekanismen for positive holdningsendringer svakere. Likevel kom jeg tidligere inn på hendelser som kan tyde på at denne mekanismen til en viss grad er til stede. Slik Dixon et al. (2005) diskuterer kan det tenkes at man utvikler en måte å forholde seg til disse gruppene på som er basert på respekt for ulikhetene, selv om man ikke knytter vennskap på tvers av etniske tilhørighet. Informanten under viser innsikt i betydningen parsellhagen kan ha for de thailandske medlemmene i parsellhagen, selv om han ikke opplever å ha noe særlig kontakt eller kjennskap til dem personlig:

Ingvild: Jeg teker på når du prater med nordmenn i forhold til utlendinger her. Er det noe forskjell i temaet da?

Ivar: Ja, jeg holdt på å si at det blir jo sånn at du prater mindre om dagligdagse ting. Hvis dem spør om noe eller at du sier noe, men jeg synes liksom at dem holder seg litt mer for seg selv i sine grupper, enn det vi andre gjør. Det kan være språket og.

Ingvild: Er det hovedsakelig de thailandske som er en gruppe?

Ivar: ja, nå er det vel mest thailandske av de som er utlendinger her, så dem blir liksom en sånn klikk. De prater sitt språk da, og det er veldig koselig for dem. For du kan si at de treffer sine likesinnede for å si det sånn, og kan prate sitt eget språk og, de har jo sine kulturer og dyrker ting på sine måter i forhold til hva vi er vant til og.

Utdraget viser at Ivar reflekterer rundt, og kan sette seg inn i betydningen av parsellhagen for personer fra de ulike etniske gruppene. Denne anerkjennelsen av kulturelle forskjeller og respekten for de andres ønsker og gleder er relevant for integreringsprosesser. Sitatet over er også interessant i forhold temaet jeg diskuterte over om oppfatninger av hvilke grupper som setter sitt preg på konteksten.

7.3 Potensialet for generalisering av kontakteffekter

7.3.1 Fokus på aktivitet framfor person

Det er ikke tegn til særlig stor interesse for hvem man forholder seg til, eller aspekter ved individenes liv og bakgrunn utenom parsellhage-konteksten. Den første prosessen bak generalisering av holdningsendringer ble kalt de kategorisering (Gaertner & Dovidio 2005), og kan sammenlignes med individualiseringstendenser. Parselldyrkerne fokuserer interaksjonen hovedsakelig på det som er grunnen til at de er akkurat der; nemlig dyrkingen. Fokuset er kan knyttes til de tidligere funnene av at relasjonene som oftest ikke når helt opp på kontaktskalaen og har noe sekundær karakter. Individualisering og sekundære, kontekst-spesifikke relasjoner ble regnet som kjennetegn ved urbane innbyggere (Simmel 1990, Wirth 2005). Som blant annet Gaertner og Dovidio (2005) påpekte kan en slik de kategorisering fra gruppetilhørigheter være en utfordring med tanke på generalisering av oppfatninger om en etnisk gruppe på generelt grunnlag. Utdraget fra Katarina illustrerer at interessen for å lære mye om de andre personene er begrenset:

Ingvild: Har det noe å si alder for eksempel, kjønn eller språk for hvem du har lett for å komme i kontakt med?

(...)

Ingvild: Utdanning?

Katarina: Nei, nei, jeg spør ikke om det

Ingvild: Du spør ikke om jobb eller?

Katarina: Nei, jeg spør ikke. Jeg kan ikke bare si "hva gjør du?". Hvis jeg bare prater da jeg kan si "å, hva gjør du?".

Ingvild: Ja, hva driver du med eller?

Katarina: Ja, men egentlig jeg snakker om parsellhagen.

Ingvild: Ja, det er det som er viktig?

[...]

Katarina: Ja, egentlig tenker jeg på hva de dyrker.

Ingvild: Mm, du er mer interessert i det.

Katarina: Ja, på grunn av at det er felles, kanskje jeg kan gjøre det også neste år

Dette manglende fokuset på person betyr imidlertid ikke at samtalerne i seg selv er ubetydelige for henne. Katarina beskriver seg selv som en veldig sosial og utadvendt person som ofte prater med personer som viser interesse for det. Anne gir nok et eksempel på fokuset i samhandlingen:

Ingvild: Jeg tenkte på det med samtaler, når du prater med folk. Kan du beskrive fremgangen, hvordan man begynner, i hvilke situasjoner oppstår en samtale på en måte?

Anne: Ofte føler jeg at jeg står i hagen, også kommer folk bort og lurar på hva jeg dyrker, eller hva gjør du nå, hva har du her? Eller at jeg går bort til folk og spør om

det samme, egentlig fordi det er det som er fellesskapet, som alle er der for. Veldig lett å spørre om det. Det er ikke så viktig hvordan det går liksom, det er mer sånn; "Hva dyrker du nå? Går det bra med grønnsakene dine?" Om du har vondt i ryggen spiller ikke noen rolle. Men så begynner man jo. I noen tilfeller så snakker man jo mer sammen, men det er jo ikke alle som er interessert eller som har tid eller, det merker man jo fort. Det er jo noen man vet mer om enn andre. Mens andre igjen så er det jo sånn at "jaja, nå skal vi koke te, kom og sett deg sammen med oss" så får du prøve. De har med seg forskjellig mat, og du blir invitert på mat og, "smak på sånn her. Her har du noen sånne frø. De her er kjempegode!" Så det er liksom den felles plattformen man kanskje bruker mest.

På tross av at temaet dreier seg rundt dyrking og aktivitetene i parsellhagen, viser utdraget at det er rom for visse former for kulturell utveksling, og sterkere relasjonsbygging. De ulike gruppene har en arena hvor de kan vise fram ting fra sine hjemland, og det arter seg som et tema å prate om. Slik kan parsellhagefokuset bidra til å synliggjøre ulike gruppetilhørigheter og etniske særtrekk, og tolkes som en antydning til differensieringsprosess (Gaertner & Dovidio 2005). Det markeres at man har ulike bakgrunner, selv om dette ikke er fokuset for samhandlingen i seg selv.

7.3.2 Fokus på individ over gruppe

Den andre prosessen mot generalisering av holdningsendringer var altså differensiering. I parsellhagene ser det ut til at etnisitet og kultur i liten grad blir anerkjent som relevante aspekter i relasjonene mellom parselldyrkerne. I hovedsak kan vi regne med at mekanismene i parsellhagen holder seg innen den første prosessen mot generalisering. Dette forstås som et viktig første skritt for videre integreringsprosesser og for at de senere generaliseringsprosessene kan oppstå (Pettigrew 1998). Medlemmene forholder seg til hverandre i større grad som uavhengige individer enn som tilhørende bestemte grupper. Dermed er det risiko for at personer i parsellhagen kan oppleves som avvik fra sin gruppe, og at positive erfaringer ikke generaliseres til hele gruppen (Gaertner & Dovidio).

Det neste sitatet illustrerer hvordan Inger ønsker å forholde seg til et etnisk mangfold. Hun unngår å la etnisitet bli et element i fokus. For henne oppfattes det som viktigst at de kan gå overens på en respektfull måte uten å støte hverandre, noe som i stor grad samstemmer med Dixon et al. (2005) sine syn på god integrasjon. Kanskje oppfattes det også som potensielt støtende hvis man velger å påpeke de kulturelle eller religiøse ulikhetene i interaksjonen, siden dette ikke anses som relevant i konteksten.

Ingvild: Dette med språk og kultur, har det noe å si for hvem du har lettest for å prate med, hvis du tenker på de ulike gruppene, du hadde ikke helt oversikt over de ulike gruppene i hagen

Inger: Ja, nei jeg tenker for eksempel aldri over om folk er for eksempel kristne eller muslimer, men jeg er jo opptatt av å ikke støte noen på noen måte da. Jeg syns, for det er jo det som er vanskelig med at vi vet så lite om hverandre, men jeg tenker ikke på sånt.

Ingvild: Føler du at du har blitt mer kjent med deres kultur eller bakgrunn?

Inger: Nei, det kan jeg egentlig ikke si

Ingvild: Hadde du noe inntrykk av kurdere før du møtte dem, de i hagen, hadde du noe kjennskap til kurdere før?

Inger: Nei, ikke noe mer enn slik fra nyhetsbildet at, ja at du vet at de er en folkegruppe som ikke har det så lett da, at de er spredt i flere land, og at de til dels er behandlet dårlig. Men jeg kan ikke si at jeg vet, jeg har aldri studert det mer inngående.

Ingvild: Du har heller ikke fått noe mer inntrykk av deres kultur eller væremåte?

Inger: Nei, nei det har jeg ikke, det har på en måte aldri tatt til å prate om, men jeg tenker meg jo at, ja at dette er en mulighet da til å lære litt mer etter hvert, men da må du jo etablere, bygge en grunnmur først

At Inger anerkjenner at medlemmer i parsellhagen tilhører andre grupper enn seg selv antyder en viss form for opprettholdelse av etniske kategorier og gruppeidentiteter. Informantene har i stor grad lagt vekt på likebehandling, rettferdighet og respekt som sentrale målsetninger for dem selv og for samspillet i parsellhagen. De erkjenner at det er sentrale etniske og individuelle forskjeller mellom dem, hvor slike verdier blir viktige. Opprettholdelse av gruppeidentiteter ble regnet som avgjørende for generalisering av holdningsendringer, og for å knytte positive særtrekk til en etnisk gruppe (Gaertner & Dovidio).

Verdiene som ble nevnt overfor tolkes som tegn på tilpasning til et flerkulturelt samfunn, som følge av individuelle erfaringer med å omgås etnisk mangfold. Burak påpeker at grunnleggende verdier også kan knyttes til etniske tilhørigheter og være et grunnlag for fordommer:

Ingvild: Er det noen du synes det er lettere å samarbeide med eller omgås da?

Burak: Ja, det er lettere for meg, de som har respekt inni seg og de som har normer.

Det som bestemmer våre liv og hvordan vi skal leve, det er våre verdier i livet.

Verdier kan være frihet, kjærlighet, penger, familie, vennskap, fin bil, bra hage (ler) sant, så alle ting er verdier i livet. (...) så det er sånne ting som danner menneskenes personlighet. Hvis jeg skal omgås menneskene sånn, det er veldig viktig for meg at de har nesten samme verdier som meg. For eksempel hvis jeg går til parsellhagen og ser, ok en person fra Afghanistan for eksempel, han er muslim og respekterer mest muslimer og bryr seg ikke om andre, da har jeg ikke noe felles med han, jeg kan ikke sitte med han.

Utdraget viser til at informanten ser an den andres holdninger og atferd før han velger å involvere seg med dem. Det tyder på at han kanskje har en sterkere iboende skepsis mot noen

kulturelle grupper enn andre, og at de han møter på enten kan oppleves som typiske eller avvikende fra hans oppfatninger av den gruppen. Med et kontaktteoretisk perspektiv kan det tenkes at dersom han møter mange som avkrefter fordommene hans vil han gradvis få en mer positiv oppfatning av denne gruppen (Pettigry & Tropp 2008). Dersom atferden bekrefter stereotypen vil han opprettholde sin negative fordom, og unngå videre kontakt med personen. Mye tyder på at informanten har hatt en del opplevelser og erfaringer som bygger opp under hans negative forventninger. Imidlertid viser han god kjennskap til denne gruppen i forhold til mange andre og en erkjennelse av at det finnes unntak. Dette er tegn på at de kategoriseringene er sterke, og at han opplever muslimer med felles verdier som han selv som avvik fra den større gruppen.

Fokuset på dyrkingsaktivitetene over individ, som jeg diskuterte overfor gjør på den annen side at parselldyrkerne legger merke til ulike praksiser i parsellene og kobler dette opp mot individuelle og etniske forskjeller:

Ingvild: Kan du fortelle litt mer om hvordan du opplever å komme i kontakt med folk fra andre land og kultur enn ditt eget, både nordmenn og andre?

Arash: Ja, så det kom noen nordmenn som plukker der og prater en del om forskjellige typer grønnsaker og kanskje norske typer som jordbær. Hvordan man kan dyrke her og få kjennskap til norsk forhold, så vi har tatt slike saker og snakker om ja, så men andre for eksempel fra Tyrkia de dyrker særlig disse bønner som blir veldig store, så vi ikke dyrker dette. Så folk fra forskjellige steder har tendens å dyrke forskjellige ting som er mest kjent med og du går til dem og sier "hva er dette og hvordan dyrker du dette" og ja prater med dem.

Slik kan fokuset på aktivitet tenkes å synliggjøre gruppetilhørigheter, og bidra til å opprettholde kulturelle praksiser og identitet. Dette svarer til Augustina og Beilins (2012) funn i deres studie av parsellhager i Australia. Utvekslingen av retter og grønnsaker fra hjemlandet kan bidra til å synliggjøre forskjeller mellom de etniske gruppene, og kan tolkes som et tegn på begynnende differensieringsprosesser. Medlemmene legger merke til forskjeller på gruppenivå, og gir antydninger til at differensieringsprosessen i noen grad er til stede. Sitatet under gir et annet eksempel på hvordan ulike typer sosial atferd i parsellhagekonteksten kobles til kulturelle ulikheter:

Ingvild: Kan du si noen positive eller negative ting ved at det er så stort kulturelt mangfold?

Ragnhild: ... Jeg synes det er positivt at det er så, kulturelt jeg, for å si det

Ingvild: Mm

Ragnhild: De har vel kanskje en mer sånn ydmyk måte å være på, være hyggelige på eller hva jeg skulle si? Det er ikke det at nordmenn er jo hyggelige dem og, men de er kanskje mer, de liker det sosiale å prate med folk og, vi har de, vi er litt stive.

Ingvild: Ja

Ragnhild: Men når du kommer inn i en parsell er det, de er mer ydmyke, mer sosiale enn oss, så der har vi litt å lære tror jeg. Men så er det derfor vi er sammen, i parsellen så kommer vi så mange sammen at vi blir ydmyke vi og. Faktisk, men det har jeg ikke reflektert så veldig mye over. Jeg bare syns, som jeg sier innvandrere de er positive og snille folk. I hvert fall det jeg har sett der da.

Her gir Ragnhild et eksempel på positive inntrykk av de ulike kulturene i parsellhagen, og viser tegn til å generalisere dette som typiske kjennetegn ved de andre kulturene, til forskjell fra hennes egen kultur.

7.3.3 Oppdages likheter og fellestrekk?

Ingvild: Vil du si at det er et fellesskap i parsellhagen

Inger: Ja det vil jeg si, det er liksom, ja vi er felles mot de ekle sneglene og vi er, hvis det liksom er noe som skal ikke si truer oss, men ja jeg tenker at ja, vi er et fellesskap, i forhold til kommunen for eksempel. Ja det vil jeg si

Ingvild: Det dere har til felles, hva er det?

Inger: Det er at vi har parsell, ja det er rett og slett at vi har parsell, så enkelt som det, det er jo ikke noe annet som.. at vi skal ha..

Ingvild: Tror du at det er noen andre fellestrekk mellom de som har interessen for å få parsell?

Inger: Ja, jeg har jo sagt at jeg tror, jeg tror uten at jeg vet det da at mange av dem har bakgrunn fra dyrking, også kanskje litt sånn matauktanke da. Nei, jeg tror ikke at det er noe annet, at vi har noe annet til felles nei.

For at den siste generaliseringsprosessen, de kategorisering, skal oppstå regnes fellesskapsfølelsen som svært sentral med tanke på å skape et nytt grunnlag for felles identitet og kategoriseringsramme (Gaertner & Dovidio 2005). Som Inger synliggjør har de fleste trukket frem den felles interessen for dyrking og jord som bindeleddet mellom medlemmene i parsellene. Inger gir også et eksempel på at denne fellesinteressen kan tolkes som et tegn på andre fellestrekk mellom dem, selv om man er forskjellige på mange andre områder. Dermed kan den felles interessen for dyrking føre til at parselldyrkerne til en viss grad identifiserer seg med hverandre og får større sympati for den andres gruppe. Spørsmålet blir om identiteten som parselldyrker kan være sterkt nok til at rekategorisering kan finne sted?

Det er lite som tyder på at identiteten som parselldyrker strekker seg mye ut over parsellhagekonteksten, og at de dermed føler en sterk tilknytning til hverandre på grunnlag av dette fellesskapet. Derimot er det ingen tvil om at det er et visst fellesskap i parsellhagene, der hagen setter en ny og overordnet ramme rundt alle medlemmene når de befinner seg i denne konteksten. Til en viss grad kan det tolkes som tegn på rekategorisering i gruppeforståelsene. Det at man oppdager fellesnevner og i økende grad kan identifisere seg med hverandre hever

potensialet for positive følelser og empati for de andre personene. Dermed styrkes mulighetene for holdningsendringer i den affektive dimensjonen (Tropp & Pettigrew 2005).

På den annen side er det få som sier at de oppdager nye likheter eller fellesnevner mellom dem, selv om flere hevder at samtalenes innhold kan bevege seg utover parsellhagerelaterte temaer:

Ingvild: Har du fått noen nye venner gjennom parsellhagen?

Ivar: Nei, det vil jeg ikke si. Eller jeg har jo fått folk som jeg omgås med her, som jeg prater med litt rundt omkring, men ikke noe venner sånn som jeg omgås på fritida for å si det sånn.

Ingvild: Nei, hva tror du er grunnen til det?

Ivar: Nei, det vet jeg ikke. Det er vel bare sånn det er.

Ingvild: Jeg tenkte på det du sa om at dere er så forskjellige. Kanskje de man har venner utenfra, de har man mere til felles med?

Ivar: Sannsynligvis, for her har du parsellen og det du dyrker og den interessen der da, som vi deler, men ellers så er vi forskjellige på alle mulige måter. Det er vanskelig å trekke noen rød tråd. Det er sikkert folk her som har blitt omgangsvenner på grunn av parsellen, men jeg har ikke, eller vi har jo noen som vi omgås. Som vi kan sitte å prate med utenfor parsellen og sånn.

I utdraget over la jeg frem min egen tolkning av sammenhengen mellom individuelle fellestrekk og vennskap direkte for informanten, og søkte bekreftelse eller avkreftelse på det. Dette kan bidra til at informanten i større grad bekrefter mine antagelser, fordi det høres logisk ut i hans ører akkurat da. Likevel synliggjøres hans videre refleksjoner rundt temaet. Sannsynligvis oppfatter ikke Ivar denne felles interessen eller andre felles opplevelser som betydelige nok til å overgå de store forskjellene mellom dem. Sitatet styrker antagelser fra likhetsprinsippet (McPherson et al. 2001) og at denne likhetsfaktoren ikke er grunnleggende nok for utvikling av nære relasjoner.

7.3.4 Sosialt fellesskap og individuell frihet

Det er to noe motstridende faktorer som kjennetegner det sosiale miljøet i parsellhagene på hver sin måte. På den ene siden er fellesskapet synlig med tanke på at det er et avgrenset område med en felles aktivitet som medlemmene har en definert tilknytning til. Det er parsellhagen som binder dem sammen og synliggjør deres felles mål og interesse for dyrking og hagestell. Samtidig er fellesskapet noe begrenset av den store individuelle friheten og ulikhetene mellom parselldyrkerne. Dette belyser Kristin godt:

Ingvild: Føler du at det er et fellesskap i hagen?

Kristin: ja, det gjør jeg, ja jeg føler et slags fellesskap, men ikke noe sånn veldig stort. Dette er dette. Jeg føler jo at det er vårt da fordi at vi er mange som eier det på en måte, men jeg føler ikke noen sånn sterk identitet i det, det gjør jeg ikke. Selv om jeg har vært der lenge så gjør jeg ikke det. Nei, ikke så sterkt, men litt kanskje, det er sånn, det er denne parsellen, det er hyggelig og folk gjør antageligvis så godt de kan (ler) tenker jeg. Fordi noen ganger kan du undre ikke sant, hvorfor har man det hvis man ikke har mer interesse. Det ser man jo da de blir borte etterhvert for de hadde ikke, det var kanskje mere arbeid enn de trodde ikke sant. Det var kanskje litt annerledes enn de trodde. Kanskje traff de ikke noen som de på en måte kunne ha fellesskap med, kanskje det var det de ønsket men traff det ikke. For man kan jo ikke vite helt hele tiden.

Dette tror jeg er et viktig element ved parsellhagene. Det er et felles prosjekt, som samtidig opprettholder stor grad av individualitet. Som jeg belyste gjennom Castells (2006) forskning er det en forskjell på hageforeninger som legger opp til at hele hagen er et felles prosjekt, og foreninger som disse to casene er eksempler på, der man hovedsakelig får tildelt et mindre jordstykke som man har individuell råderett over. Disse to organiseringsformene kan tenkes å ha ulik innvirkning på hva slags relasjoner og fellesskapsfølelse som oppstår i konteksten. Putnams (2001) forståelse av "bridging" og "bonding" relasjoner i sosiale nettverk er spesielt relevant i denne sammenhengen. Dersom hagene organiseres som et felles prosjekt vil det kreves større grad av enighet, samarbeid og felles motivasjon og interesse for prosjektet, enn det den individualiserte organiseringen tilrettelegger for. Parsellhagene legger til rette for stor individuell frihet og bidrar dermed til å skape et større mangfold basert på ulike interesser og motivasjonsfaktorer. Dette mangfoldet og den individuelle friheten bygger opp til løsere "bridging" relasjoner og svakere bånd mellom medlemmene. Et felles hageprosjekt legger rette for en mer homogen gruppe og kan tenkes å bygge mer "bonding" relasjoner med sterke bånd, på bekostning av mangfold. Putnam poengterte på kan svakere "bridging" relasjoner kan skape tillitt på tvers av gruppene i mer mangfoldige samfunn.

Ivar reflekterer over erfaringer med at større mangfold kan bidra til å svekke samholdet i parsellhagene:

Ivar: Nei, jeg holdt på å si, sammenlignet nå i forhold til oppstarten så er det mye mindre sosialt. Selv om vi nå har fått denne uteplassen her og at det er flere folk som bruker det. De sitter faktisk her og griller på søndagen og sånn, som er veldig koselig da. Selv om jeg ikke har benyttet meg av det selv (ler). Men sånn sett så er det jo lagt opp til å være veldig sosialt, men før så var det liksom mere folk som holdt på på parsellene sine, var her og det var mer sånn at folk prata. Kunne sitte en time og prate ved parsellene sine og sånn uten og, uten egentlig å gjøre annet enn å komme bort og slå ihjel litt tid her.

Ingvild: Ja, hva tror du er grunnen til at det har endret seg?

Ivar: Nei jeg holdt på å si, ikke noe sånn gærent sagt, men det begynner jo å bli flere utlendinger, flere nasjonaliteter og det blir jo litt mer sånn grupperinger. De

snakker ikke så mye, litt sånn språk, og de holder seg mere for seg selv, og det har det blitt mer av de siste åra.

Kanskje parsellhagen fungerer som en arena for kulturell utfoldelse og kontakt med nye personer med samme etniske tilhørighet som en selv, og kan knyttes til "bonding" relasjoner. For det andre belyser sitatet hvordan det økende mangfoldet brukes som en forklaringsfaktor på endringene i det sosiale fellesskapet. Ut fra de andre observasjonene i parsellhagene er det sannsynlig å snakke om en kombinasjon av "bonding" og "bridging" relasjoner i parsellhagen, og at de førstnevnte stiger høyere på kontaktskalaen.

I intervjuet med Kristin kommer det frem at omgangen med ulike etniske grupper er noe begrenset fordi interaksjonen ofte oppleves som unaturlig.

Ingvild: Tror du det er lettere å komme i prat med innvandrere i parsellhagen enn i andre settinger?

Kristin: Ja, ja det tror jeg, for det må jo være en setting for at du skal komme i prat med dem ikke sant. Jeg går jo gjennom Grønland veldig ofte men jeg stopper jo ikke å prater med folk ikke sant, for det blir ikke naturlig. Da skal man liksom gjøre noe helt ekstra, det blir litt sånn, men jeg tror at det er jo naturlig å prate med folk i en sånn setting som en parsell. Særlig når man har en dugnad [...] Ellers er det jo såpass bra med bord og uteplasser der så folk kommer jo og sitter med ettermiddagskaffen og, det kunne kanskje vært mer! Men det fins og da må det liksom bare gå seg til.

Sannsynligheten for å ha felles anliggender påvirkes av gruppeidentiteter. Det oppleves som kunstig å ta kontakt med en person kun fordi han eller hun har en annen etnisk bakgrunn og man ønsker å utvide det etniske mangfoldet i nettverket sitt. Sitatet viser til en holdning om at integrasjon må komme naturlig fra begge parter og ikke som en påtatt høflighet og åpenhet for å skape kontakt. Dette må gå seg til uten at det kreves noe ekstra av kunstig interesse eller bevisst innsats for å prate og engasjere seg i andre personers liv. Kristin beskriver miljøet i parsellhagen som en kontekst hvor tverrkulturell kontakt har en naturlig plass. Samtidig vektlegger hun at på tross av denne småpraten er det begrenset hvor mye som kan forventes av de relasjonene som oppstår.

Selv om parselldyrkernes territorielle segregering i hovedsak er lav grunnet det etniske mangfoldet i de aktuelle bydelene, kan det se ut til at sannsynligheten for parallelle tilværelser mellom de etniske gruppene er til stede. Parsellhagene kan dermed tolkes som arenaer i byen hvor naturlig integrering og tverrkulturell samhandling oppstår. I lys av Schnell og Benjaminis (2005) ulike dimensjoner for segregering, kan det virke som parsellhagene bidrar til å redusere segregasjon i den interaktive dimensjonen og kan fungere som en motvekt mot

parallele liv. Det er arena hvor man kan oppnå mer tverrkulturell kontakt i det sosiale nettverket uten at det blir påtrengende fra noen av partene.

Ingvild: Hvordan synes du det er å være i områder med stort kulturelt mangfold?
At det er mange forskjellige land.

Arash: Det er veldig positivt. Jeg merker hvis det bare blir kurdere som snakker sammen det blir litt monotont. Men hvis det er flere, hvis du bare har samtaler eller snakker her og der og det blir flere muligheter. Noen ganger hvis du har bestemte typer diskusjon eller snakker om ting som folk har kjennskap til da blir det bedre hvis du kjenner dem fra før og sånn ja. Ellers er det fint med forskjellige for de er hyggelige. Du hilser på dem og ja.

Sitatet illustrerer hvordan kontakt på tvers av etnisitet blir sett på som verdifullt. Samtidig erkjenner Arash at visse former for samhandling og interaksjon egner seg bedre mellom personer som har en nær relasjon og som har kjennskap til temaet. Dette bekrefter de tidligere funnene om at relasjoner på tvers av gruppene sjeldnere når helt opp til de øverste nivåene. Det ser ikke ut som de går bevisst inn for å unngå nære relasjoner, men dette må i så fall utvikle seg naturlig og over lengre tid. De løsere kontaktformene mellom de etniske gruppene i parsellhagene ser ut til å bli verdsatt.

Når det er et stort individuelt spillerom og frihet til å bestemme hva man vil bruke parsellen til, innebærer det også at det blir et rom for kulturelle forskjeller. Man får lov å gå i gang med det som man selv vil. Stor frihet til å bruke parsellhagene i tråd med kulturelle tradisjoner, gir muligheter for læring på tvers av kultur. Aktiviteten kan vekke barndomsminner, og er kanskje spesielt betydningsfull for flere med utenlandsk bakgrunn i denne sammenhengen. Man kan relatere seg til jordbruk og natur uansett hvor man kommer fra. Hvilke assosiasjoner man får gjennom aktiviteten avhenger av hvilke opplevelser man har hatt knyttet til dette tidligere i livet:

Burak: [...]Å være på hagen føles som man bor en helt annen plass, en annen verden.

Ingvild: Mm, å komme hjemmefra, litt vekk?

Burak: Ja, så det har med psykisk påvirkning, positiv påvirkning. Den andre tingen; det er mange forskjellige folk fra mange forskjellige land. Jeg har ikke vært i kontakt med mange, men jeg ser mange folk fra mange forskjellige land. Sikkert de føler det samme. Det er et slags hjem.

Ingvild: ja, føles det som du kommer til et annet land?

Burak: Jeg vet det ikke er et annet land, det er ikke det, men man får følelsen. Av og til får man tilbakeblikk til barndommen, liksom når jeg vanner. Vi var i hagen i går, og mens jeg vanner hagen, kona dyrker så jeg har noen sånne små bilder i hodet. Små, små bilder kommer fram og tilbake, det tilknytter du vet mitt barndom, hjemland, og jeg fikk noen bilder fra da jeg var liten vi dyrker i hjemlandet, for jeg husker de paprika, agurk, tomatene..

Ingvild: mm, du gjenopplever litt?
Burak: ja, det gir sånn ro i sjelen.
Ingvild: ja, det er litt sånn mental rekreasjon, avslapning?
Burak: ja, kanskje psykologisk terapi (ler)

Sitatet kan tolkes som at aktiviteten i seg selv kan være en måte å komme i kontakt med sin egen bakgrunn og kanskje styrke sin identitet på. En slik kulturell utfoldelse innebærer også at medlemmene opprettholder en viss form for gruppentilnærhet. Det å anerkjenne hverandres forskjeller er også et viktig element for å dra nytte av hverandres sterkeste sider. Det viser tegn til differensieringsprosesser og kan tenkes å bidra til gjensidig anerkjennelse og solidaritet i samfunnet (Gaertner & Dovidio 2005). Prosessen kommer til syne i parsellhagene, der medlemmene aktivt bruker hverandres dyrkingskunnskaper og lærer om nye planter og bruksmåter. Aisha gir et eksempel på dette:

Aisha: Hun ene har plommetre i hagen sin
Ingvild: Hun har plommetre?
Aisha: Ja, masse plommer der, og rabarbra. Jeg har fått halvparten fra naboen til min parsell. De forteller hva du kan lage.
Ingvild: Ja, så du lærer litt om nye matretter?
Aisha: Ja, man kan lage pai eller kake.
Ingvild: Har du gjort det?
Aisha: Jeg prøvde med sukker. Barna likte det

Dette er både en måte å skape kulturell utveksling på, og en måte å bygge opp respekt mellom ulike etniske grupper. Flere av parselldyrkerne er tydelig imponert over hva andre får til på sine parseller, og erkjenner at de har mye å lære av hverandre. Det å føle at man briljerer i noe styrker egen selvfølelse, samtidig som andre kanskje får positive assosiasjoner til denne personen og gruppen han eller hun representerer.

7.4 Oppsummering

Det kan tenkes at det er en viss egen-seleksjon i form av at svært fordomsfulle personer ikke er representert i parsellhagene. I diskusjonen rundt mekanismene bak holdningsendringer fant jeg at medlemmene i liten grad selv opplever å få økt innsikt og forståelse for de andre gruppene. De gir ikke uttrykk for at de lærer mye om hverandres kultur eller bakgrunn, noe som tolkes til å komme av at kvaliteten på relasjonene ikke er sterk nok. Derimot fant jeg antydninger til økt trygghet og harmoni i relasjoner til etnisk mangfold, som diskutert i avsnitt 8.2.2. De mer sekundære trekkene ved relasjonene gjør at samtalene i liten grad fokuserer på

personlig anliggender, som diskusjoner rundt den politiske situasjonen i hjemlandene. Dette begrenser også mulighetene for utvikling av empatiske holdninger gjennom innsikt og forståelser av hverandres situasjon. Det er tegn til innsikt og forståelse av parsellhagens betydning for de andres liv, som i enkelte tilfeller knyttes til etniske grupper.

I diskusjonene i avsnitt 8.3 kommer det fram at den første av de tre generaliseringsprosessene, de kategorisering er veldig tydelig i parsellhagene. Dette er et viktig grunnlag for videre integreringsprosesser. Parselldyrkerne legger vekt på å behandle hverandre med respekt og som likeverdige individer. En generell oppfatning er at personlige egenskaper og gruppetilhørighet er irrelevant, og fokuset holdes hovedsakelig til aktivitetene i parsellhagen. Likevel fant jeg tegn på at de erkjenner at det er et kulturelt mangfold i parsellhagen og legger merke til ulike praksiser og ferdigheter, som kan danne et grunnlag for differensieringsprosessen. Det ser imidlertid ut til at parsellhagene i liten grad skaper en sterk nok identitetsfølelse til at rekategorisering finner sted.

8 Konklusjon

Jeg har gjennom kvalitative metoder fått ny og detaljert innsikt i hva som preger det sosiale miljøet og praksiser i to parsellhager i Oslo. I lys av kontaktteori og urban teori har jeg analysert disse hagenes potensiale som samlingspunkt mellom ulike etniske grupper, og for holdningsendringer og integrering i et flerkulturelt samfunn. I dette kapittelet vil jeg først ta for meg hver av de tre spesifikke forskningsspørsmålene i oppgaven og svare på dem. For å samle trådene i oppgaven vil jeg avslutte med en kort diskusjon rundt den overordnede problemstillingen i oppgaven.

1. Hva kjennetegner parsellhagene som ytre ramme for kontakt og samhandling?

For det første vil jeg konkludere med at parsellhagene skaper møter mellom innbyggere i byen på tvers av etniske tilhørigheter. Dette er en grunnleggende forutsetning i kontaktperspektivet, og kan tolkes som en motvekt til segregering og tendenser til parallelle liv. I kapittel 5 drøftet jeg sentrale trekk ved parsellhagen opp mot de fire rammefaktorene i Allports kontakthypotese. Flere av de grunnleggende premissene er til stede i parsellhagene, om enn i en noe svak og subtil form. Medlemmene kommer til parsellhagen i stor grad som likestilte og uavhengige individer. Deres felles mål og forventninger er noe diffust og kanskje ikke bevisst hos parselldyrkerne. Samtidig møtes de med forventninger om hjelpsomhet, småprat og fredelig samhandling. Normene for atferd preges av prinsipper om gjensidig respekt og likebehandling uavhengig av gruppetilhørighet. Parsellhagene kan derfor sies å skape en god ramme for positiv samhandling og interaksjon mellom medlemmer med ulike etniske bakgrunner.

2. Hva slags kontakt og relasjoner utvikler seg mellom ulike etniske grupper i parsellhagene?

I kapittel 6 har jeg diskutert nærmere hva som preger relasjonene, kontakten og samhandlingen mellom parselldyrkerne. Parsellhagene kjennetegnes av at medlemmene småprater på et dagligdagsnivå, der relasjonene som oftest kan karakteriseres i form av gjenkjennelse i konteksten eller bekjente. Den urbane konteksten ser ut til å begrense utviklingen av nære relasjoner, i tillegg til at de i stor grad er tilknyttet parsellhagekonteksten. Medlemmene ser ut til å oppleve møtene og samhandlingen i parsellhagene som positiv, slik at de får positive erfaringer og assosiasjoner i møtet med ulike etniske grupper. Relasjonene er sterkere enn rent det overfladisk kontakt og flyktige møter kan tenkes å gi og møtene ser ut

til å gå på tvers av flere etniske grupper i parsellhagene. Slike relasjoner og erfaringer kan i lys av kontaktteori og urban teori tenkes å styrke positive holdninger, tillit og trivsel i nabolaget.

Kvaliteten på relasjonene ser ut til å avhenge av tidsbruk i parsellhagen. Dette henger sammen med arbeidssituasjonen til den enkelte. I tillegg kan det se ut til nære vennskspsrelasjoner i hagene hovedsakelig er mellom personer med nærliggende etniske bakgrunner. Enkelte barrierer som språk og kulturelle forskjeller gjør at det kreves mer av kontakt og samhandling for å utvikle nære relasjoner. Barrierene kan resultere i misforståelser og konflikt, men det ser hovedsakelig ut til å bare sette begrensninger for samhandlingen.

3. Hvordan kan kontakten og relasjonene i parsellhagene påvirke holdninger og toleranse overfor ulike etniske grupper i samfunnet?

Med utgangspunkt i kontaktperspektivet har jeg analysert samhandlingen og relasjonene i parsellhagene med fokus på sentrale mekanismer og prosesser bak positive holdningsendringer. Jeg har funnet tegn på at medlemmer har positive opplevelser gjennom samtaler og samhandling med personer fra ulike etniske grupper, som de tidligere har hatt lite kontakt med. Dette har gjort et godt inntrykk på dem, påvirker deres følelse av trygghet og fortrolighet med å omgås disse gruppene. Parsellhagene beskrives gjennomgående som trygge steder å være. Parselldyrkerne fokuserer hovedsakelig på aspekter ved hverandre som er direkte relevant for relasjonen mellom dem. Det er interessen for dyrkingsaktiviteter og tilknytningen til parsellhagen som bringer disse menneskene sammen. Individuelle trekk som etnisitet, kjønn eller sosial status kommer frem som irrelevant i denne konteksten. Dermed begrenses potensialet for å bli kjent med flere og mer personlig sider ved hverandre. Det vil si at egenskaper tilknyttet kulturell bakgrunn i liten grad utforskes og diskuteres for å øke kulturell innsikt og forståelse. Slik de kategorisering regnes imidlertid som et viktig første steg i en integreringsprosess.

Jeg har også funnet tegn til at møtene i parsellhagen synliggjør ulike praksiser og ferdigheter mellom folk fra ulike etniske grupper, slik at differensiering og oppfatninger av etniske kategorier til en viss grad finner sted. Dette er et viktig skritt mot generalisering av positive holdninger og avkreftede fordommer. Parsellhagene ser imidlertid ikke ut til å skape et sterkt nok fellesskap og tilknytningsfølelse til å danne nye rammer for gruppeforståelse og samhold, som er overordnet de etniske skillelinjene. Fellesskapsfølelsen er definitivt til stede, men den er begrenset og svært kontekstavhengig.

8.1 Naturlig samhandling og integrering

Hvordan fungerer parsellhager som en arena for samhandling og integrering i et etnisk mangfoldig samfunn?

Parsellhagen appellerer til ulike personligheter med et mangfold av motivasjonsfaktorer og forventinger, som gjør aktiviteten interessant for akkurat dem. Dette går på tvers av etnisitet, alder, sosial klasse, kjønn, legning og andre sosiale skiller mellom individer og grupper i samfunnet. Noen motivert av å ta opp en aktivitet fra barndommen, andre motiveres man av idealer om en sunn og økologisk bærekraftig livsstil, eller kanskje de søker etter å spe på i husholdningen ved å dyrke sentrale råvarer selv. Dyrking er en lite konkurransepreget og global aktivitet, som finnes i alle verdens kulturer og samfunn. Nettopp disse trekkene ved parsellhagene gjør dem til arenaer som samler ulike etniske grupper rundt en felles interesse og aktivitet. Den samlende egenskapen belyses på en god måte ved de svarene jeg får når jeg spør om informantene kan beskrive den typiske parselldyrkeren. Her har informantene store vanskeligheter med å svare og det kommer frem at denne stereotypen av en parselldyrker faktisk ikke eksisterer. Man kan alltid poengtere at noen grupper er totalt fraværende i parsellhagekonteksten, men dette vil variere i perioder. Derfor kan parsellhagen tolkes som et samlingspunkt mellom grupper i etnisk mangfoldige områder.

Analysen i denne studien viser at parsellhagene danner en ramme hvor det er naturlig å komme i kontakt med nye personer med ulike etniske bakgrunner. Det er en kontrast til hvordan informantene beskriver andre typiske scener i sin hverdag. Integrering kan forstås som en slags sammensmelting mellom de ulike etniske gruppene i samfunnet samtidig som man opprettholder visse etniske forskjeller i verdier, interesser, familieorganisering, religion, språk og lignende (NOU 2011). Dette innebærer at man må forholde seg til disse forskjellene i samhandlingen og tilpasse atferd og forventninger med hensyn til hvem man møter. Hvis vi antar at likhetsprinsippet har relevans, legger integreringsstrategier derfor til rette for at løsere relasjoner og samhandling i hverdagslivet kan gå uavhengig av etniske bakgrunner, mens nære relasjoner i privatlivet i større grad holder seg innenfor gruppene. I mange tilfeller oppstår vennskap og nære relasjoner mellom de etniske gruppene. Dette er positivt, men bør komme naturlig. Det er ikke noe man kan planlegge og behøver kanskje heller ikke være målet med å skape flerkulturelle møteplasser. Det å skulle skape helt multikulturelle vennskapsnettverk der etnisk mangfold preger alle arenaene i den enkeltes liv og samtidig opprettholde etniske og kulturelle særtrekk, blir en litt urealistisk målsetning.

Min konklusjon er at de formene for samhandling og relasjoner som parsellhagen gir eksempler på bør verdsettes. Dette kan være tegn på velfungerende, flerkulturelle samfunn der etniske grupper kan møtes og tilpasse seg hverandre. I parsellhagene blir medlemmene kjent utover et rent overfladisk plan, selv om det i mindre grad dannes nære vennsksrelasjoner på tvers av de etniske gruppene i denne konteksten. Integrering handler om å tilpasse seg og respektere hverandres etniske og kulturelle ulikheter. Det å redusere fordommer, skepsis og mistenksomhet overfor de andre gruppene kan derfor regnes som avgjørende for at god integrasjon skal kunne oppnås. Samtidig kan toleranse og fredelig samhandling regnes for å være et første skritt på veien mot dette målet. Parsellhagene gir et potensiale for å utvikle gjensidig anerkjennelse og positive holdninger til hverandre. Utover dette har parsellhagene en viktig funksjon for mange individers trivsel og velferd i hverdagen. Spesielt viktig kan det tenkes å være for eldre pensjonister og arbeidsledige, som finner et meningsfullt innhold i hverdagen sin gjennom parsellhagene. Derfor vil jeg avslutte denne masteroppgaven med Omers treffende konklusjon:

Omer: Det er koselig for oss å sitte der og grille og prate med hverandre og drikke te. Ja, det er veldig bra. Hvis det er mange parsellhager som åpner i Norge blir det positivt for folket. Ikke bare sitte i kafeen og være på senter og sånn. Det er bedre å være der ute og få frisk luft, og du vet...

Referanser

- Acton, L. 2011. Allotment Gardens: A Reflection of History, Heritage, Community and Self. *PIA- Papers from the Institute of Archeology*, 21, 46-58.
- Allport, G. W. 1954. *The nature of prejudice*. New York: Doubleday.
- Augustina, I., & Beilin, R. 2012. Community Gardens: Space for Interaction and Adaptation. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 36, 439-448.
- Bannister, J., & Kearns, A. 2013. The Function and Foundations of Urban Tolerance: Encountering and Engaging with Difference in the City. *Urban Studies*.
- Bay, A. H., Hellevik, O., & T., H. 2007. Svekker innvandring oppslutningen om velferdsstaten? *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 48(3), 377-405.
- Berg, B. L., & Lune, H. 2012. *Qualitative Research Methods for the Social Sciences*. 8. utgave, London: Pearson.
- Blom, S. 2006a. Befolkningsutviklingen i Oslo i årene 1998-2003. Flere innvandrere, færre nordmenn. *Samfunnsspeilet*, 4, 17-22.
- Blom, S. 2006b. *Innvandrerens bo- og flyttemønstre i Oslo rundt årtusenskiftet*. SSB-rapporter 2006:33, tilgjengelig på: http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200633/rapp_200633.pdf%5B [Lest 24.08.13]
- Blom, S. 2012. Etnisk segregasjon i Oslo over to tiår. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 15(4), 275-291.
- Brown, R., & Hewstone, M. 2005. An integrative theory of intergroup contact. *Advances in Experimental Social Psychology*. 37, 255-343.
- Brubaker, R. 2009. Ethnicity, Race, and Nationalism. *Annual Review of Sociology*, 35, 21-42.
- Bråthen, M., Djuve, A. B., Dølvik, T., Hagen, K., Hernes, G., & Nielsen, R. A. 2007. *Levekår på vandring: Velstand og marginalisering i Oslo*. Fafo-rapport 2007:05, tilgjengelig på: <http://www.fafo.no/pub/rapp/20005/20005.pdf> [Lest 16.11.12].
- Castell, P. 2006. Space for community- the study of resident involvement in neighbourhood space management. I Ü. Mander, E. Tiezzi & C. A. Brebbia (red.) *The Sustainable City IV: Urban Regeneration and Sustainability* (s. 703-712). Gateshead: WIT Press.
- Charmaz, K. 2006. *Constructing grounded theory : a practical guide through qualitative analysis*. London: Sage.
- Crouch, D. 2003. *The Art of Allotments. Culture and Cultivation*. Nottingham: Five Leaves.
- Dixon, J., Durrheim, K., & Tredoux, C. 2005. Beyond the optimal contact strategy: a reality check for the contact hypothesis. *The American psychologist*, 60(7), 697-711.
- Dixon, J. C. 2006. The Ties That Bind and Those That Don't: Toward Reconciling Group Threat and Contact Theories of Prejudice. *Social Forces*, 84(4), 2179-2204.
- Dovidio, J. F., Gaertner, S. L., & Kawakami, K. 2003. Intergroup Contact: The Past, Present, and the Future. *Group Processes & Intergroup Relations*, 6(1), 5-21.
- Dæhlen, M., & Ortiz, R. 2011. Hagen som møtested... og integreringsarena? I Dæhlen, M. & R. Ortiz (red.) *Urban Dyrking: tanker og ideer om dyrking i byen* 2011/1 tilgjengelig på: http://www.byokologi.no/wp-content/uploads/UrbanDyrking_rapport.pdf [Lest 20.05.13].
- Elgvin, O., Rogstad, J., & Sinnathamby, S. F. 2013. *Rurbane møter. Deltakelse og samhold blant ungdom og kvinner på Stovner*. Fafo-rapport 2013/02, tilgjengelig på: <http://www.fafo.no/pub/rapp/20292/20292.pdf> [Lest 20.08.13].
- Eriksen, T. H. 2010. *Ethnicity and nationalism: anthropological perspectives*. 3. utgave, London: Pluto Press.

- Eriksen, T. H., & Vestel, V. 2012. Groruddalen, Alna og det nye Norge. I S. Alghasi, E. Eide & T. H. Eriksen (red.) *Den globale drabantbyen. Groruddalen og det nye Norge* (s. 3-19). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Fainstein, S. S. 2005. Cities and Diversity: Should We Want It? Can We Plan For It? *Urban Affairs Review*, 41(1), 3-19.
- Fangen, K. 2004. *Deltakende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Figari, H., Haaland, H., & Krange, O. (2009). *Friluftsliv som hverdagsliv : innvandrerkvinnens bruk av utendørsområder i Groroddalen*, NINA Rapport 2009/479, tilgjengelig på: <http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2009/479.pdf> [Lest 2.12.11].
- Fiske, S. T. 2005. Social Cognition and the Normality of Prejudgment. I J. F. Dovidio, P. Glick & L. A. Rudman (red.) *On the Nature of Prejudice: fifty years after Allport* (s. 36-36). Oxford: Blackwell Publishing.
- Gaertner, S. L., & Dovidio, J. F. 2005. Categorization, Recategorization, and Intergroup Bias. I J. F. Dovidio, P. Glick & L. A. Rudman (red.) *On the Nature of Prejudice: fifty years after Allport* (s. 71-88). Oxford: Blackwell Publishing.
- Gentin, S. 2011. Outdoor recreation and ethnicity in Europe-A review. *Urban Forestry & Urban Greening*, 10(3), 153-161.
- Glover, T. D., Shinew, K. J., & Parry, D. C. 2005. Association, sociability, and civic culture: The democratic effect of community gardening. *Leisure Sciences*, 27(1), 75-92.
- Guitart, D., Pickering, C., & Byrne, J. 2012. Past results and future directions in urban community gardens research. *Urban forestry & urban greening*, 11(4), 364-373.
- Hammersley, M., & Atkinson, P. 2007. *Ethnography; principles and practice*. 3. utgave, London: Routledge.
- Hansen, T., & Brattbakk, I. 2005. Drabantbyene - bedre enn sitt rykte. I R. Barlindhaug (red.) *Storbyens boligmarked - drivkrefter, rammebetingelser og handlingsvalg* (s. 33-66). Oslo: Scandinavian Academic Press.
- Havekes, E., Uunk, W., & Gijssberts, M. 2011. Explaining ethnic outgroup feelings from a multigroup perspective: Similarity or contact opportunity? *Social Science Research*, 40(6), 1564-1578.
- Haavie, S. 2001. *Parsellhagedyrking i Oslo- en statusoversikt*. Rapport 2001/1, tilgjengelig på: <http://www.parsellhager.no/Portals/0/Docs/rapport.PDF> [Lest 06.06.12].
- Haavie, S. 2009. Dyrker bylivet. *Byminner (Oslo)*, nr. 3, 16-29.
- IMDi 2012. *Integreringsbarometeret 2012: Holdninger til innvandring, integrering og mangfold*. 2012, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, tilgjengelig på: http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/Integreringsbarometeret_2012.pdf [Lest 12.09.12].
- Jacobs, J. 1961. *The death and life of great American cities*. New York: Vintage Books.
- Kenworthy, J. B., Turner, R. N., Hewstone, M., & Voci, A. 2005. Intergroup Contact: When Does it Work, and Why? I J. F. Dovidio, P. Glick & L. A. Rudman (red.) *On the Nature of Prejudice: fifty years after Allport* (s. 278-292). Oxford: Blackwell Publishing.
- Kingsley, J., & Townsend, M. 2006. 'Dig In' to Social Capital: Community Gardens as Mechanisms for Growing Urban Social Connectedness. *Urban policy and research*, 24(4), 525-537.
- Kjeldstadli, K. 2008. *Sammensatte samfunn : innvandring og inkludering*. Oslo: Pax.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. 2009. *Det kvalitative forskningsintervjuet*. 2. utgave, Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Massey, D. S., & Denton, N. A. 1988. The Dimensions of Residential Segregation. *Social Forces*, 67(2), 281-315.

- McPherson, M., Smith-Lovin, L., & Cook, J. M. 2001. Birds of a Feather: Homophily in Social Networks. *Annual Review of Sociology*, 27(1), 415-444.
- Müller, C. 2007. Intercultural gardens. Urban places for subsistence production and diversity. *German journal of urban studies*, 46(1), upaginert. Tilgjengelig på: <http://www.difu.de/node/5963> [Lest 22.08.12].
- NOU 2011. *Bedre integrering: mål, strategier, tiltak*. Norges offentlige utredninger NOU 2011: 14, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, tilgjengelig på: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-14.html?id=647388> [Lest 09.04.2013].
- Pettigrew, T. F. 1998. Intergroup contact theory. *Annual Review of Psychology*, 49, 65-85.
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. 2005. Allport's Intergroup Contact Hypothesis: Its History and Influence. I J. F. Dovidio, P. Glick & L. A. Rudman (red.) *On the Nature of Prejudice: fifty years after Allport* (s. 262-277). Oxford: Blackwell Publishing.
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. 2006. A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 751-783.
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. 2008. How does intergroup contact reduce prejudice? Meta-analytic tests of three mediators. *European Journal of Social Psychology*, 38(6), 922-934.
- Pettigrew, T. F., Tropp, L. R., Wagner, U., & Christ, O. 2011. Recent advances in intergroup contact theory. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(3), 271-280.
- Plan- og bygningsetaten 2010. *Grøntplan for Oslo. Kommunedelplan for den blågrønne strukturen i Oslos byggesone*. 2010, Oslo kommune, tilgjengelig på: <http://www.plan-og-bygningsetaten.oslo.kommune.no/getfile.php/plan-ogbygningsetaten%28PBE%29/Internett%28PBE%29/Dokumenter/dokument/planer/kommunedelplaner/Grontplan.pdf> [Lest 25.08.13].
- Putnam, R. D. 2001. *Bowling alone: the collapse and revival of american community*. New York: Simon & Schuster.
- Putnam, R. D. 2007. E pluribus unum: Diversity and community in the twenty-first century the 2006 Johan Skytte Prize Lecture. *Scandinavian Political Studies*, 30(2), 137-174.
- Ragin, C. C., & Amoroso, L. M. 2011. *Constructing Social Research*. 2. utgave, California: Pine Forge Press.
- Ruud, M. E., Holm-Hansen, J., Nenseth, V., & Tønnesen, A. 2011. *Midtveisevaluering av Groruddalssatsingen*. Samarbeidsrapport NIBR/TØI 2011: tilgjengelig på: [Lest Ruud, M. E., & Søholt, S. 2006. *Møteplasser i multietniske utemiljøer : innspill til Oslo kommunes kommunedelplan for torg og møteplasser*. 2006:83, tilgjengelig på: [Lest Schnell, I., & Benjamini, Y. 2005. Globalisation and the structure of urban social space: The lesson from Tel Aviv. *Urban Studies*, 42(13), 2489-2510.
- Sennet, R. 1990. *The conscience of the eye: the design and social life of cities*. New York: W.W.Norton & Company Ltd.
- Sennett, R. 1970. *The uses of disorder: personal identity and city life*. London: Yale University Press.
- Shinew, K. J., Glover, T. D., & Parry, D. C. 2004. Leisure spaces as potential sites for interracial interaction: Community gardens in urban areas. *Journal of Leisure Research*, 36(3), 336-355.
- Simmel, G. 1990. Storbyene og åndslivet. I D. Østerberg (red.) *Handling og samfunn. Sosiologisk teori i utvalg* (s. 87-102). Oslo: Pax forlag.
- St. meld. nr. 6 2012-2013. *En helhetlig integreringspolitikk: mangfold og fellesskap*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, tilgjengelig på: http://www.regjeringen.no/upload/BLD/IMA/Side_43_45_17/En_helhetlig_integreringspolitikk.pdf-search=en+helhetlig+integreringspolitikk [Lest 05.03.13].

- St. meld nr. 39 2006-2007. *Frivillighet for alle*. Kulturdepartementet, tilgjengelige på: <http://www.regjeringen.no/pages/1998147/PDFS/STM200620070039000DDDPDFS.pdf> [Lest 06.06.13].
- Teig, E., Amulya, J., Bardwell, L., Buchenau, M., Marshall, J. A., & Litt, J. S. 2009. Collective efficacy in Denver, Colorado: Strengthening neighborhoods and health through community gardens. *Health & place*, 15(4), 1115-1122.
- Thagaard, T. 2003. *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Tredoux, C. G., & Dixon, J. A. 2009. Mapping the Multiple Contexts of Racial Isolation: The Case of Long Street, Cape Town. *Urban Studies*, 46(4), 761-777.
- Tropp, L. R., & Pettigrew, T. F. 2005. Differential relationships between intergroup contact and affective and cognitive dimensions of prejudice (vol 31, pg 1154, 2005). *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(10), 1456-1456.
- Tönnies, F. 1990. Gemeinschaft og Gesellschaft. I D. Østerberg (red.) *Handling og samfunn. Sosiologisk teori i utvalg* (s. 71-86). Oslo: Pax forlag.
- Valentine, G. 2008. Living with difference: reflections on geographies of encounters. *Progress in Human Geography*, 32(3), 323-337.
- Vestel, V. 2012. Pionerer i det nye Norge. I S. Alghasi, E. Eide & T. H. Eriksen (red.) *Den globale drabantbyen. Groruddalen og det nye Norge* (s. 35-57). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Wessel, T. 2006. Los Angeles-modellen. En postmoderne byutviklingsmodell. I S. U. Larsen (red.) *Teori og metode i geografi* (s.94-112). Oslo: Fagbokforlaget.
- Wessel, T. 2009. Does Diversity in Urban Space Enhance Intergroup Contact and Tolerance? *Geografiska Annaler Series B-Human Geography*, 91(1), 5-17.
- Wirth, L. 2005. Urbanism as a way of life. I J. Lin & C. Mele (red.) *The Urban Sociology Reader* (s. 32-41). London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Ødegård, G. 2010. *Foreningsliv i et flerkulturelt lokalsamfunn: en studie om integrasjon og sosial kapital*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2010/6, tilgjengelig på: http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/rapporter_planer/rapporter/2010/foreningsliv-i-et-flerkulturelt-lokalsam.html?id=623393 [Lest 16.01.2013].
- Aakvaag, G. C. 2008. *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Aalandslid, V. 2009. *Innvandrerers demografi og levekår i Groruddalen og Søndre Nordstrand*. SSB Rapporter 2009/22, tilgjengelig på: http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200922/rapp_200922.pdf [Lest 04.06.2013].

Vedlegg 1. Liste over informanter

Informantene mine er oppgitt med pseudonymer som er forsøkt å reflektere deres etniske bakgrunn. Under et felles intervju med to informanter ble dessverre lydopptaket mislykket. Disse er ikke referert til med direkte sitater, og derfor heller ikke ført opp i lista med pseudonymer.

Katarina: kvinne fra tidligere Sovjet med parsell på Tveita.

Aisha: har bakgrunn fra det sør-østlige Europa og har parsell på Tveita.

Inger: etnisk norsk kvinne i den nye hagen på Stovner

Omer: mann med kurdisk bakgrunn i den gamle hagen på Stovner

Anne: etnisk norsk kvinne i den nye hagen på Stovner.

Frode: norsk mann og har parsell på Tveita.

Ivar: etnisk norsk mann på Tveita.

Burak: mann med kurdisk bakgrunn i den nye hagen på Stovner

Arash: mann med kurdisk bakgrunn i den gamle hagen på Stovner.

Kristin: er norsk kvinne med parsell på Tveita.

Ragnhild: norsk kvinne på Tveita.

Vedlegg 2. Intervjuguide

Motivasjon og bakgrunn, og bruk av parsellhagen?

Kan du fortelle om hvorfor og hvordan du begynte i denne parsellhagen?

Interesser, kjennskap til parsellhager, venner og bekjente, informasjon og kontakt?

Hva pleier du å gjøre i eller bruke parsellhagen til?

Hvor mye tid tilbringer du i parsellen gjennom en sesong?

Hva er grunnene til at du bestemmer deg for å dra til parsellen i løpet av en dag?

Kan du fortelle litt generelt om livet i parsellhagen?

Det sosiale miljøet i parsellhagen

Kan du fortelle litt om hvordan forholder du deg til de andre som er i parsellhagen?

I hvilke situasjoner prater du med andre personer i hagen?

Hva prater dere om?

Har du deltatt på noen sosiale arrangementer eller aktiviteter i parsellhagen?
(sommerfest, dugnad)

Hvordan synes du det er å prate med folk under slike arrangementer?

Hender det at dere hjelper hverandre eller samarbeider om ting i hagen?

Fortell

Hvordan vil du beskrive det sosiale miljøet i hagen generelt?

Relasjoner i parsellhagen:

Har du fått noen nye venner gjennom parsellhagen?

Hvor lang tid tok det før man ble venner; er det nære venner
eller litt løsere vennskap, osv.

Hvem pleier å være i parsellhagen når du kommer dit?

Hvor godt føler du at du kjenner dem?

Er det noen i hagen du prater mye med?

Vet du sann omtrentlig hvor de fleste i parsellhagen kommer fra, eller hva de heter?

Kjenner du igjen personer fra parsellhagen hvis du møter dem andre steder?

Hilser du på dem?

Hvilken betydning har språk eller kultur for hvem du har lettest for å prate med i hagen?

Føler du et fellesskap med de andre i parsellhagen?

Hvordan synes du det er å komme i kontakt med folk i parsellhagen i forhold til andre steder i hverdagen?

Har likhet i interesser, sosial bakgrunn, alder osv. noe å si for samhandlingen med andre dyrkere?

Hva har du til felles med de andre i parsellhagen?

Holdninger og opplevelser med kulturelt mangfold

Kan du si litt om hvordan du opplever det kulturelle mangfoldet i parsellhagen?

Kan du nevne noen positive eller negative sider?

Har du blitt bedre kjent med en eller flere kulturer gjennom personer i parsellhagen?

Har det endret ditt syn på denne gruppen/kulturen?

Til nordmenn

Hvordan synes du det er å være på steder med stort kulturelt mangfold?

Hvor mye kontakt har du med innvandrere ellers i hverdagen?

Kan du fortelle litt om din relasjon til personer med andre kulturelle bakgrunner i parsellhagen?

Er det noen etniske eller kulturelle grupper du har bedre inntrykk av enn andre?

Er det noen fra denne gruppen i parsellhagen? Er de annerledes?

Skiller de innvanderne du møter i parsellhagen seg ut i forhold til ditt hovedinntrykk av den gruppen de tilhører?

Til utenlandske

Hva tenker du om nordmenn og det norske samfunnet?

Synes du de norske folkene i parsellhagen er annerledes?

Hvordan synes du det er å være sammen med personer fra andre land enn ditt eget?

Opplevd utbytte av parsellhagen

Hva er den viktigste betydningen av parsellhagen for deg?

Hvilken betydning har det sosiale miljøet i hagen for din trivsel der?

Kommer du til å beholde parsellen til neste sesong?

Føler du at det å være parselldyrker er en del av din identitet?

På hvilke måter?

Personlig karakteristika

Alder? Hvor er du fra? Hvilken kultur identifiserer du deg med? Hvor lenge har du bodd på nåværende bosted? Familiestatus? Yrkesstatus?

Vedlegg 3. Informasjon om masterprosjekt ved parsellhagene

Jeg heter Ingvild Kavli og studerer Samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo. I forbindelse med masteroppgaven min vil jeg intervjuere personer med ulike kulturelle bakgrunner som er aktive parselldyrkere i Oslo. Studien handler om det sosiale sidene ved parsellhagene. Jeg ønsker å lære om deres opplevelser og erfaringer med det sosiale miljøet, og det kulturelle mangfoldet i hagen. I oppgaven har jeg et spesielt fokus på potensialet for parsellhagen som en arena for integrering, møter og kontakt mellom dere som dyrker der.

Som aktive parselldyrkere sitter dere på mye nyttig kunnskap og erfaringer, som er relevant for mitt prosjekt. Derfor ønsker jeg å gjøre individuelle intervjuer med til sammen ca 14-15 parselldyrkere. Intervjuet vil ta rundt en time og det er ønskelig å bruke båndopptaker. Deltakelse i prosjektet og intervju er frivillig. Det er mulig å trekke seg underveis.

All informasjon og datamateriale vil behandles konfidensielt og utilgjengelig for andre. I den endelige masteroppgaven vil ikke navn eller personlige opplysninger inkluderes. Det er en mulighet for at dere kan kjenne igjen dere selv eller andre i hagen på bakgrunn av for eksempel hva dere dyrker eller etnisk bakgrunn, men fullstendig anonymisering er mulig dersom dere gir uttrykk for et ønske om det. Dette gjelder både personer som jeg intervjuer direkte og personer som eventuelt får en indirekte rolle i datamaterialet. Kun meg og min veileder ved universitetet vil få innsyn i datamaterialet som er samlet inn.

Oppgaven regnes med å være ferdig i september 2013. Da vil alt datamateriale anonymiseres og intervjuopptakene slettes. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

Vennlig hilsen

Ingvild Kavli

E-mail: ingvild_kavli@hotmail.com

Telefon: 47239019